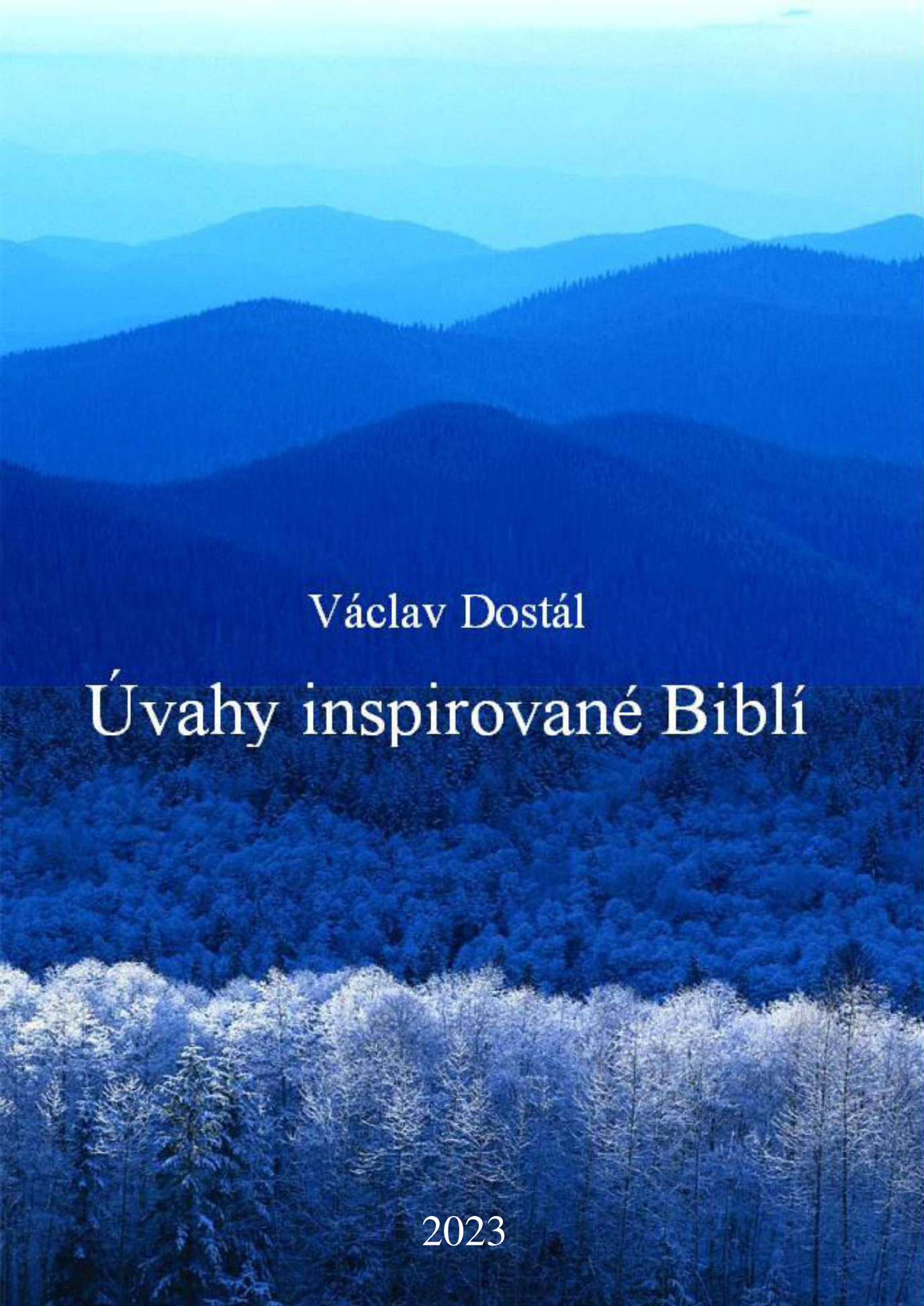

Václav Dostál

Úvahy inspirované Biblí

2023

Úvod

Řadu let po přechodu do důchodu, tj. po r. 1998, jsem se mohl věnovat studiu. Toto studium lze nazvat „Osobité absolvování Univerzity třetího věku“. Probíhalo včetně vypracovávání různých textů, které by se mohlo označovat jako psaní různých seminárních prací. Týkalo se tří oblastí: úlohy vakua v kosmologii, sokolství a duchovní tematiky. Z těchto tří oblastí jsem zde shromáždil své duchovní texty od r. 2002 do r. 2008 a vytvářím z nich jednu knihu, zatím ve formě elektronické. Citáty jsou *kurzívou*.

19. 12. 2008

J. A. Komenský: Jedno potřebné Výpisky

Jako svrabovitý člověk se nikdy nepřestane škrábat, tak rozkošník nezná konce v rozkošnictví, ctižádostivec ve ctižádosti, boháč v hromadění bohatství, poněvadž každá žádostivost je nenasytná a trpí hladem po sobě samé. Jako země se nikdy nenasytí vodou a jako oheň nikdy neřekne dosti, tak je tomu i s lidským duchem ve všem tom, po čem je touhou zachvacován.

Jediná jest příčina všech zmatků na světě, že totiž lidé nerozeznávají věci potřebných od nepotřebných, potřebné věci pomíjejí a o nepotřebné se starají, do nich se zaplétají bez konce.

K řízení lidské společnosti jest jednoho potřebí, totiž laskavého vedení; násilí, přinucení, úskoky a nástrahy že nejsou pravými prostředky, jimiž dosahujeme poslušnosti u tvora rozumného.

Chci, aby člověk očekával svou blaženost sám od sebe a od podstatných svých částí, těla, ducha a duše, a ne od vnějších podřadných věcí, tj. od pokrmů, šatu, obydlí, jmění, lidské přízně a od podobných přívěsků života.

Kdo dosti rozumí věcem potřebným a od věcí nepotřebných dosti dobře je odlišuje, bude moci pronášeti slova pravdivá, a ne lichá a osnovati řeč dobře souvislou, ne jako písek bez vápna. Konečně tímto uměním i lidé zcela prostí a jazykem málo vládnoucí budou vsutku výmluvní.

Záhy také jest poučovati mladíky o jejich smrtelnosti, aby věděli, že musí začít život tak, jako začínáme jednotlivé dny, totiž jen jako jen malou částčku času, jež brzy pomine.

Vždy je nutno vzdáliti věci nepotřebné, jakož i méně potřebné, abychom se do nich nezapletli. Potřebné pak nutno obmeziti na malou míru; a pak věc za věcí po pořádku vyřizovati, přičemž budiž ještě dbáno těchto tří pravidel: 1. Abys při žádné věci, jež ti byly svěřeny, nečekal na jiné, nýbrž abys jednal sám, 2. Co můžeš vykonati dnes, neodkládej na zítřek, 3. Cokoli děláš, dělej vážně, aby to přineslo užitek.

*Jsou tři prameny moudrosti: 1. **Zdravá mysl**, plná vrozených představ, jež rozumem musí býti osvětlována, 2. **Svět** plný tvorů, které smyslem musí býti podrobováno, 3. **Bible** plná zjevných tajemství, v nichž věrou jest pátrati.*

Umění vládnouti se zakládá na moudrosti, nikoli na síle, na opatrnosti, nikoli na úskoku. Neboť povaha lidské přirozenosti nemůže býti horší než zvířecí: a vůl, pes, kočka a kterékoli jiné zvíře nedovolí, aby se s ním krutě nakládalo, a když je podrážděno, hned kope, kouše, trhá nebo (může-li) prchá.

Hlavním zákonem svornosti je trojí zákon: Zachovávati ve věcech zcela potřebných jednotu, v méně potřebných (kterým se říká lhostejné, indiferentní) svobodu; a ve všem ke všem lásku.

Nový člověk by neznal nepřítel a závisti, nečisté chlípnosti, roztržek, přísah, touhy po penězích, prázdnou slávu, ctižádosti, hněvu, zlořečení, msty.

*Mezi lidmi není nikoho, kdo by sám nebloudil, neumdlél a nehladověl. Ty tedy, věčná pravdo, přispívej ku pomoci všem! Ty, věčná ctnosti, podpírej klesající. Ty, věčný prameni dobra, nasycuj nás dobrem! A poněvadž mně (poslednímu ze sluhů svých) již ku pomoci přispíváš, již mě podpíráš a nasycuješ, já sám v Tobě a jméno Tvé budu slaviti navěky. A poněvadž toto mé vyznání před tváří Boží o mém konečném návratu k **jednomu potřebnému** jest jakoby mým posledním porázením, nuže, dome můj, Vy, synové a dcery a vnuci moji, slyšte hlas otce svého, který vás vede k otci otců. Dědictví jiného vám nezanechávám mimo to **jedno potřebné**, abyste se Boha báli a přikázání jeho ostříhali, nebo na tom všecko člověku záleží. Budete-li tak činiti, bude Hospodin dědictví vaše, pavéza vaše a odplata velmi veliká. [Pozn. Toto zhudebnil J. Křička a nazval „Závěť J. A. Komenského.“]*

Souhrn duchovní moudrosti jest: 1. Neobtěžuj se věcmi, jichž není k životu potřebí, nýbrž spokoj se několika málo věcmi, jež slouží k pohodlí a chval Boha, 2. Není-li věcí, jež skýtají pohodlí, spokoj se jen věcmi potřebnými, 3. Jestliže i ty jsou ti vyrvány, hled', abys zachoval sama sebe, 4. A nemůžeš-li ani sama sebe zachovati, zřekni se sama sebe, jen abys Boha neztratil.

7. 2. 2002

Zvláštní asociace

Gerd Theissen v knize „Galilejský“ – v mezičásti mezi 17. a 18. kapitolou (v dopise panu Kratzingerovi; takový dopis je před každou kapitolou) – píše: „V dánské teologii stvoření... „jsem se poučil, že existence a neexistence, stvoření a zánik jsou v čase stále přítomné. Kroužíme tu kolem tajemství, které zaměstnává všechny teology a filosofy zaujaté otázkou: Proč je vůbec něco a ne nic? S tímto tajemstvím se setkáváme ve velikonoční víře.“

Roman Podolnyj v knize „Něco zvané nic“ píše: „Naanova hypotéza“ (jedna fyzikální teorie) „odpovídá na kardinálnější otázku: Proč existuje Vesmír? Odpovídá takto: Vesmír existuje proto, že „nic“ je nestálé, polarizuje se na „něco“ a „antiněco“.“ („Nic“ = vakuum, „něco“ = hmota, „antiněco“ = antihmota).

„Co když se na vakuum působí ne jednoduše polem, ale polem neobyčejně silným? Polem, které nese v sobě energii dostatečnou, aby se aspoň některé virtuální částice“ (z nichž se vakuum skládá) „změnily v reálné? Vždyť čeho se

vlastně nedostává efemérním částicím – přízrakům pro to, aby se oblékly v tělo a krev a vyměnily svou dostatečně podmíněnou hodnotu za oficiální status v mikrosvětě? Nedostává se právě energie. Použijme ji v dostatečném množství a „Diracovo moře“, velký souhrn virtuálních částic, začne produkovat obyčejnou hmotu a obyčejnou anti-hmotu.“ („Diracovo moře“ = jiný výraz pro vakuum)

Hloubkové pole Prstencové mlhoviny
Astronomický snímek dne: 6. listopad 2009

„V mnohotvárném Vesmíru musí být nemálo míst, kde energie působí na vakuum právě potřebným způsobem a právě s takovým výsledkem. Ve vesmíru – tam, kde příroda – působí na vakuum obrovskými poli co do síly. Bez účasti efektu vzniku párů částic a antičástic nelze např. pochopit fyziku proslulých dnes "černých děr".“

„Všechno to... jsou modely vesmíru, z nichž každý odráží jen část vlastností originálu. Akademik Grib rozhodně tvrdí, že prázdnota se stala "základem světa".“

Vždy bychom měli mít na paměti, že i každý z nás je složen z atomů se svými reálnými částicemi, na něž ovšem působí částice virtuální. Tyto virtuální částice, jichž naše tělo obsahuje mnohonásobně větší počet než těch reálných, jsou součástí vakua v nás. Naše tělo je tedy tvořeno převážně „ničím“. Každý z nás tedy více není, než je. To, že je, a že dokonce o tom může uvažovat, je zázrak:

V 18. kapitole („Sen o Synu člověka“) Gerd Theissen píše: „Díval jsem se na ruce. Představoval jsem si je mrtvé. Nahmatával jsem tvary lebky pod kůží. Zkoušel jsem si představit studené, bezduché tělo. Ale jak jsem se tak těla dotýkal, cítil jsem, jak hřeje. Srdce mi pravidelně bilo. Pravidelně se střídal vdech a výdech. Oči viděly třpytivé hvězdné nebe. Uši slyšely hukot moře. Nos číchal vůni písku a slané vody. Viděl jsem, slyšel jsem, číchal jsem. Žil jsem, dýchal a cítil. Není to div, že zrnko prachu může žít, myslet a cítit, pochybovat a zoufat si? Kolik procesů v těle musí probíhat ve vzájemném souladu, abych mohl bez tělesné bolesti prožívat tento okamžik! A i kdyby to byla chvíle, která v okamžení pomine - je proto bezcenná?“

23. 4. 2002

Co nás čeká? (Zamyšlení nad společenským trendem)

Dnešní počítače a mezinárodní počítačová síť Internet umožňují modelovat jakoukoli fikci jako skutečnost. Uživatel počítače se může ocitnout rázem v tzv. virtuální realitě. Muže prožívat neskutečnou čili virtuální skutečnost neboli realitu. Toho, čeho nemůže nikdy dosáhnout ve skutečnosti, dosáhne poměrně snadno ve virtuální realitě. Uživatel může takto docílit maximálního ukojení jakékoliv touhy. Neznalému čtenáři to může připadat jako absurdní výmysl, ale poučený ví, že je to pravda. Porovnání obrátů „virtuální – možný“ a „skutečnost – realita“ zdůrazňuje absurditu, do níž jsme se v současné době dostali.

Jestliže J. A. Komenský ve svém díle „Obecná porada o nápravě věcí lidských“ (mj.) říká, že existuje už příliš mnoho knih se spoustou naprosto různorodých tvrzení, čím více je jich „dnes“? Od smrti tohoto muže byly vydány další knihy a pak časopisy a noviny. Z nich a z rozhlasových a televizních přijímačů na každého z nás přímo útočí taková záplava zpráv, že to nikdo nemůže sám jakkoli „strávit“. Denně se na Internetu vydává a aktualizuje několik tisícovek stran textů a obrázků včetně hlasového doprovodu, ze všech možných i nemožných oborů lidské činnosti. Jak se v tom kvantu informací vyznat? To **není** možné studiem těchto zpráv, protože jejich množství přesahuje schopnost kohokoliv, a to několikanásobně. Opět se lidstvu „podařilo“ kvalitu nahradit kvantitou; „však ať si každý vybere!“

Každý člověk „dnes“ stojí před naprosto stejnými otázkami, jaké si lidé kladli před tisícem a více roky: „Co je podstatné? Co je nejdůležitější? Čemu se mám věnovat a co mám pominout?“ Na takové otázky nám žádný televizor či počítač ani žádná počítačová síť přímou odpověď nedají!

Nevědomost a nevzdělanost jsou hrozné. Avšak přemíra informací nevede k větší vzdělanosti, k lepší vědomosti. Naopak; člověk, který je zahlcený velkým množstvím zpráv, začne **odmítat jakékoli** informace. Je na tom nakonec stejně jako barbar. Stanou se lidé v novém tisíciletí barbary – prostě proto, že budou odmítat informace? Najdou se ještě nějakí lidé, kteří budou chtít žít lidsky „normálně“? **Co** budou lidé v následující epoše považovat za **základní** normu? Bude jí „Morální kodex budovatele komunismu“? Bude tou normou Desatero, které bylo jistou předlohou onoho kodexu? Nebo to budou nepsané zákony, na nichž se shodly mnohé kultury v minulosti a které C. S. Lewis pojmenovává „Zákon lidské přirozenosti“?

Mohly by vzniknout pochybnosti, co to je přirozený zákon. Nuže: patří sem takové zásady jako „Lež má krátké nohy“, „Kdo lže, ten krade“, „Necíň jinému, co nechceš sobě samému“, atd. Neexistovala starověká či novější kultura, v níž by si lidé vážili muže, utíkajícího z boje. Na světě není země, v níž by lidé dlouhodobě uctívali člověka, který zradil svého nejlepšího přítele právě poté, když mu on významně pomohl. Ve výčtu zásad „Zákona lidské přirozenosti“ bychom mohli pokračovat ještě hodně dlouho. Otázkou však zůstává, kudy probíhá hranice mezi dobrem a zlem.

Dělicí čára mezi dobrem a zlem podle přesvědčení mnoha lidí neprochází mezi plniči morálního zákona a provinilci proti němu ani mezi věřícími a ateisty. Tato hranice probíhá středem srdce každého z nás. Mnoho lidí už poznalo, jakých nešlechetností je každý z nich schopen, když se naštve. I já jsem to na sobě poznal. Není ani **jednoho** člověka, který by sám od sebe uměl činit jenom dobro. Jediný, kdo to umí a kdo to nesčetněkrát dokázal, je Bůh. Jenom v Jeho síle, s Jeho pomocí můžeme konat dobré dílo. Někdo si to může uvědomovat ihned, jiný to může poznat až dodatečně.

Závěrečné tři věty mohou znít překvapivě nebo dokonce nepřijatelně. Člověk je tvor svobodný. Každý může ona závěrečná tvrzení přijmout nebo odmítnout.

3. 2. 2000

Proč jsou a budou poslední prvními?

Variace na známé téma (Lk 13, 28 - 32)

Jak je to možné, že ti, kteří do kostela za celý život ani „nepáchnou“, že nás, od mládí věřící, předbíhají a předběhnou? Jak to, že budou odměněni naprosto stejně a dokonce dříve než my? Vždyť my jsme si od mládí odříkali světské radovánky, kdežto oni skoro celý svůj život proflámovali nebo prokradli!

Bůh hodnotí na poslední chvíli se navrátilivšího marnotratníka stejně jako nás, kteří jsme byli pořád nablízku a k tomu s královskými poctami - fanfárami, nádhernými šaty, skvělou hostinou a veřejnou pochvalou. Nás, kteří jsme mu celý život sloužili, jaksi pomíjí, nijak nás nevyzdvihuje. Naši přítomnost nijak neoslavuje. Proč?

Způsob, jímž Bůh odměňuje, se nám nelíbí. Najednou je nám líto, že odrodilec si užíval rozkoše s prostitutkami, zatím co my jsme úzkostlivě dbali na dodržování Desatera a tak nám ta potěšeníčka utekla. Ten druhý všechno prochlastal a teď si bužíruje zas.

Jak by dopadl jiný takto mluvící nactiutrhač, kdybychom se octli v roli hodnotícího? Asi takto: „Co si dovoluješ, pokrytče? Teď se ukázala tvoje skutečná tvář! Ty ses celá ta léta jenom tvářil, že jsi zbožný. Jdi mi z očí! Pro tebe tu není místo!“

Ale Bůh jedná zcela jinak. Na tzv. oprávněné námitky a na závist odpovídá láskou. Zdrhá nám naproti, objímá nás a domlouvá nám: „Tvůj bratr upřímně svého poblouzení lituje. Vždyť se vrátil, ale chce se stát tím nejposlednějším námezdným dělníkem. Nedělá si nároky na synovství a z toho plynoucí požitky. Chce tady jenom dřít.“ Už jenom pohled na Otce, dřív než cokoli stačí říct, nám vnuká spoustu otázek:

Není to náhodou naše pýcha, která mu zabraňuje, aby i nás chválil? Jakým právem mu máme co připomínat? Z čeho pramení naše jistota, že jsme byli vždycky tam, kde jsme měli být? Co jsme udělali pro to, že se onen špatný bratr napravil? Udělali jsme vůbec něco dobrého pro jiné? Nebo jsme se zabývali svým vlastním spasením? Nádherně jsme se modlili? To je málo! Kolik času jsme

„prošustrovali“ soustavnou sebelítostí, dlouholetým duchovním vzděláváním bez použití v praxi, zbožným řečnováním, úzkostlivým strachem před stykem s „nehodnými“, atd.? Není či nebude Bůh více než spravedlivý, když nás odmění až na konec? Nemáme se spíše divit, že na nás vůbec dojde?

Nepatřím náhodou i já mezi závistivce, kterému se nelíbí něčí úspěšný návrat ke Stvořiteli jeho i mého? Nepomlouval jsem obětavce či dokonce jim nějak neškodil, když jsem sám pro svou soběstřednost nijak prakticky celkem nikomu nepomohl nebo neposloužil skoro žádnému? Jenom se pořád ohlížel na to, abych byl u zdroje? Myslel jsem si, že je lepší neustále naslouchat Slovu Božímu (při bohoslužbách, v biblických hodinách, vlastním čtením) a přitom se raději vyhnout ateistům, či dokonce zlodějům nebo jiným lumpům? Tak nějak by měl uvažovat ten, kdo je přijímán o něco později než šťastný navrátilce.

Co je na zlu tak fascinujícího, že mu i my křesťané podléháme? Ale vždyť po celou historii lidstva se lidé nechovali jinak. Hned na počátku se člověku jevila cesta vzpoury proti Božím pokynům lepší než ta, která mu byla doporučována. Pak, když měli lidé možnost odejít z otroctví do svobody, raději volili brblání, končící poctou zlatému teleti, jež mělo dokonaleji nahradit skutečného osvoboditele z onoho otroctví. Atd. Je o tom celá Bible.

Při dobrovolné práci – ať už ve světských organizacích nebo dokonce ať už v církvi – často obětaví lidé narážejí na zlobu, zapříčiněnou závistí. Nebo aspoň na netečnost. Reakce na vlastní neschopnost nezištné práce, nesoucí jisté uznání, bývá následována zlostí na jiného, který tuto schopnost má a tím také požívá určité autority (a společenského ocenění). Bohužel se takové nesprávné reakce dočkáme nejen ve „světě, který ve zlém leží“, ale poměrně často ze strany křesťanů, kteří se někdy prohlašují za obrácené. Zlost je pak následována posměšky, odsudky, pomluvami, popřípadě, když je to možné, i fyzickým napadením.

Právě v Bibli ovšem nacházíme řešení, které zní: Je potřeba uznat svůj podíl na neblahém stavu ve společnosti nebo v církvi. Je nutné zděsit se vlastní viny a přiznat ji. Pak má následovat prosba o odpuštění. Tím to ovšem nekončí. Má následovat úporná snaha nadále nejednat špatně a naopak jednat dobře, obětavě, láskyplně. Zapojit se, byť neuměle, do pomoci druhým.

„Radujme se, znovu opakuj, radujme se!“ Do našich řad přicházejí ti, kteří už neměli žádnou šanci. My jsme celý život směli zakoušet pokoj v duši, uspokojení z naší užitečnosti a ze smysluplného života. Plnými doušky jsme mohli užívat dobroty a laskavosti svého Pána. Chudák bratr žil v nepokoji, v osamění, v zoufalství. Vždyť i ta prasata se měla líp než on.

Taková radostná vděčnost a vděčná radost ovšem ústí do praktických činů. Copak je možné jenom chválit, byť třeba hlasitým zpěvem či dokonce poskakováním? Musí se to projevit, a to u obou bratrů, nějakou praktickou činností ve prospěch dětí nebo mládeže nebo nemocných nebo vězňů nebo šikanovaných nebo poškozených nebo.... Rozhodně nestačí jen tak se vézt. Je nutné pomáhat táhnout. Nebo aspoň drcat.

3. 11. 2002

Prázdnota

Genesis 1: „1. Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. 2. Země byla pustá a prázdná a nad propastnou tůňí byla tma. Ale nad vodami vznášel se duch Boží.“
Z poznámek překladatelů k 1. verši: „*Nebe stvořil Bůh pro sebe, zemi pro člověka* (sr. Ž 115,16)“.

Tyto verše mně (jako fyzikovi) znějí takto: Na začátku (počátku) Bůh vytvořil vesmír, oddělil fyzikálně nedosažitelné výšiny (nebe) od poznatelných skutečností a obyvatelných krajín (zemi). Fyzikálně poznatelný vesmír (zrakem a jinými smysly, většinou s pomocí fyzikálních přístrojů) se skládal pouze z prázdnoty (vakua). V určitém místě dal vznik potenciálové jámě (básnicky: propastné tůňi). Jenže nad tím vším - nad nepřátelsky mrazivým (-273°C), úděsně mlčícím a hrozivě černým vesmírným prostorem - byl (duchovně) povznesen jeho Tvůrce. On je povznesen i nad všemi nejasnostmi (které jsou ovšem nejasné jenom nám lidem).

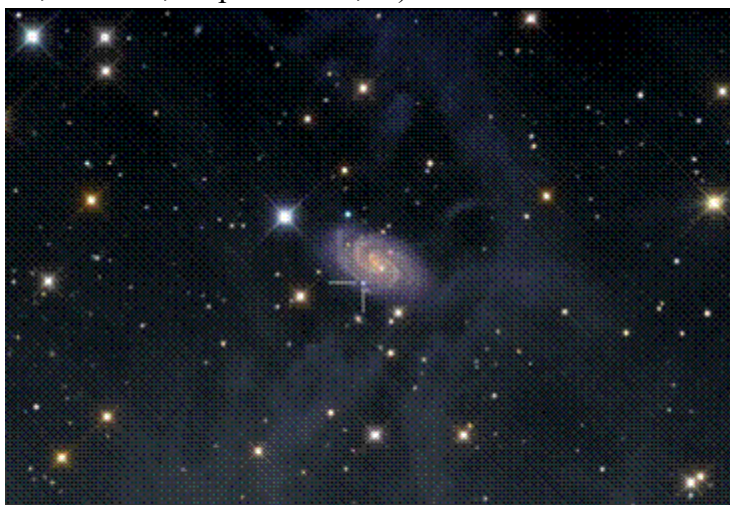
Oblast, určenou pro sebe neměnil. Tato oblast je pozemskými (fyzikálními) metodami nepoznatelná a jimi neměnitelná. Jak se do ní můžeme dostat či dokonce jak na ni působit, to je jiná kapitola. O tomto problému mluví celá Bible, všechna kázání, všechny biblické hodiny, všechny křesťanské knihy. O této oblasti vyznáváme, že v ní jednou budeme.

Ted' se nacházíme v hmotné oblasti, ve světě, který můžeme měřit různými fyzikálními jednotkami (metr, sekunda, stupeň Celsia, ...). Na některé části tohoto světa si dokonce můžeme sáhnout (na neživou přírodu, rostliny, na zvířata, na lidi). O existenci jiných (např. vzduchu) se můžeme přesvědčit jen pomocí přístrojů. Nejdůležitější oblast tohoto vesmíru (světa) se však nazývá Nic (vakuum).

Přirovnat pustotu a prázdnotu k poušti je účelné a názorné. Po stránce fyzikální však poušť prázdná není. Především je tam plno

písku. Jsou tam i nějaké rostliny a nějaké živočichové. I když je jich tam málo. Je tam vzduch a občas i nějaká voda. Především v tom vzduchu. Říká se tomu vlhkost vzduchu. Tato vlhkost je malá, je sotva 20 %. Ale je!

Daleko pustší a prázdnější je vakuum. Název sám lze přeložit jako Nic. Současná převládající představa o vakuu je, že je to absolutní prázdnota, neobsahující ani jednu částici. Tato laická představa je špatná. Ale ani profesionální

Umění a věda v NGC 981

Astronomický snímek dne: 12. listopad 2009

výklad, že jde o oblast složenou z mnoha miliónů virtuálních (= možných) částic, které se tu a tam přemění na skutečné částice (např. na elektrony) a pak zase zpět na virtuální, není zásadně (podstatně) lepší. Ani značně odlišná teorie, zvaná vakuocentrismus, která předpokládá, že vakuum se skládá z kosmonů (částic zatím nepoznatelných) nedává konečnou odpověď. Ať už se vakuum skládá z virtuálních nebo ze skutečných částic, pořád zůstává otázka: „A co je mezi nimi?“ Odpověď **může** znít pouze: „Nic“.

To, že z absolutní prázdnoty nějak vystupují námi poznatelné částice, je zázrak. Navíc k tomu: i každý z nás je složen z atomů se svými reálnými částicemi, na něž ovšem působí částice virtuální. Tyto virtuální částice, jichž naše tělo obsahuje mnohonásobně větší počet než těch reálných, jsou součástí vakua v nás. Naše tělo je tedy tvořeno převážně „ničím“. Každý z nás tedy více není, než je.

Druhý verš Bible je chvalozpěvem, je úžasem. Jak je to možné, že tady něco vůbec je? Jak to, že v pustotě, v Ničem, ve vakuu existují částice a dokonce tělesa? Jak to, že jsem tady já? Jak to, že mohu o tom přemýšlet? Jak to, že to mohu říkat svým přátelům i jiným lidem? Nad prázdnotou je povznesen Bůh. I já smím být. Moje nejasnosti mi objasňuje.

Kromě chvilkové nicoty, prázdnoty, pustoty je tady její vládce, který z ní vytahuje všechno, co smíme poznávat. Jak tady, třebaš pomocí fyzikálních přístrojů, tak také tam, kde už nebudeme mít žádné nejasnosti. Na počátku toho i onoho stojí Bůh. Má to všechno pevně ve svých rukou.

3. 12. 2002

Následují obsáhlejší texty „Naše šance“ a „Kořeny a plody“

Naše šance

Podněty

Ještě docela nedávno jsem byl přesvědčen, že si mám své „výplody“, které nyní následují za tímto úvodem, ponechat jenom pro sebe, své nejbližší příbuzné a několik přátel. Velmi špatné zkušenosti mého strýce a otce, dnes už několik let mrtvých, a také špatné zkušenosti moje vlastní mi zabráňovaly pokoušet se je uveřejnit jinak, než jako klasický samizdat.

Musím se jaksi zbavit pocitu nedokonalosti svého uvažování, které je zaznamenáno právě na následujících stranách. Lépe řečeno: Přes nedokonalost, nehotovost či jistou nevhodnost svých úvah a také přes celkem pravděpodobně čekané nepochopení alespoň některých lidí jsem jaksi - svým svědomím – dotlačován svěřit se s nimi i širší veřejnosti.

V následujících úvahách je skryto vědomí, že nic zvlášť originálního nepředkládám. Nijak se netajím tím, že řadu myšlenek přejímám. Rozhodně je lepší uvést originální věty jako citáty s uvedením jejich autora, než se chlubit „cizím perím“. Takový postup volím v první části své práce, kde hned v nadpisu zřetelně označuji úvahy jako parafrázi.

Uvedená zamyšlení jsem úmyslně nazval „O moci bezmocných“ - aby i takto připomínala známé eseje Václava Havla s názvem „Moc bezmocných“. Havlovu práci jsem četl několikrát, protože ke mně promlouvala velice aktuálně. Některé odstavce a věty jsem si zatrhl. V létě roku 2001 (jak je poznamenáno na konci mé úvahy) jsem byl nutkán sednout k počítači a zatržené věty komentovat. Tak vlastně vzniklo toto zamyšlení.

Celková „atmosféra“ v české společnosti, která jaksi krystalizuje v období kolem podzimních voleb roku 2002, mě vede k určitému pokračování v dřívějším uvažování. Tady, ve druhé části předkládané práce, se snažím reagovat na hodně silící „naštvanost“ lidí, podnícenou jednak vlastní netrpělivostí popř. nezodpovědností, jednak nemorálním jednáním „těch u vesla“. Druhou část svých úvah jsem proto nazval příznačně „Podvod a podvodníci“.

Přiznávám se, že ve svých úvahách jsem značně ovlivňován myšlenkami i stylem C. S. Lewise (bývalého profesora na univerzitě v Cambridge), ale i dalšími neméně skvělými lidmi.

Mohu si ve svých čtyřiašedesáti letech dovolit tvrdit, že člověk se má čemu učit ještě i minutu před smrtí. Proto přijmu i kritická slova, která někdo mou adresu pronese nebo mi je dokonce - klasickou poštou - pošle. Jako bývalý učitel „počítačů“ vím, že existující modernější způsoby písemného styku jsou vhodnější, ale nejsou jednoznačně použitelné.

Na závěr úvodu připojuji předcházející větou evokované přiznání, copak to vlastně dělám. Jak napovídá podnadpis eseje „O moci bezmocných“, pracuji v Sokole. Zde zbývá doplnit, že jsem dlouholetým cvičitelem, v posledním období vedoucím starších mužů neboli seniorů. Stal jsem se členem župního i ústředního cvičitelského sboru. (Župa je starší a dosud používaná organizační složka v Sokole, srovnatelná s okresem.) Také už dlouhá léta chodím do zkoušek a na vystoupení mužského pěveckého sboru. Sem tam napíšu nějaký článek do časopisu Sokol nebo Župní zpravodaj a občas do místního evangelického časopisu Posel. Značnou část svých článků ale píši „do šuplíku“. (Kdybych to měl odůvodnit, popsal bych tím mnoho papíru a bylo by to celkem nudné čtení).

4. 11. 2002 a 13. 1. 2003

O moci bezmocných

*Parafráze statí Václava Havla,
charakterizující nejen Sokol Olomouc po r. 1990*

I.

Všechno na světě lze odsoudit. Stačí k tomu „patřičný“ pohled či lépe řečeno jistá nadřazenost. Tak i půjčky od Václava Havla může leckdo „shodit“ tvrzením co ten Havel má co vykládat. Vždyť se svým myšlenkám zpronevěřil. Vždyť se paktoval s komunisty. Celá ta „jeho“ tak zvaná sametová revoluce, to přece byla bouda. A podobně.

Bez ohledu na takové postoje se pustím do komentované parafráze „Moci bezmocných“ (ať už se to komu líbí, nebo nelíbí). Vezmu to „pěkně“ od začátku (oné stati).

Zdá se, že současnou společenskou situaci v Českých zemích (a nejen zde) lze označit termínem *post-totalitní* mnohem výstižněji, než období, o němž V. Havel píše. Tentokrát předpona „post-“ znamená, že už (chvála Bohu!) neběží o diktaturu ani o onu normalizační. Mohli bychom uvažovat (a dost vážně!) o výměně ideologické nadvlády ujařmením hrubým kapitalismem, o náhradě pokroucené ideové moci mocí peněz. Tak se dostaneme na zcela jinou „rovinu“, kterou - aspoň prozatím - nebudou mnozí chtít „obsadit“.

Chápu zmíněnou *post-totalitu* jako období skutečně následující po totalitě. Období (aspoň relativně) značně odlišné od éry známých praktik „státostrany“. Tedy léta 1990 - 2000, roky svobody (aspoň od poručnickování této strany). Toto období pokračuje pochopitelně i po roce 2000 a zatím nevidím, kdy a jak skončí.

„*Moc*“ - tentokrát daná diktátem peněz - „*je v zajetí vlastních lží, proto musí falšovat*“. Zamlčuje některá fakta, jiná překrucuje a opět jiná zdůrazňuje na úkor jiných. „*Člověk nemusí všem těmto mystifikacím věřit. Musí se však chovat tak, jako by jim věřil, anebo je musí aspoň mlčky tolerovat, anebo musí aspoň vycházet dobře s těmi, kteří jimi operují. Už proto však musí žít ve lži.*“

Po pádu komunismu mnozí zanedbali výzvu k naplnění svého nitra dobrým duchem, zanedbali varování, že po vyhnání jednoho zlého ducha (v našem případě komunistického) a ponechání prázdného „srdce“ se onen zlý vrátí a vezme s sebou sedm daleko horších. „Zapomněli“, že po rocích faraónské nadvlády může přijít dalších čtyřicet let bloudění po poušti. Poušť je nejen místo vyprahlé, kde celkem nic neroste, ale navíc stačí nepatrný vánek, aby člověk měl plná ústa i oči řezavého písku. Či kvete v našich zemích vlahá pohoda a shoda? Rozvíjí se bohatství kultury? Nebo cítíme neprohlédnutelné víření ostrého „písku“ obelhávání, který nám ti „šikovnější“ vmítají do tváře?

II.

Současné údobí, následující po sametové revoluci (použiji tohoto termínu, i když se mnohým nelíbí), je, snad více než předchozí, charakterizováno zbavováním se „*nejvlastnější identity*“. Zdá se platí mnohem pravdivěji, že je to možné proto, „*že v moderním člověku ... je něco, co v něm paralyzuje každý pokus jeho „lepšího já“ se vzbouřit. Člověk je nucen žít ve lži, ale může k tomu být nucen jen proto, že je takového života schopen. Nejen tedy, že systém odcizuje člověka, ale odcizený člověk zároveň podpirá tento systém jako svůj bezděčný projekt. Jako pokleslý obraz své vlastní pokleslosti. Jako dokument svého selhání.*“

Jistým vnějším podnětem tohoto neblahého stavu je „*historické setkání diktatury s konzumní společností*“. Vnitřní příčinou je však „*krize identity*“, „*obecná nechut konzumního člověka obětovat něco ze svých materiálních jistot své vlastní duchovní a mravní integritě*“. Dnes si nezajišťuje pokleslý člověk své materiální jistoty

nemravnou servilitou ideologické moci státostraně, ale rovněž nemravnou servilitou vůči zuřivým antikomunistům a přitom současně arogantním mocným s „tvrdými lokty“. Proč si „pálit prsty“, když přizpůsobení je mnohem pohodlnější a nezavání žádným nebezpečím?

Delší setrvávání v nedobrému stavu je nepravděpodobné, dlouhodobý „život ve lži“ není dost dobře možný. Tak opět vyrůstají „vzbouřenci“. Ti přece jasně pociťují, že vůbec nemáme „co jsme chtěli“, naopak, že nastupuje něco, co jsme nechtěli. Takoví lidé se aspoň snaží ukázat, že „život ve lži“ má přece jen alternativu, totiž „život v pravdě“. „*A vůbec přitom nezáleží na tom, jak velký prostor tato alternativa obsazuje: její síla není vůbec v její „fyzické“ stránce, ale ve „světle“, kterým ozařuje... opory systému a které vrhá na jejich vratký základ...*“

Bez ohledu na to, že vzbouřenci jsou ve značné menšině, že nemají žádnou rozhodující moc, že jsou kdesi zastrčení – kdesi na okraji společnosti. Bez ohledu na vnější parádu a skvělost „úspěšných“, vyniklých manažerů budoucnosti, kteří přece „vědí“ co a jak. Tito „úspěšní“ mají všechno – mají moc, mají peníze, mají vliv. Mohou si „bužirovat“ a předvádět, jak jsou „dobří“. Nemají však to rozhodující. Klamou sami sebe. „*Pod... povrchem „života ve lži“ dríme... skrytá sféra skutečných intencí života...*“, kterou se tito „úspěšní“ snaží potlačit (u jiných i u sebe samotných).

„*Zvláštní, explozivní a nevypočitatelná... moc „života v pravdě“ tkví v tom, že otevřený „život v pravdě, má sice svého neviditelného, ale přitom všudypřítomného spojence: tuto „skrytou sféru“. Z ní totiž vyrůstá, ji oslovuje, v ní nalézá porozumění.*“

„*Zdá se, že nejpůvodnějším zázemím a východiskem toho, co by se dalo v nejširším slova smyslu chápat jako „opozice“... není ... na rovině faktické, institucionalizované a kvalifikovatelné moci, ... ale na rovině docela jiné: na rovině lidského vědomí a svědomí, na rovině existenciální.*“

Právě pohrdání mravním aspektem lidského života, zúžením pohledu na institucionalizovanou moc tato „vláda“ zanedbává to nejdůležitější: samotný zdroj lidské existence. Zlo samo o sobě nemůže existovat. Musí čerpat svou sílu z dobra. Teprve negací dobra se stává možným. Tak zanedbáním samé podstaty svého trvání „si podřezává větev, na níž sedí“.

„*Opozice*“ jakoby nemusela vůbec nic dělat. Stačí, když projeví svůj odpor k „životu ve lži“ a svou snahu k „životu v pravdě“. Náhle a nečekaně se „*skrytá sféra*“ stane zjevnou, strhující, hodnou maximální pozornosti a skutečnou hodnotou. Současně se projeví falešnost moci mocných, moci opřené o klam, o aroganci, o vnější „*nátěr*“.

Touha „*žít v pravdě*“ se přitom může projevovat všelijakým klopýtáním, neumělostí a jakousi nejasností. To jsou průvodní jevy každého lidského jednání. Jedno však je zřejmé a jasné: právě ona snaha po „*životě v pravdě*“. Jak členové „*opozice*“, tak i členové „vládnoucí moci“ tento fakt vnímají a také - každý svým způsobem - na něj reagují.

III.

V druhém odstavci minulé kapitoly jsem se pokusil - za vydatné pomoci parafrázovaného autora - zdůvodnit možnost souhlasu širokého okruhu lidí s působením „moci“. A nejen souhlasu, ale i podpory a oddané služby aroganci a bohorovnosti. Přesto, že je to už podruhé, nemohu vynechat výstižně formulovanou příčinu tohoto stavu.

*„Člověk... nezakotvený v řádu bytí pocitem vyšší odpovědnosti, než je odpovědnost k vlastnímu přežití, je člověkem **demoralizovaným**; o tuto jeho demoralizaci se systém opírá, ji prohlubuje, jejím je společenským průmětem.“*

Naproti tomu za „život v pravdě“ „člověk musí... tvrdě platit“, tento život „není účelový: tak zvané „**vyplatit se**“ v podobě obecné nápravy poměrů se může a nemusí.“

Obě tato fakta jsou dospělému jedinci dost dobře známa z vlastní zkušenosti. Třeba je nedovede tak jasně formulovat, ale pociťuje je velmi silně a intenzívně. Přesto se většina lidí rozhodne raději pro „vyzkoušený“ „život ve lži“ než pro riskantní „život v pravdě“.

A jak reaguje druhá strana? „*Představitelé moci se s „**životem v pravdě**“ nedokážou vyrovnat jinak, než že mu vždy podsouvají účelovou motivaci – touhu po moci nebo po slávě nebo po penězích....*“

IV.

„*Opozici*“ se daný stav jeví jako naprosto neúnosný, a tak zkouší dělat všechno možné, aby došlo ke změně – podle náhledu této opozice a podle nepsaných pravidel lidské přirozenosti – k lepšímu. Jak běží doba, stále se ale zdá, že se nic neděje, že všechny pokusy jsou jakoby marné a zbytečné. Která „cesta“ povede k cíli?

„... skutečná, hluboká a trvalá proměna poměrů k lepšímu nemůže ... vzejít z toho, že se prosadí jen vnějškový koncept, ale bude muset vycházet... od člověka, od lidské existence, ze základní rekonstituce jeho postavení ve světě, jeho vztahu k sobě samému, k druhým lidem, k univerzu.“

Změnou důrazu v „cestě“, tedy změnou pořadí v uvedených hodnotách, bude – podle soudu mnohých jiných – „cesta“ úspěšnější. Začneme-li od vztahu „k univerzu“ a pokračujeme přes vztah k jiným lidem až ke vztahu k sobě samému, pak dospějeme k cíli. Kdybychom začínali od změny ze sebelásky k vážné sebekritice a pak z toho vyvodili změnu postojů k okolí až po uznání a respektování „univerza“, pak asi rovněž půjdeme správnou „cestou“. Tak to V. H. patrně myslí. Kdybychom však kladli důraz jen na sebe, asi daleko nedojdeme. Ocitneme se „na stejné půlce hřiště“ s „**mocnými**“, proti jejichž „moci“ chceme jako „opozice“ působit.

Je velmi pozoruhodné, že V. H. klade důraz na „drobnou práci“. Vyzvedává ji u TGM – jako „národní program“. Zde se ukazuje jistá univerzálnost této myšlenky, neboť i M. Tyrš přece ve svém programovém prohlášení „Náš úkol směr

i cíl“ píše, že „ta drobná, ale soustavná práce je rozhodující“. Jde o „*poctivou a odpovědnou práci v rámci existujícího uspořádání. ...každá drobná práce je*“ totiž „*nepřímou kritikou špatné politiky...*“

Přijde však „*okamžik pravdy*“, kdy je nutné se projevit, „*kdy vyhnout se střetnutí znamená pro ni*“ (pro drobnou práci) „*zpronevěřit se svému vlastnímu smyslu*“. Tento „*projev*“ může vypadat např. takto: „*... každá společnost musí být nějak organizována. Má-li ovšem její organizace sloužit lidem a nikoli naopak, pak je třeba lidi především osvobodovat....; zvrácenost opačného postupu, kdy jsou nejprve tak či onak zorganizováni (někým, kdo ví vždycky nejlépe, co „lid potřebuje“), aby se tím pak údajně osvobodili, jsme poznali na své kůži až příliš dobře.*“

Poměrně průhledným se stává tvrzení, že „někdy“ je nutné použít nátlaku a jiných forem diktatury, aby nevznikly „bezbřehé zmatky“. Přitom se obvykle stává, že z proklamovaného „někdy“ se stává „vždycky“. Obavy z projevů skutečné lidské svobody vedou k oné snaze organizování „života“ podle představ lidí v moci postavených.

Post-totalitní „poměry“ budí rády dojem právního řádu:

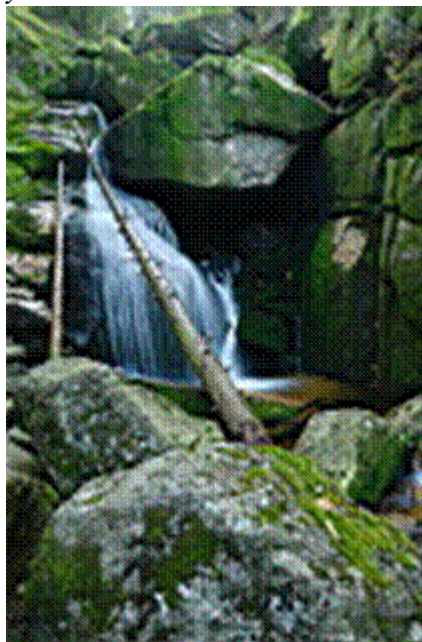
1. „*nízký výkon moci halí do vznešeného hávu své „litery*“,
2. „*jsou nepostradatelným nástrojem vnitromocenské rituální komunikace.*“

V.

„*Zdá se, že perspektivu, ... východisko ... by bylo možno ... charakterizovat ... jako ... „existenciální revoluci“.... Všechna myšlenková, mravní, politická a sociální bída dnešního světa, jsou jen různé aspekty hlubinné krize, v níž se ocitá dnešní člověk, vláčený globálním „samopohybem“ technické civilizace.*“

„*Celý ten všudypřítomný diktát konzumu, produkce, reklamy, komerce, konzumní kultury a celá ta povodeň informací, to všechno... opravdu lze asi těžko považovat za nějakou perspektivní cestu k tomu, aby člověk znovu našel sám sebe.*“

„*Perspektiva „existenciální revoluce“ je... především perspektivou mravní rekonstituce společnosti, to znamená radikální obnovy autentického vztahu člověka k tomu, co jsem nazval „lidským řádem“.... Nová zkušenost bytí; obnovené zakotvení v univerzu; nově uchopená „vyšší odpovědnost“; znovu nalezený vnitřní vztah k druhému člověku a k lidské pospolitosti - to je zřejmě směr, o který půjde.*“

Vodopád Černého potoka
Michal Němejce

Je to hodně daleko od reality?

„Je... otázka, zda „světější budoucnost“ je... záležitostí nějakého vzdáleného „tam“. Co když je to naopak něco, co už je dávno zde – a jenom naše slepota a slabost nám brání to kolem sebe a v sobě vidět a rozvíjet?“

Všechno uvedené jako by byla jen pustá fantazie, zejména naznačené východisko. Uvědomíme si však, že tytéž či podobné úvahy a k tomu tak „mlhavě“ formulované, byly v době svého napsání V. Havlem, tj. v r. 1978, zcela fantasmagorické. Avšak v listopadu r. 1989 se ukázaly být zcela reálnými a nosnými. Dokonce **jedinými možnými**.

To, že naznačené trendy byly v pozdějších letech „převálcovány“, to přece není pravda. Není přece smyslem lidského života pustá poddanost kritizované komerci! Už jenom myšlenková „vzpoura“ proti takové poddanosti znamená mnoho. Znamená dokonce **všechno**.

Tak jako se dnes každý jen usměje nad předpovědí, že totalitní režim je zde „na věčné časy“, stejně můžeme předpokládat i budoucí vývoj právě v myšlenkách výše – z díla V. Havla – citovaných a komentovaných. Prostě dát plnou víru onomu skutečně pravdivému lidovému přísloví: „**Všecko** je na čas, jenom Pán Bůh je na věky“).

Ve Vikanticích 21. 7. 2001, chyby opraveny 14. 1. 2003, 8. 2. 2003, 13. 7. 2019 a 17. 11. 2022.

Podvod a podvodníci

I. Podvedli nás!

„Nejdu k volbám! Jsou to všechno podvodníci! Stejně si udělají, jak chtějí!“ Tak a podobně mluví a jednají mnozí prostí lidé. Na čem se zakládají takovéto postoje?

Velkým podvodem byla – svého času – tzv. opoziční smlouva. Dva do té doby rivalové, kteří v předvolební agitaci odsuzovali každý tu druhou stranu, se po volbách až příliš rychle domluvili. Napřed šel jeden druhému „po krku“ a potom se s ním dohodl, jak si rozdělí „koryta“.

V demokratických státech bývá zvykem uzavírat po volbách koaliční smlouvy. Jenže to dělají spřízněné nebo aspoň tolerující se politické subjekty. Není možné, aby se politická strana, která získala většinu hlasů, jakýmkoli způsobem spojovala se stranou, která je vůči ní v opozici. Naši „skvělí“ politici, nechtějící uzavřít koaliční smlouvu, vymysleli novinku: „Opoziční smlouvu“. To byl ovšem protimluv. Buďto s někým těsně spolupracuji, nebo jsem vůči němu v opozici. Jenom u nás se nemožné stalo možným.

Ukázalo se, že opoziční smlouva je nedostatečná. A ejhle, náhle se objevila na světě další, ještě nehoráznější novinka. Tvůrcům nového nápadu nějak nevadilo, že Toleranční patent císaře Josefa II. se týkal náboženství. Připouštěl, jenom jako trpěnou, protestantskou víru, a to jenom německou nebo švýcarskou. Naši politici klidně svoji těsnější spolupráci nazvali úplně stejně. Nejen, že tentokrát nešlo

o náboženství, ale nešlo ani o nějaké strpění, připuštění nezbytnosti. Ve snaze jít za vlastními cíli zprznili i historii.

Hlavně před prvními svobodnými volbami měli naši noví političtí reprezentanti plná ústa antikomunismu. Vehementně nabádali: „Kdo nevolí nás, volí komunisty! Komunisty jsme tady u moci už měli a dopadlo to špatně!“ Bylo to tak snadné negovat dřívější znevážení idejí! Lidé u nás měli prázdných a falešných komunistických hesel a slibů plné zuby. Noví politici měli zatím „čistý štít“. Mohli mít snadno úspěch pouhou kritikou dřívějších poměrů.

Noví politici slibovali rychlé zbohatnutí všem. Vymysleli kupónovou privatizaci. Rozprodali státní majetek jednotlivcům, kteří se vzájemně ani neznali. Jak oni mohli vzájemně spolupracovat? Nijak! Otřelí dravci rychle akcie skupili, aby mohli peníze „sbalit“ a majetek zničili.

Noví většinoví majitelé dřívějších národních podniků špatně fungující výrobu zcela zastavili (místo toho, aby ji modernizovali), rychle prodávali výrobní stroje, budovy, pozemky a jiná zařízení. Založili dceřiné společnosti, na něž převedli to, co fungovalo dobře a bylo bez dluhů. Zbývající většinu zadlužili a opustili. Začalo se tomu říkat tunelování.

Zase nové slovo. Původní význam slova tunel, popř. tunelář se tím zcela posunul. Tunelování byl kamuflážní výraz pro kradení ve velkém. Lidi – tedy obyčejné lidi – to „štvalo“. Čekali, že už konečně přestane scestné „přemísťování“ cizího (tehdy státního) majetku do soukromých rukou dřívějších „papalášů“. Nejen, že nic takového nepřestalo, ale dokonce se takové jednání zněkolikanásobilo! Dříve „přemísťování“, nyní „tunelování“. Copak to není totéž?

Tuneláři razí tunely. Nelze o nich říci, že tunelují. Nové české slovo je také zprzněním češtiny. Po kolikáté už? Neměli jsme snad dost úderníků? To nebyli lidé, kteří někoho nebo do něčeho udeřili, ale kteří někomu (tehdy socialistickému státu) něco darovali (konkrétně: svou práci). „Opičili se“ po ruských pracovnících, z nichž každý byl „udarník“. Slovo tunelování není už převzato z ruštiny, je tak specificky české, že se ani do jiného jazyka nedá přeložit. Přitom je ovšem nelogické. Bohatý zloděj, který tuneluje, přece žádné tunely (které by zkracovaly cestu) nezhotovuje. A to ani alegoricky (přeneseně). Nic pozitivního, nic dobrého pro společenství nedělá. Naopak; krade. Slovo „tunelování“ je české a přitom české není, neboť je sice formálně správné, ale logicky je nesmyslné. Neoznačuje to, co svým kořenem naznačuje.

Moderní zloděj – zbohatlík tedy používáním slova „tunelování“ lže. Potvrzuje tím lidové přísloví „Kdo lže, ten krade!“. To ovšem platí i pro spoluviníka, který krádež sice vidí, ale nijak proti ní nezasáhne. Platí to tedy i pro politiky, kteří příliš liknavě vymýšlejí a schvalují zákony. Platí to i pro ty soudce, kteří si nedokonalé zákony vykládají pouze ve svůj prospěch. Naši soudci by měli povinně sledovat televizní japonskou pohádku „Rozsudky soudce Ooky“, která jasně sděluje, že i při nedokonalých zákonech lze rozhodovat morálně správně. Žádný zákon na světě nemůže vystihnout všechny okolnosti, které se v praxi vyskytnou.

II. Zradil i Havel?

Typický dnešní český postoj je: „To jsem byl hloupý, že jsem šel na náměstí cinkat svými klíči!“ Odtud je už malý krůček k obvinění tehdejšího protagonisty výzvy k loučení s komunismem a pak v létech následujících prezidenta republiky.

Slíbil – ať už přímo slovy nebo nepřímo svým jednáním – Václav Havel něco, co později porušil? Všechno jakoby tomu nasvědčovalo nebo nasvědčuje. Jednou to nahrálo slovenským nacionalistům, kteří se snažili heslem „Dost’ už bolo Havla!“ vyniknout na cizí účet. Když se nedokázali vypracovat svými vlastními vysokými kvalitami na vedoucí nebo vlivná místa, zostudili někoho jiného. Ponížili nemravný „vůdce“ jiného, pozvedne tím nepřímo sebe. Poukazem na jiného, jak je špatný, nepřímo ukazuje, jak je on sám dobrý.

Předchozí dvě věty neplatí jenom na uvedené „horlivce“. Vztahují se také na mnohé soudruhy z KSČM. Tvrzení, že odstupující prezident nedbal na dělníky, zatímco komunistický prezidentský kandidát na „jejich“ zájmy hledět bude, je pomluva non plus ultra. Havel, docela pochopitelně, s dědičkou „státostrany“ nejednal a jednat ani nechtěl. To však činili i jiní politikové a naštěstí svorně ze všech ostatních politických stran. Nemravný člověk uvalením viny na obětního beránka chce nepřímo pozvednout sám sebe.

Avšak ani lidé z politické strany, které dali vznešený název, navozující službu demokracii a občanům, nejsou bez viny. Reprezentovat, a to dokonce v zahraničí, tím, že někoho (v našem případě právě V. Havla) pomluvím, to nesvědčí o vysoké morálce. Takové jednání má zase nepřímo vyzvednout onoho „reprezentanta“.

V hledání skutečných viníků z dalších politických stran bychom mohli v této „kauze“ pokračovat ještě hodně dlouho. Možná, že by se nám nakonec každému podařilo dojít i k sobě samému. Ale nepředbíhejme.

Vzpomeňme si, že Václav Havel původně převzal prezidentské břímě jenom na půl roku. Pak ho ovšem „ukecali“. Tento muž nakonec „podlehl“ podobným snahám i později, kdy už jeho popularita klesala až nebezpečně nízko. Vzpomeňme si na chvíle, kdy při devadesátiprocentní podpoře dokázal, že je ušlechtilý. Vyzval občany k prosazování dobrých myšlenek, když první svobodný parlament jeho návrhy „smetl se stolu“. Když však viděl, že občané touží až příliš rychle zavádět demokratické pořádky, couvl. Tužeb lidu, který si přál totéž, co tehdy jeho milovaný prezident, nezneužil. Jak by to bylo snadné vyvolat další velkolepé demonstrace a své návrhy prosadit! Jenomže teď už nešlo o bourání totalitních nepořádků. Kdyby spontánní podpory V. Havel tehdy použil, snadno by se stal vůdcem nové totality. Nástup nové demokracie nelze urychlit diktaturou (i když teď už ne diktaturou proletariátu). Obejít svobodně zvolené zástupce už nešlo.

Žádný člověk na světě není dokonalý, ani Václav Havel ne. Tvrdit, že zradil, je při nejmenším (samozřejmě, že nemorální) nadsázka. Jestliže ovšem budeme slovu „zrada“ rozumět tak, že vlastně jsme zradili všichni, pak samozřejmě Havel zradil také.

Zradili mnozí politici, zradili nezodpovědní noví majitelé podniků, bank, kampeliček, fondů, zradili i další. Neúčastí na volbách, jenom postranním brbláním

a pohodlností nepřímo podpořili mnozí prostí občané právě uvedené či naznačené nestydy. Jistěže, měli špatné vzory ve svých reprezentantech. Každý má ovšem právo (a dokonce mravní povinnost) následovat dobré vzory a nepodléhat špatným. Až příliš mnoho lidí u nás si popletlo svobodu s nezodpovědností. Svobodu má jenom ten, kdo není bezohledný, kdo si váží svobody jiných a nedělá to, co ho právě napadne, ať to ty jiné stojí, co to stojí.

Ted' jsem však od viny konkrétního člověka přešel k vině celkem kohokoliv. Je to v mém zamyšlení přece jenom brzy. Anebo pozdě? Zapomněl jsem při tom na někoho, u něhož by mohla začít náprava nejdříve a nejrychleji. Totiž sám na sebe. Nevzdálil jsem se tím ovšem běžnému lidskému postoji, při kterém vidíme provinění a chyby jiných velmi dobře a ostře, ale že bychom my sami každý byli chybující nebo dokonce provinilci, to už jaksi ne.

Podívejme se (jak se tak říkává) na „věc“ jinak.

III. Komunikace, informace a propagace

Člověk se liší od zvířat schopností artikulovaně komunikovat. Kromě gest, výrazu obličeje a celkového postoje umí vyjádřit složitější skutečnosti řečí anebo písemným projevem. Pokud ovšem při slovním (či písemném) vyjadřování nepřemýšlí vůbec nebo přemýšlí jenom zběžně, s krátkodobým cílem bez ohledu na dlouhodobé důsledky, pak jeho slovní (písemný) projev spíše škodí.

Každý bude asi souhlasit s tvrzením, že účelem komunikace je informace. Termín informace ted' pojmám širě, než bývá zvykem. Budeme-li se jenom na něco ptát, tak také podáváme informaci, a sice o tom, že něčemu nerozumíme a že se chceme stát moudřejšími. To je sympatická informace. Sděluje dotazovanému, že se nepokládáme za božskou bytost, která už všechno ví a všemu rozumí. (V tomto okamžiku ovšem vylučuji ironickou otázku, která má za cíl zdiskreditovat tázaného.) Obvykle ovšem jedinec jenom nepokládá otázky. Když s někým komunikuje, také mu patrně sdělí své vlastní mínění, ať už na téma, v němž žádá odpověď na určitou nejasnost či na zcela jiné téma, které s otázkou přímo nesouvisí.

Zvláštním případem informace je propagování něčeho nebo někoho. Pokud informující člověk bude propagovat sám sebe, tedy když se bude chválit, asi se to těm ostatním (posluchačům nebo čtenářům) nebude příliš líbit. Chlubila většinou hodnotíme nepříznivě. Nic není tak protivné, jako když musíme, někdy i opakovaně, poslouchat (nebo číst), jak je dotýčný chlubil vynikající, jak to neb ono hravě dokáže, jak má všechno v malíčku, atd. Přímo z toho číši chlubilovo pohrdání jinými, zejména právě přítomným posluchačem. Také nařikače nemáme v oblibě. Když nás stále někdo informuje, jak je na tom špatně, ať po zdravotní nebo movité stránce, raději se mu příště vyhneme. Hypochondr ovšem vynalézavě hledá sebemenší příležitost, aby nám své strasti zopakoval. Stává se nám čím dál protivnějším.

Až dosud se téměř všichni shodneme. Obávám se však, že o následujících větech to bude platit čím dál méně. Jestliže hodnotíme negativně jedince, který se

chlubí, proč nepostupujeme stejně u nějaké společnosti (výrobní, prodejní či kulturní)? Jak to, že inteligentní manažer začne vychvalovat své výrobky nebo své služby? Někdy dokonce velmi nestydatě? Copak skutečně dobrému výrobcí nebo prodejci nedojde, že dobré zboží se chváí samo? Že nejlepší reklamou je kvalita? Nezbyvá výrobcí (prodejci, poskytovatelé služeb) skutečně nic jiného než propagovat svůj výrobek (své zboží, své služby) bombastickými hesly, doprovobenými sexy obrázkem (v televizi pohyblivým)? Nedoje distributorům reklam, pracovníkům v telekomunikaci (zejména v televizní komunikaci), že porušení zásady „náš zákazník - náš pán“ („oblbováním“ zákazníka) se jim nepříznivě vrátí? Když už ničím jiným, tak nutností zvýšit ceny výrobku (zboží, služby) o náklady, potřebné na reklamu?

Patrně výrobcí (prodejci, poskytovatelé služeb) nepokládají ostatní lidi, jimž něco nabízejí, za úplné „magory“. Avšak bez reklamy by neprodali mizerný výrobek (zboží, službu), který vydrží sotva po dobu záruky. Kdyby ovšem výrobcí vyráběli výrobky s trvanlivostí padesát a více let, nebylo by za chvíli možné vyrábět pro horentní zisky a začala by se zvyšovat nezaměstnanost. Kdyby prodejci prodávali jenom kvalitní zboží, museli by stavět stále nové a nové sklady na to méně kvalitní či nekvalitní. Kdyby terciální sféra poskytovala pouze kvalitní služby, nemohli by zaměstnanci službu „odfláknout“ a stačilo by zaměstnat daleko méně zaměstnanců.

Z bludného kruhu je nutno vystoupit. Rozhodně nepomůže zvyšovat jeho otáčky. Dnes už dobře víme, co se stane, až jsou otáčky kritické. Hřidel, na němž se otáčí kolo kritickými otáčkami, se zlomí. Zemědělci zablokují dálnice, skiní zapálí rómské domy, zuřiví ochránci přírody se připoutají ke všem stromům v republice, „naštvaní“ diváci vyhazují televizory z oken, demonstranti zaplní všechna náměstí a přilehlé ulice, atd. Děsivá perspektiva!

Stále se zvyšující spotřeba papíru na reklamní letáky způsobí vykácení zbývajících lesů. Rostoucí výroba aut zapříčiní takové zacpání silnic a dálnic, že už nebude možné popojíždět ani rychlostí chodce, a to po celých 24 hodin denně. Stohy „hader“ budou na každém druhém poli. Hromady shnilého pečiva budou ve všech příkopech. Nadbytečné zboží nebude možné dopravit do rozvojových zemí, protože silnice, vedoucí na letiště, budou ucpané. Továrny budou chrlit výrobky, které budou k ničemu. Prodejci budou mít sklady a obchody plné zboží, které nebude nikdo chtít kupovat. Atd.

Může se zdát, že přeháním. Ale copak už dnes zemědělci nezablockovávají dálnice? Copak už dnes ve velkoměstech a na dálnicích nepopojíždějí auta krokem? Copak už dnes nejsou tržiště plná „hader“, které nikdo nekupuje? Atd.

Ještě je čas. Rohlíky, o nichž nikdo netiskne a neexpeduje reklamní letáky, se dají jíst. Ještě existují „blázni“, kteří pomáhají jiným úplně zadarmo. Komerce, která vyžaduje a produkuje bombastickou reklamu, ještě nepronikla všude. Ještě se vyrábějí kvalitní výrobky, prodává kvalitní zboží a poskytují kvalitní služby. Jsou to velmi velkou většinou výrobky, zboží a služby, které se propagují pouze svou kvalitou a o nichž neexistuje ani jediný leták, ani jediný televizní šot, ani jediný billboard.

Dokud lidé zapisovali svá sdělení rukou, buď do kamene nebo na vypalovací destičky nebo na papyrus, nikoho z nich ani vzdáleně nenapadlo psát lživá hesla. Dokud si ústní zprávy sdělovali osobně a obrázky si předávali „z ručky do ručky“, na bombastické slogany a sexy obrázky nebyl prostor. Informace se znevážily. Poněvadž se jich produkuje příliš mnoho, tak už je celkem nikdo nesleduje. Jenže důsledek přemíry informací se může projevit i ve vnímání závažných sdělení. Když bude v televizi neznámý pracovník Magistrátu města Plzně varovat obyvatele před záplavou, mohou to mnozí při nepozorném vnímání považovat za pitomou reklamu výrobce člunů a záchranných vest, neboť se onen pracovník o člunech a záchranných vestách alespoň zmíní. Zůstanou zcela klidní a na opuštění domu ani nepomyslí. Teprve, až jim bude voda stoupat přes práh dveří, začnou utíkat.

Výrobci (prodejci, poskytovatelé služeb), vyrábějte (prodávejte, poskytněte) jenom kvalitní výrobky (zboží, služby). Neznevážujte lidské slovo. Znovu si připomeňme, že právě řečí se lišíme od zvířat. Když budeme pronášet přehnaná slova, stanou se i vážná slova zneváženími. My lidé se pak budeme muset dorozumívat pomocí skřeků a gest. Slovům už nikdo nebude přikládat pravý význam a některým dokonce žádný význam.

IV. Se Spojenými státy na věčné časy?

Zdá se, jako bychom se vrátili před rok 1918. V určité obměně do dob Protektorátu Čechy a Morava. Popřípadě také do éry „budování světlých zítřků“. Prostě se nemůžeme mnohde a mnozí zbavit lokajství. Naopak, často a u velkého množství lidí u nás jaksi chybí odvaha.

Předchozí režim jakoby nás naučil nejen přitakávat pokynům z jiné mocné země, ale dokonce „iniciativně“ této mocnosti nabízet i to, co po nás ani zdaleka nechce, naučil tak, že nám to „zalezlo až pod kůži“. Dnes, kdy už neexistuje „mírová hráz“ (tj. Sovětský svaz), někteří se chtějí zalíbit tomu, koho pokládají za nového pána. Jako nějaký pitomečkově šmahem přebírají ze Západu všechno, co je tam jaksi na okraji nebo dokonce jako odpad. Nejvíce tak činí ze země, která je skutečně nejpokročilejší, z USA. Uniklo jim, že Spojené státy a ostatní západní země jsou demokratické a že tedy žádný Veliký Stalin nebo Brežněv nebude polichocen jejich servilitou.

Snaha zalíbit se komusi (jenže komu?) vede někdy do příšerných absurdit (podobných těm, které jsme zažívali v letech 1948 – 1989). Markantně např. můžeme pozorovat kdeco pojmenovávat anglickými názvy. Za komunismu to byla odvaha, kterou kdosi v okamžicích „bratrské internacionální pomoci socialistických vojsk“ v roce 1968 vtipně vyjádřil vyložením tří knih do výkladu jistého knihkupectví: „Chceme žít“, „Daleko od Moskvy“, „Ve stínu mrakodrapů“. Dnes, kdy už konečně můžeme žít svobodně, podobně jako žijí lidé v USA a jinde, nemusíme nikomu někam ložit. To také znamená, že poangličtění češtiny je jenom naše hloupost.

Některá česká slova jako by vůbec neexistovala. Navíc jsme začali používat, ovšem jenom někteří, anglicismy. Tak někdo mluví „o něčem jiném“, „to je o tom, že...“ apod. místo „jinak“, „týká se toho...“, atd. Také rozkazovací způsob už není „Podívejme se,...“, „Zamyslete se“, atd., ale „Pojďme se podívat,...“, „pojďte přemýšlet“, atp. Kdybychom byli důslední, museli bychom anglické „Let's go“ podobně otrocky přeložit „Pojďme jít!“

Proti lidské blbosti nebyly dosud vynalezeny žádné zázračné tabletky a ještě dlouho nebudou. Každý člověk má však aspoň ždíbec rozumu, kterého ovšem může a nemusí používat. Stačí se nad uvedenými otrockými postoji zamyslet (včetně jejich slovního vyjádření) a vyvodit správný, lidem důstojný postoj. Tedy přestat se otrocky chovat, hloupě mluvit a jednat. Nikdo dnes po nás žádné poklonkování nevyžaduje, naopak mnohým lidem na Západě se tím protivíme.

Pojďme teď jít vyzkoušet o něčem jiném. Srozumitelně řečeno: Vyzkoušejme teď něco jiného. Tím míním, zkusme zcela novou či úplně jinou a současně radikálně odlišnou možnost neboli cestu. Nejen ve vyjadřování, ale v jednání vůbec. Že už tady takové pokusy byly? Základním nedostatkem všech minulých reforem nebo revolucí bylo jejich nedotažení, nedůslednost reformátorů nebo revolucionářů či jejich následníků. Jakmile mělo dojít na ně samotné, „narazila kosa na kámen“, přestalo platit to, co až dosud hlásali a uskutečňovali. Než se však pokusím důkladněji naznačený „problém“ nějak řešit, ještě něco podotknu o komerci.

Jeví se, že současná výroba, prodej a poskytování služeb se podle západního vzoru silně zkomercionalizovaly. Markantně se to jeví v jedné televizní společnosti. Už převzetím názvu, známého v astronomii pro rodící se novou hvězdu, podstrkává televizním divákům domněnku, že jde o něco nebesky zářivého, tedy vysoce žádoucího. Zdánlivě popírá pravdivé rčení „Nenajde se člověk ten, jenž by se zalíbil lidem všem“ a vysílá vždy pro určitou skupinu diváků pořady, které namíchá do denního nebo týdenního naprosto nesourodého guláše. Však ať si každý vybere! Má si však přemýšlivější divák vybrat z čeho? Všechny pořady, zdánlivě různorodé, jsou prokládány, s výjimkou zpravodajství, naprosto stejnorodými reklamními šoty. Pochopitelně, v nejzajímavějším nebo nejnapínavějším okamžiku daného pořadu. Samotné pořady jsou většinou tak myšlenkově nenáročné, že až otupují. Divák si jen zdánlivě odpočine od denních problémů a od složitosti života. Poněvadž už sleduje např. celkem dvoustý padesátý šestý díl „duchaplného“ seriálu, ví už předem, jak to dopadne. Nad přínosem pořadu pro skutečný život nepřemýšlí. Pomalu a jistě se z diváků, nedočkavě očekávajících další, stejně tupý díl oblíbeného pořadu, stává masa snadno manipulovatelných pitomečků, poslušně vykonávajících pouze pokyny k dalšímu a dalšímu konzumu nejen materiálních předmětů, ale i duchovních hodnot, obou velmi nízké kvality.

Soustředěnost na konzum vzdaluje člověka od jeho cíle, bere mu to nejvzácnější, co má, totiž jeho lidství. Člověk se liší od zvířete schopností myslet, teprve po úvaze něco dělat. Zvíře koná na základě pudů, nijak nad svým činem neuvažuje ani dopředu, ani zpětně. My lidé samozřejmě máme se zvířaty pudy společné. Ale už není tak samozřejmé jednat jenom podle nich. Poněvadž lidstvo už několik tisíciletí

pudy potlačuje, jsou pudová jednání lidí scestná, protože se dějí podle méně rozvinutých pudů než u zvířat. Člověk slepě poslušný jenom pudů klesá až pod úroveň zvířete. Představme si, že by náš pejsek (či jiný miláček) jednal podobně jako Hitler či Stalin nebo Nero. To je absurdní. Když ztratíme nebo odhodíme své lidství, nezůstane nám ani živočišnost.

Naštěstí na Západě a právě v Americe existuje demokracie, volba, vědecké myšlení, mnohá morální hnutí, církve, vlastenectví, obětavost, prozíravost, spravedlivost, udatnost a další ctnosti včetně jejich výsledků. Pokud budeme přebírat tyto možnosti či hodnoty, potom ať platí i ono nevyslovované „Se Spojenými státy na věčné časy a nikdy jinak!“ Pokud však přebíráme v minulých odstavcích uvedené nešvary, pak přání, parodující Gottwaldovo heslo, směle odhodme.

Ochotným a dokonce usilovným přebíráním komerce, dravého a bezohledného imperialismu se vystavujeme podřízenosti vychytralců a pohrdání chytřejších. Ziskáváním ušlechtilých či mravně správných hodnot ze Západu (ale také z Východu, z Jihu i ze Severu!) se staneme jim důstojně rovnoprávnými spoluobčany.

V. Noví lidé se brzy zkazí

Čím to jen je, že hodně záhy se ušlechtilé úsilí jaksi vytrácí, že každá revoluce nebo reforma končí fiaskem? Na začátku všechno vypadá velice vznešeně, ctnostně, živě, svěže, přitažlivě. Jak běží čas, začíná se všechno nějak kazit. Vůdcové, opilí šancí mít moc, začínají být arogantní a bohorovní. Rozhodující občané si pletou svobodu se svévolí. Ostatní se začínají přizpůsobovat a korupce, obcházení zákonů a zločinnost jenom kvete.

Starý totalitní režim byl špatný. Bylo potřeba se s ním rozloučit. Měli jsme k dispozici svobodu a demokracii. Nahradili jsme tedy špatný režim správným. Jenže ouha, zase se to zvrtilo. V čem se stala chyba? Kde je zakopán pes?

Historie nás učí, že až dosud po společenském zvratu nastala chvíle pravdy a pak zase všechno vjelo do starých kolejí. Pokračovalo se vyšlapanými cestičkami podvodu. Nejprve revolucionáři odstranili staré tyrany a všechno vypadalo růžově. Dřívější vládcové byli odstaveni, ba mnohdy potrestáni. Až už nebylo koho trestat nebo aspoň obviňovat, začali reformátoři nebo revolucionáři obviňovat a trestat sebe navzájem Totiž jeden druhého. Ještě se nestalo, aby některý z nich začal obviňovat nebo dokonce trestat sám sebe. Až na jedinou výjimku, spásonosnou zvláštnost, člověka tak velmi provokujícího, že šlo současně o jinou bytost.

O naznačené výjimce z běžnosti se vynasnažím psát jinde. Ted' se vrátím k projevům běžným, tedy nikoli výjimečným. Nejprve k politickým.

Těsně po sametové revoluci jsme zrušili krajské zřízení. Nezavedli jsme však zemské ani kantonální ani skutečně federální, ale – po čase – zase krajské. A co navíc, v podstatě stejně nevhodné jako dřív. Zase se Moravská Třebová ocitla v Čechách, máme mrňavé a obří kraje, byrokracie roste, atd.

O zradě některých politiků jsem už psal. Zde na tomto místě ještě dodám, že se nákaza špatného chování rozšířila i do původně „čistého“ Občanského fóra. To se

„přetransformovalo“ na menší Občanské hnutí, z něho pak vznikla už malinkatá politická strana Svobodní demokraté a pak ještě menší, už naprosto nepatrné straničky, jako např. Strana pro otevřenou společnost. Politická práce se nějak znesnadnila, všechno pěkně vonné v politice jaksi vyčichlo a získalo to naopak pachů.

Zklamali i někteří (ale mnozí) v historicky respektovaném spolku, v Sokole. V mnoha tělocvičných jednotách, které se začaly po r. 1990 houfně obnovovat, začal panovat nenávistný duch. Nejprve proti vedoucím funkcionářům bývalého (tehdy ještě činného) Československého svazu tělesné výchovy. Potom i proti všem cvičitelům a trenérům, zapojeným nějak do výchovy a výcviku mládeže v rámci tohoto svazu, i když tito už neměli ze své činnosti žádné výhody a naopak mnohdy byli perzekvováni a nakonec i svými vlastními „spolubojovníky“ za čistotu hnutí.

Také věřící lidé selhali. Začali chytračit: Zklamala církev? Ale vždyť zde už dvě tisícovky let existuje křesťanství. Všechno působení převedeme tam. Nebo naopak. Poněvadž se v oněch létech křesťané chovali přímo hnusně, novou činnost nechť provádějí církve (např. humanitární akce). Církve přece nemají s jednotlivými zločiny křesťanů nic společného. A tak i v církvích se dá tunelovat. Tentokrát ne majetek movitý nebo nemovitý, ale idea. I zde musí dojít k reflexi, zpytování svědomí a ke snaze o nápravu. (Nemohu neuvést, že tento odstavec je volným citátem článku V. Hajského z jednoho křesťanského časopisu.)

Mnoho otázek nebo problémů. A kde je řešení? Až na několik náznaků, které jsou ovšem podezřelé, nikde. Tak nějak může namítat pilný a trpělivý čtenář. Jako autor však odpovím, že snad se mi podařilo aspoň demonstrovat na několika různých příkladech, že tradiční a často používané řešení nevede nikam. Taková odpověď také není originální. Nijak neskrývám, že čerpám od jiných a odjinud. Jenom se pokouším o poněkud jinou formulaci. O té se snad dá tvrdit, že originální je. Také dodávám, že spěchat se má pomalu. Tedy ve výkladu, v demonstraci i užití. (Zase nic nového pod sluncem).

Ještě chvíli budu trpělivost čtenářů napínat. Doufám, že nepraskne. Že tedy na mě některý z čtenářů „nevletí“ a že si na mě „nedošlápne“.

VI. Národ podvodníků

Za tento nadpis mi někdo může „narazit kokos“. Znovu se odvolávám na trpělivost čtenářů, nebo aspoň na jejich neukvapenost. Následujícími řádky nechci očistit chamtivce, demagogy, zloděje nebo jakékoliv špatně jednající lidi, kteří se dostali na rozhodující místa ve společnosti. Jenom chci připomenout, že tito lidé se „ke korytu“ dostali zejména proto, že my ostatní jsme jim to přinejmenším dovolili. Mnohdy jsme si je sami vybrali, zvolili. Proč? Protože jsou to lidé, tedy tvorové nám samotným velmi podobní. Jenže včetně nedostatků a prohřešků. Proč by se měli naši reprezentanti (politici, průmysloví, peněžní, spolkoví, atd.) nějak podstatně lišit od nás samotných?

Klamavý postup, jako např. podvádění, začíná v rodině. Jak mnoho rodičů podvádí své děti! Kupují jim drahé dárky, dávají jim nesmyslně vysoké kapesné, posílají je do různých kroužků a spolků, nechají je uprostřed všemožných pouličních part, atd. jenom proto, aby se jim nemuseli věnovat! Jak nemá citlivé dítě podlehnout špatným vzorům různých „kamarádů“ nebo pocitu nemilovanosti svými rodiči?

Podvádění pokračuje ve škole. Učitelé např. nutí žáky předkládat sáhodlouhé seznamy knih, které údajně přečetli. I když jim muselo být zřejmé, že tolik knih žádné dítě nemůže za rok přečíst, klidně v zadávání podobných úkolů pokračovali. A nejen to, dokonce zřejmě podvodníky učitelé často chválí a dávají ostatním za příklad. Doporučí dětem spoustu učebnic, ze kterých mají studovat. Vůbec jim nevádí, že tolik literatury nemohou ani podrobně prohlédnout, natož studovat! Nezajímají se o to, co dané dítě baví, čím by se chtělo zabývat a nutí všechny naučit se všechno. Ale to nejde. Vždyť oni sami umějí jen něco, a to jen ze svého oboru. Proč? Je to tak pohodlné vyhovět předepsaným požadavkům (ať už z ministerstva nebo od ředitele), pohodlnější než obhájit svůj osobitý přístup k předmětu, se kterým mají děti seznámit. Dovolit dětem, aby si z jeho oboru samy vybraly. Třebas jen jedinou kapitolu, zato však důkladně. Pripustit diskusi na dětem vybrané téma a samozřejmě, že valnou většinou z jeho oboru, avšak i ze zcela odlehlého. Vina ovšem nespočívá pouze na učitelích. Je také na jemu nadřízených orgánech, které jim brání takový postup použít. Nehledět na literu, ale sledovat cíl. Nesledovat pouhé plnění osnov, ale především vzdělanost, slušnost, obětavost, atd. To je však náročné, a tak raději podvádíme!

Podvod pokračuje (po absolvování všech typů škol) v zaměstnání. Zaměstnavatel raději zaměstná pochlebníka, který se umí šikovně „zašít“, který odvádí lajdáckou práci, ale který mu „dá pokoj“, nenutí ho k promýšlení podmínek práce. Nebo miluje tupého otroka, který vyplní jakýkoli jeho pokyn na úkor svého zdraví a na úkor své rodiny. Snahu racionalizovat, tedy zlepšovat manuální a duševní činnost svých podřízených raději odvrhne. Že by dokonce přijal nějaký podnět od nich, aniž by tím sledoval jejich mozkové vykořisťování ve svůj osobní prospěch, to nějak nepřípadá v úvahu.

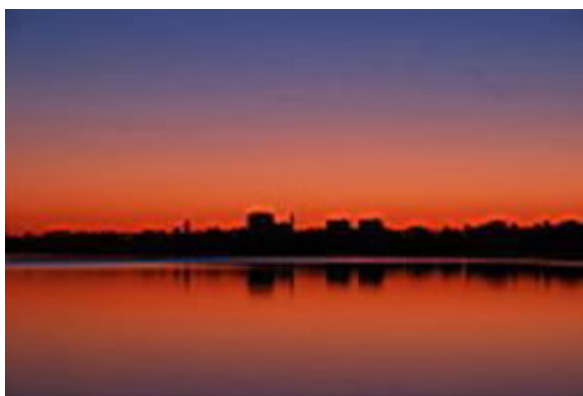
Pracovník (dělník, prodavač, technik, vědec, atd.) raději přistoupí na fixování než aby si „pálil prsty“. Svého počátečního nadšení předkládat různé nápady ke zlepšení se brzy zrekne. Asi se nenajde takový „trouba“, který by upozorňoval svého vedoucího, že bere nějak podezřele mnoho peněz za svou práci. Raději se tváří, že je všechno v pořádku a tak podvádí.

Nepoctivý důchodce hlásá, že už se napracoval dost a nesnaží se nějak prospět společnosti, která mu přece vyplácí důchod. Markantní je podvádění u zdravých nezaměstnaných. Někteří nijak nechťejí sami se naučit něčemu, co ještě neumějí, nehledají sami zaměstnání u majitelů a spoléhají na nějaké úředníky, místo málo finančně ohodnocené práce raději pobírají sociální podporu, prostě žijí na úkor druhých. Některý z nich „sem tam“ podplatí lékaře, aby mu napsal, že nabízené práce není schopen. Atd.

Existuje někde někdo, kdo vůbec nepodvádí? Asi ne. Závěr zní: Podvodníci jsou všude, podvodníci jsme všichni. Tedy logicky: podvodník jsem i já (který tato slova čtu). Nebo se snad, čtenáři, považuješ za výjimku? Skutečně jsi nikdy a nikoho nepodvedl? Jestliže to chceš tvrdit, podvádíš sám sebe. Já – autor těchto slov – ovšem podvodník jsem! Neznamená to však, že ta slova jsou podvodná!

VII. Návrat

Naše civilizace jde špatnou cestou. Takový závěr vyslovují nejen ekologové, ale také mnozí další. Dá se také předpokládat, že západní svět, k němuž téměř všichni po sametové revoluci chceme patřit, od nás Čechů a Slováků čekal něco nového, něco, co on sám nějak postrádal. Pokojný převrat na přelomu roků 1989 a 1990, spontánní masová podpora novým

lidem s novými myšlenkami (novými nejen pro nás, ale i pro ně), obrovské nadšení včetně znovuobjeveného vlastenectví, to všechno dávalo naději. Naději, že záporné jevy, které je zlobí, se u nás neobjeví. Byla tu naděje, že jako inteligentní národ se vyhneme evidentním chybám a prohřeškům, jimiž západní společnost prošla.

Ukázalo se, že nejen každá revoluce – krvavá, ale i ta naše sametová – začíná odstraněním starých struktur a že bohužel končí pronásledováním jejich protagonistů. U nás byla celá řada vůdců revoluce alespoň osočována, když už nebylo možné je uvěznit nebo popravit. Zase byl cíl nahrazen rychlostí. Zase byla někomu bližší osobní prebenda a to bez jakéhokoli ohledu na jiné lidi. Ani sametová revoluce nebyla dovedena do důsledků, totiž do osobních důsledků.

Po převratu jsme se vydali zdánlivě jinam, ale ve skutečnosti jsme klopýtali přes stará úskalí naivity, nevázanosti, nespravedlnosti a strachu. Mnohé se změnilo k lepšímu, jenom lidé tady zůstali stejní. Stejně hloupí, sobečtí, požitkářští, nespravedliví a ustrašení. Stejně skeptičtí, nedůvěřiví vůči skutečně důvěryhodné osobě, stejně nevraživí na nezištně milujícího a obětavého. Prostě lidé, kteří byli ochotni změnit všechno a všechny s jedinou výjimkou. Tedy s výjimkou sebe sama.

Patřím i já mezi takové? Ano, alespoň někdy. Vlastně většinou. Tato slova teď, já autor celého předchozího zamyšlení, vztahuji na sebe. Zda to udělá každý, kdo tyto řádky čte, to není vůbec jisté. Člověk je tvor svobodný a může volit. Je-li poctivý, přizná i svou vlastní vinu. Když si myslí, že on sám je dobrý, mravný, moudrý, atd. klame nejen jiné, ale sám sebe. Proč by měli být poctiví ti ostatní, když on není? Předpokládat jinakost je přinejmenším nelogické.

Pokud uznáme, že kráčíme nesprávným směrem, pak z toho vyvodíme, že jediným opravdovým pokrokem je návrat. Nijak nám nepomůže chvátat čím dál

rychleji pořád stejnou cestou. Jestliže se nechceme poučit, pak se s pravděpodobností sta procent vyplní historií prověřené přísloví „Pýcha předchází pád“.

Když se budeme snažit dosáhnout čestnosti, spravedlivosti, prozíravosti, statečnosti aspoň části společnosti každý sám, ze svých vlastních sil, nepovede se nám to. Budeme k tomu potřebovat pomoci nebo spolupráce ostatních lidí, a to ne jenom svých nejbližších. Zejména, budeme-li chtít být sami spravedlivými, čestnými, atd. Jestliže si však budeme přát věřit tomu, čemu a komu je záhodno věřit, když budeme chtít umět doufat v opravdu nádhernou budoucnost a když budeme chtít opravdu milovat a být nejopravdověji milováni, nebude stačit obrátit se na lidi. Ani na nejlepšího přítele, ani na životního partnera, neboť on (ona) je v tomto ohledu na tom zcela stejně jako my sami. Nebude umět pozvednout někoho jiného na tak vysokou úroveň, i když se bude snažit ze všech svých sil.

Víc než naznačit si netroufám. Mohu jenom ne příliš přesvědčivě doporučit. Vlastně opakovat doporučení jiných, daleko povolanějších. Napsal jsem, že je potřeba se vrátit, ale nesdělil jsem kam. Teď je tady k tomu místo. I když se to nebude někomu líbit, nezbyvá mi žádná jiná možnost, než jasně prohlásit, že se máme vrátit do laskavých rukou svého Tvůrce.

Naznačil jsem, že existuje jediná nechybující a stoprocentně důvěryhodná bytost, která byla a je ochotna nést důsledky zloby, a to bez reptání a která jediná je schopna a ochotna nás ze zmatků a zloby vytáhnout. Je to náš Zachránce, jiná bytost než my, protože dokázal obvinít a potrestat sám sebe.

Existuje jenom jediný Duch, který může a chce způsobit skutečnou revoluci, totiž duchovní revoluci neboli revoluci ducha. Všechny ostatní revoluce zklamaly.

Zklamali i věřící, zklamala i církev. Zklamali i duchovně (nad přízemní touhy) povznesení lidé. Zklamali jsme všichni, já – autor, i vy – čtenáři. Jenom Stvořitel a současně Spasitel a současně Nejvznešenější Duch ne. Své dílo nikdy neopustil a nikdy neopustí.

Nezní to zrovna nejlépe. Už jsem však vlastně napsal, a teď to zdůrazňuji, že pro fundovanější vyjádření nejsem vhodnou osobou. Mohu jenom požádat každého čtenáře, který dospěl až sem, aby se obrátil na osobu, které všichni říkají Duchovní. Zejména pokud tak dosud nikdy neučinil. Na určitou krátkou dobu to může být např. prof. C. S. Lewis, z jehož knih však už může pouze číst. Také se může pokoušet rozumět právě čteným odstavcům z Bible. Nicméně, živého člověka nelze pominout. Bez podání ruky, bez hovoru „z očí do očí“, bez fyzické pomoci jiných to prostě nepůjde. Tak je to zařízeno.

VIII. Naše šance

Je toho až moc, co bych měl ještě dodat. Čtenář může postrádat to nebo ono. Teď jenom mohu sdělit, v čem vidím šanci, čili proč jsem tak dvě úvahy, spojené do jednoho celku, nazval. V parafrázi díla V. Havla to byly především citáty z jeho díla, zejména o vztahu k „univerzu“ a pak poslední věta. V „Podvodu a podvodnících“ to byly především čtyři předposlední odstavce. Úplně posledním od-

stavcem pak dokonce radím každému jednotlivci. Možná až moc troufale, avšak s přesvědčením, že to podstatně jinak možné není.

Ještě bych všechno doplnil návrhem, jak by každý jednatel (ale i každé společenství) měl postupovat. Opět to nebude žádný můj světoborný objev, ale jenom poněkud odlišná formulace postupu, který je znám už několik staletí (ba dokonce tisíciletí).

Nejprve nechť každý uzná, že existují jistá pravidla, kterým se říká morální, kterými bychom se my lidé měli řídit. Zadruhé ať pozná, že tato pravidla vlastně nikdo nedodržuje, i když se někteří o to snaží. Pak ať následuje další krok, spočívající v úvaze: „Poněvadž i já jsem člověk, tak logicky vzato, tato pravidla nedodržuji. I když si přeji chovat se mravně, nedaří se mi to, což je hrůza.“ Jako čtvrté je poznání, že žádná lidská reforma a žádná lidská revoluce nemůže daný problém vyřešit. Následovalo by páté poznání, že na hrůzný fakt osobního a tím méně společenského selhání nestačím ani já, ani jakékoliv lidské společenství.

Až dosud půjde všechno bez velkých nesnází. Většina rozumných lidí s bohatšími zkušenostmi toto všechno uzná. Další kroky jsou už obtížně přijatelné, ale – podle soudu některých – jediné možné. Následuje uznání, že řešení je přece jenom možné, ale spočívá pouze na Bohu. Sedmým krokem člověk přiznává, že je bídák, mající podíl na špatném stavu věcí, že velmi rád svaluje vinu na jiné, ale jen těžko přiznává svá vlastní provinění, že převážně svým jednáním odrazuje jiné lidi od naznačených kroků. Pak by následovala pokorná a upřímná prosba o odpuštění. Devátý krok spočívá v odpuštění vin, jimiž se provinili jiní vůči němu. Desátým stupínkem je přijetí naděje pro sebe, ale i pro ostatní a nakonec pro celý svět. Bývá doprovázeno úžasem, že právě takový bídák, jakým je on sám, může a dokonce má šířit pokoj a má něco říkat o pravé cestě. Ačkoli se vůbec k tomu nehodí, je i on zván a pověřován, aby to dělal.

Každý člověk má však svou osobitou cestu. Je mu dána osobitá možnost, jenom pro něj samotného určená naděje. Jsou věřící, kteří jdou uvedeným způsobem (i když každý trochu jinak). Existují však lidé, kteří postupují jakoby jinými způsoby. Jsou např. lidé, kteří se prohlašují za ateisty a nechtějí – vlivem špatných zkušeností s věřícími – o Bohu slyšet. Přitom však jsou obětaví a láskyplní. I oni mají naději a rozhodně tak miliónkrát větší než vyznavači Boha jen slovem. Domnívám se však, že i oni procházejí nebo projdou všemi deseti stupni. (Jistě jsou i takoví, kteří skončí podobně, jako skončil Hitler. Obětavci, kteří nějak oněmi kroky projdou, ale nikoliv).

V Olomouci dne 17. 11. 2002, opravy chyb 14. 1. 2003, 10. 2. 2003, 13. 7. 2019 a 17. 11. 2022.

Kořeny a plody

Desítka

Desítková početní soustava je v současnosti a v našich zemích běžně užívaná, a proto nám nepřipadá nijak a ničím zvláštní. Vždycky tomu tak ale nebylo. Ve Velké Británii je dokonce ještě dnes vůči ní patrný odpor nebo aspoň rezervovanost. Tam až donedávna běžně používali svou zvláštní početní soustavu, která se zdá nepochopitelnou zase nám. Ani u nás se desítková soustava neprosazovala rychle a snadno. I my máme zbytky jiné soustavy, a sice při měření času. Nikoliv deset nebo sto vteřin tvoří vyšší jednotku, ale šedesát. Stejně i dále. 60 minut (a ne 10) je hodina. Díly vteřiny jsou však v soustavě desítkové: desetina, setina, tisícina.

Jenom starší a nejstarší generace dobře ví, co je to tučet, mandel, kopa, veletučet. A také zná převody mezi nimi (např. ví, že kopa je pět tučtů nebo čtyři mandele). Přitom tyto vědomosti byly dříve naprosto běžné a dokonce nezbytné. Zdá se, že dnes se bez nich docela dobře obejdeme, ba dokonce že absence znalostí o nich nám usnadňuje život.

V dobách, kdy v jednotkách a soustavách panovaly naprosto jiné pořádky, kdy byly běžné současně zcela rozdílné početní soustavy, existovala nevelká skupina lidí, kteří se snažili žít podle desítky mravních pravidel. (Že nějaká taková pravidla jsou nutná, o tom celkem nikdo nepochybuje ani v současnosti). Proč zrovna deset, když stejně dobrý počet je třeba tučet, tj. dvanáct? Pro to existuje velmi prosté vysvětlení. Když si lidé chtěli tato pravidla zapamatovat, tak si při jejich učení (a pak i při jejich vybavování) „počítali“ na prstech, ukazovali si (každý sám sobě i vzájemně jeden druhému) na prstech, které pravidlo právě říká.

Celkem velmi záhy si ovšem lidé všimli, že mají dvě ruce, dvě nohy, dvě oči, dvě ramena, dvě kolena. Dvojkovou početní soustavu však začali prakticky používat až při konstrukci počítačů a kalkulaček, tedy zcela nedávno. Základní část těchto moderních zařízení totiž pracuje se dvěma stavy (zapnuto – vypnuto neboli ano – ne) a tudíž všechno zpracovává v soustavě dvojkové. Když zmáčknete na kalkulačce čísla, tak ona si je převede do dvojkové soustavy, pak je třeba sečte (podle vašeho příkazu, daného zmáčknutím znaménka plus), jenže ve dvojkové soustavě, a výsledek pak převede do nám obvyklejší desítkové podoby. Tato zdánlivá složitost je určena tím, že zatím neexistuje elektrická součástka (kalkulačka a počítač jsou elektrická zařízení), která by mohla mít nějaký jiný stav než zapnuto či vypnuto.

Je tedy dost s podivem, že právě tato skupina lidí, o níž je zmínka výše, už strašně dávno si uměla zjednodušit oněch deset pravidel na pouhá dvě, aniž by se tím stala nějaká hrubá chyba. Aniž měli sebemenší ponětí o nějaké elektrině. Jenom uměli spočítat své oči, ruce, nohy, atd. Vraťme se však do desítkové soustavy, která je nám bližší. Vlastně k oněm deseti mravním pravidlům. Dnes bychom je formulovali asi takto:

1. Je jenom jediná bytost, které se máme my lidé podřizovat. Je to dobrý Hospodin Bůh, který nás vytvořil a který nás vyvádí z otroctví.

2. Nebudeme tedy uctívat ani vesmír či jeho některou hvězdu, ani cokoliv či kohokoliv na zemi, ani popřípadě ze záhrobí, čili si z viditelně pochybné hodnoty neuděláme modlu.

3. Nezneužijeme proto význam bytosti zvané Hospodin ke svým přízemním cílům, ani nebudeme jen tak vyslovovat jeho jméno.

4. Budeme pilně pracovat šest dní v týdnu, ten sedmý budeme odpočívat a přitom chválit svého Tvůrce.

5. Svým rodičům a také jiným starším lidem budeme prokazovat patřičnou úctu, a tak si projasníme a prodloužíme svůj pobyt na zemi, kterou nám dává náš Bůh.

6. Vražda je hrůzný čin, a proto na ni ani nepomyslíme.

7. Sex budeme provozovat každý jen v rámci vlastního manželství.

8. Tělesné i duchovní potřeby získáme poctivou prací, a proto nebudeme krást.

9. Nikoho nepomluvíme nebo neosočíme.

10. I pouze myšlenou dychtivou touhu po životním partnerovi (životní partnerce) někoho jiného či jeho zaměstnanci nebo jeho zvířeti, popřípadě jeho majetku, odvrhneme.

Stručně vyjádřeno, budeme milovat 1. svého Boha z celého svého srdce, vším rozumem a ze všech sil, 2. své přátele a své nepřátele úplně stejně jako sebe sama.

Desítku výše uvedených pravidel (pokynů, směrnic) věřící lidé nazývali Desaterem Božích přikázání. Druhovné číslovky se dnes běžně používají tak zřídka, že slovu „Desatero“ se rozumí jako podstatnému jménu. Proto je nutné vysvětlení, že jde o číslovku, za níž má následovat předmět počítání. Podobně jako „Patero kabátů“ či „Čtvero ročních období“, atp. Prvé slovo zde neznamena nic konkrétního, a zcela stejně ani „Desatero“ není nic než počet.

Věřící věří, že soubor deseti pravidel (pokynů) dostali od Boha. I když prostřednictvím člověka, v tomto případě Mojžíše. Každý z nich ví, že jej Bůh miluje. To už mnohokrát zakusil. Bytosti, kterou milujeme, chceme vyplnit i přání, které jí „vidíme na očích“. Natož přání, která přímo vysloví. Ta jsou pro milujícího příkazem. Tak i pokyny Osoby, o níž křesťané vědí, že lidi miluje, jsou pro ně příkazy. Starší výraz pro příkaz je přikázání.

Tedy už se nebudeme divit, že dvojici, zestručňující desítku pokynů, nazývají věřící Dvojpríkázáním lásky. Nebude to znít tak protismyslně, když se v označení vedle sebe vyskytuje láska a příkaz.

První část směrnic

Slovo „směrnice“ nezní příliš dobře, ale přesto ho používáme, protože napovídá, že jde o nějaký směr. Skutečně, jde o směr, a sice ten, kterým se máme ubírat při své životní cestě. Tyto směrnice nám poskytuje Hospodin Bůh. Poprvé jí vyřídil Židům jejich vůdce Mojžíš. Vedl bývalé otroky z Egypta, z područí krutého vládce (zvaného farao). Dnes tyto směrnici uznáváme také proto, že i my chceme

vybřednout z otroctví (nedávno z otroctví komunismu, nyní z otroctví „neviditelné ruky trhu“ čili z otročení zlu).

Co nám náš Bůh říká nejprve? Říká, že pro svobodu od závislosti na spoustě všelijakých bytostí nebo okolností je nutné uznávat jako závaznou jenom jedinou Bytost, která je tohoto uctívání hodna. Říká: Jenom já jsem, člověče, tvůj jediný vládce. Nikdo jiný a nic jiného tě nemá ovládat. Jenom já tě umím a chci osvobodovat z různých závislostí. Nikdo jiný toho není schopen, a tedy není k tomu ani ochoten.

To já, Hospodin, jsem tě, člověče, vysvobodil od otročení pofidérním ideálům, zvaných marxismus – leninismus, od podřízenosti cizím okupačním vojskům, od závislosti na nedobrych usneseních strany a vlády, od špiclování tajnou policií, od vyhlašování nesplnitelných závazků, od šedi ulic, od front na maso a pomeranče. Jenom já jediný tě také osvobodím od závislosti na mamonu či na mamonářích. Překazím jejich úklady, a tak tě vysvobodím. Důvěřuj pouze mně, já tě nikdy neoklamu. Věř, že jenom já mám tu moc udělat z tebe svobodného tvora, právě takového, jakými jsem učinil prvé lidi na zemi. Člověka jako jediného tvora mezi všemi ostatními jsem vytvořil tak, aby mě uměl napodobit, tedy aby uměl pracovat tvůrčím způsobem. To žádný jiný živočich nedokáže.

Ve své druhé směrnicí nás Bůh varuje, abychom si nevytvářeli nějaké modly, ať už jsou zhotoveny z nějakého materiálu či ať jsou jenom myšlené. Říká: Nebudeš, můj obraze, tančit kolem zlatého telete. Nebudeš muset skládat hluboké poklony nějakému samozvanému diktátorovi, byť by o sobě prohlašoval, že získal vesmírnou energii a že je tedy nadčlověkem. Nebudeš zobrazovat nějakého člověka nebo nějaké těleso k tomu účelu, abys tomuto zobrazení poklonkoval, mumlal před ním nějaká zaříkadla nebo mu vyzpěvoval oslavné hymny. Všechna chvála a oslava náleží jenom mě. Jakými způsoby mě budeš chtít oslavovat, to už záleží jenom na tvé svobodné vůli.

Jako třetí pravidlo je pokyn, ovšem závazný, abychom nezneužili Hospodina Boha pro své vlastní tužby a přání. Člověče, říká náš Tvůrce, nezaštiťuj se mnou či mým jménem, když děláš něco jenom ze své vůle. Zejména, když bys chtěl vyvýšit sám sebe a ponížit jiné. Nechtěj ovládnout mne, jako bych já byl tvým sluhou a musel ti splnit jakékoliv tvé přání. Nevyslovuj také zbytečně, tedy neumyšlenkovitě, byť jenom mé jméno.

Svou čtvrtou směrnicí nás Bůh chrání od přepracování. Říká: Tvore Boží, neudři se. Pracuj jenom šest dní v týdnu. Sedmý den je určený k regeneraci. Po šest dní dělej své dílo, napodobuj mé tvoření. Ale, stejně jako já, sedmého dne se ohlédni cos udělal, a zamysli se nad tím. Odpočiň si od námahy a oslavuj Dárce veškerého materiálu, z něhož jsi po šest dní použil něco ve svůj prospěch. Tím Dárcem jsem, jak jsem už řekl, já.

Zde první část Desítky pravidel neboli Desatera přikázání končí. Vyjadřuje vztah Boha k člověku a člověka k Bohu. Shrnutím všech čtyř doporučení je pokyn, abychom milovali svého Boha ze všech svých sil, celým svým srdcem, úplnou svou myslí. O lásku, kterou prokazuje Bůh vůči nám, se nemusíme starat, protože On už ji prokázal. A to před naším narozením, dokonce před několika tisíci lety.

Prokázal to už minimálně miliónkrát a udělá to v budoucnosti zas. Nikdy mu to nebudeme moci oplatit. Přesto mu stačí naše upřímná snaha. Má z naší lásky ohromnou radost, i když je tato láska prabídná.

Druhá část desatera přikázání

Počtem rozsáhlejší část z desítky směrnic upravuje vzájemné vztahy mezi lidmi. Bez odpovědného vztahu k Bohu ovšem nelze ani mít správný vztah k lidem. Na druhé straně pokud ovšem nedokážeme mít rádi aspoň některé své přátele, které vidíme, pak nemůžeme chtít milovat Boha, jehož nevidíme. Láska k přátelům bez ohledu na Boží přání je sice možná, ale nebude mít dlouhého trvání. Šest pravidel, od pátého k desátému z výše uvedeného přehledu, se týká všech lidí, se kterými přicházíme nebo přijdeme do styku. Tedy i našich nepřátel. A mít rádi své nepřátele (jsou to také lidé!) a nejenom své přátele, to už nedokáže bez Boha, bez lásky k němu, nikdo. Proto dostáváme nejdřív pravidla, jak máme milovat Boha, a teprve zadruhé směrnice, jak máme milovat lidi.

Páté přikázání neboli směrnic nás vybízí, abychom si vážili svých rodičů. Rodiče o každého z nás pečovali, když jsme byli mimina, batolata, předškoláci a školáci. Bez jejich péče bychom zemřeli. Krkavčí mámy a táty musejí nahradit jiní dospělí, kteří se tím pádem stávají pěstouny či novými rodiči. Děti vychovávané v dětských domovech jsou na tom velice špatně. Mají sice až nadbytek hraček, ale nedostatek lásky. Nelze se pak divit, když ji potom sami nedávají. Co nemáme, nemůžeme dávat. Takže také špatní rodiče způsobí nedostatek lásky u svých dětí. Dospělé děti zůstávají až do smrti svých rodičů jejich dětmi. Mají svým pěstounům jejich lásku oplatit. Poněvadž rodičům pomáhají ve výchově dětí i další lidé (učitelé, mistři, vychovatelé, cvičitelé, vedoucí oddílů, atd., atd.) vztahuje se láska (dospělých) dětí také na ně.

Šestý příkaz nedělá spoustě lidí žádné potíže. Vrahové a vražedkyně jsou obecně ve velkém opovržení. Obzvlášť je odsuzována promyšlená vražda, a to nejenom soudci, ale celkem každým. Proč ale není tak přísně posuzováno lehkomyšlné, a přitom plánované ukončení těhotenství, to je nelogické a nesprávné. Jenom snad krajní případ závažného ohrožení života matky a dosud nenarozeného dítěte dovoluje použít násilného zabití plodu. Zabití vše ničícího teroristy je přípustný čin. Zničení života vlastního dítěte je však mnohem hrůznější. I když to není ve sbírce zákonů. Obejít požadavek a tvrdit, že jde o přerušení těhotenství je obelháváním. Nelze přerušit to, co nemá pokračování. Žádnému vrahovi u soudu lhaní nepomáhá. Naopak, je to přitěžující okolnost, která vede soudce ke zvýšení trestní sazby, nikoli k prominutí trestu. A naprosto správně.

Pod číslem sedm čteme nebo slyšíme pokyn k našemu intimnímu životu. Jde o akt, kterému říkáme soulož (neboť při něm dva jedinci sdílejí společnou postel, zvanou starším slovem lože). Biblický výraz je však mnohem výstižnější a přitom jemný: Dva lidé spolu tvoří jedno tělo. Tělo bez duše (života) ovšem nemůže existovat, začne se jako mrtvola rozkládat a páchne. Sdílení tělesných orgánů, a to

nejen pohlavních, ale pokud možno všech ostatních, není jen tak možné oddělit od sdílení přání, pocitů, výčitek, vědomí, zamyšlení a přemýšlení, zkrátka od duševní činnosti. Tělesné spojení bez spojení duševního je závažný zločin, kterého se takto prohřešující člověk dopouští sám na sobě. Jedná pouze pudově a odvrhne to, co ho odlišuje od zvířete. Poněvadž jsou u lidí pudy daleko méně vyvinuté než u živočichů, klesá takový člověk až pod úroveň zvířete. Skoro všichni odsuzujeme nacistickou nebo teroristickou bestialitu právě proto, že je horší než pudové zabíjení u šelem. Jak to, že neodsuzujeme pokles pod úroveň zvířete v jiném případě, a to sami u sebe? Alespoň dodatečně po momentálním selhání?

Osmé přikázání odsuzuje krádež. Zloději a zlodějčkové jsou i dnes vnímáni jako nežádoucí. Krádež, i když se dříve nazývala přemísťování, a dnes se jmenuje tunelování je veřejností pokládána za nepatřičnou, ba za škodlivou. Bohužel, někteří drobní zlodějčkové se řídí nepěkným příkladem velkých zlodějů. Omlouvají sami sebe asi takto: „Když někdo může krást ve velkém a nic se mu nestane, proč bych si já nevzal nějakou tu maličkost?“ Obojí, velcí i malí zlodějové zapomínají, že svůj čin musejí skrývat a že už proto ukradený živočich či předmět ztrácí na své hodnotě. Mnohdy se přitom poškodí tak, že už není k ničemu. To uzná mnoho lidí. Ale málokdo bude vidět stejné provinění v obelhávání. Přesto, že se přesvědčil o správnosti lidového přísloví „Kdo lže, ten krade“. Lhář okrádá jiné lidi o důvěru a to nejen vůči sobě. Mnohokrát obelhaní lidé přestávají věřit skoro každému slovu, které říká celkem kdokoliv. Lhář, který tohoto nedbá, zapomíná, že on sám je rovněž člověk a že tedy může být obelhán i on, a to i sám sebou, a že tím ztrácí sám důvěru ve slova.

Devátý pokyn ve svém původním znění zrazuje od krivého svědectví. Nejde jenom o falešnou výpověď u soudu. Obdobně působí pomluva a osočení. Mezi těmito dvěma prohřešky je jenom malý rozdíl. Přitom mohou mít horší důsledky, než krivé obvinění nebo falešné obhajování u soudu. Mnoho líných lidí postupuje takto: Místo, aby svou pílí odstranili nebo aspoň zmenšili své nedostatky ve znalostech či v dovednostech, začnou pomlouvat jiné. Takový člověk poukazem na zdánlivou či částečně skutečnou nedokonalost jiného chce nepřímou vyzvednout sám sebe. Nepřímou tvrdí, že on sám se přece takových chyb nedopouští a že je tedy lepší než ten, koho pomlouvá. Pomlouvající spoléhá na lidové přísloví: „Na každém šprochu je pravdy trochu“ a vymyslí si na někoho tolik záporných věcí, že pak na tomto poškozeném ulpí aspoň něco „bláta a špíny“. Až však pomluvače ostatní „prokouknou“, bývá takovému člověku hodně zle, protože mu nikdo nevěří.

Poslední směrnice se týká myšlení. Vraždy a krádeže jsou snadno patrné (viditelné), a proto i nevěřící je odsuzují. Do hlavy však jeden druhému nevidíme, a tak by se mohlo zdát, že zlá myšlenka je neškodná. Každý zločin však začíná myšlenkou. Nejenom předem plánovaný a důkladně promyšlený, ale i ten nenadálý, náhlý, konaný v afektu. Neřízená čili nezřízená touha po předpokládané libosti je stejně nebezpečná jako ukojení této touhy. Ať už je předmětem touhy jiný člověk nebo cizí zvíře nebo cizí majetek. Taková touha nebere ohled na myšleně zabíjeného nebo okrádaného. Nebere však ohled ani na eventuálně zabíjejícího či

kradoucího. Učí takového provinilce bezostyšnosti, necitlivosti a demagogii, zkrátka ztrátě lidskosti.

Zamyslíme-li se nad požadavky, z nichž aspoň některé uznáme za správné, pak usoudíme, že se „slušnému“ člověku může podařit nikoho nezavraždit, nikoho neokrást, aniž by k tomu potřeboval Boha. (Při hlubším promyšlení však zjistíme, že ani to ne). Nejhuře splnitelná je desátá směrnice. A pak – pro nevěřícího – první čtyři. Zkušenosti, které získal celkem každý, vedou k poznání, že pokud začneme z pravidel (jakýchkoli) některá vynechávat, že pak nedodržíme ani ta zbývající. Život (stejně jako hra) se stává nesnesitelný.

Zapeklitá situace! Bez pravidel to nejde! Jenže je nikdo nedodržuje. Ani já sám (který to píši, ani já, který to čtu). Jak z toho ven? Existuje nějaká možnost, nějaké řešení? O tom se pokusím psát v kapitole „Radostná zpráva“.

Radostná zpráva

V této části se pokusím vystihnout, v čem spočívá radost, kterou někteří lidé, obvykle nazývaní věřícími, prožívají o vánocích. Oni ovšem se radují nejenom ve vánoční dobu, ale i jindy. Poněvadž se v době, kdy to píši, blížíme ke Štědrému dnu, zaměřím se právě na období kolem něho.

Všichni soudní lidé uznávají potřebu jistých pravidel, podle nichž bychom se měli chovat. Jsou to většinou nepsané zákony, bez nichž by lidská společnost nemohla existovat. Tam, kde se nedodržují, začínají narůstat i zřejmé zločiny, tedy i prohřešky proti psaným zákonům. Dalším stupněm v hodnocení skutečnosti je poznání, že tato pravidla (zvaná také morální) jsou velmi často porušována. Dále pak, že vlastně celkem nikdo tyto předpisy nedodržuje. Že se nenajde ani jeden člověk, který by podle nich jednal. Odtud je jen malý logický krůček, ale zato obtížně přijatelný poznatek, že se proti uvedeným pravidlům prohřešuji i Já (který toto čtu). Pak následuje znalost nemožnosti vybřednout z porušování morálního kodexu vlastními silami.

Člověk, který opravdu usiluje o změnu ve svém jednání, jež sám považuje za špatné, zanedlouho zjistí, že to nejde (když usiluje sám). Začne hledat pomoc u jiných lidí. U příbuzných, u filosofů, u guruů, u vůdců či u jiných. Pokud jsou tito lidé poctiví, okamžitě odmítnou myšlenku, že oni sami by mohli poskytnout nějakou skutečnou pomoc. Začnou ukazovat na Bytost, která je jediná toho schopna.

Křesťané jsou lidé, kteří se v neplnění mravních zákonů nijak neliší od jiných, od svých nevěřících spoluobčanů. Dokonce uznávají svoji nedostatečnost a přiznávají svá provinění. Nenacházejí však východisko nikde jinde než ve víře, tedy v důvěře a věrnosti evangeliu. Poslední slovo je řeckého původu a znamená radostnou zprávu. Nebo také radostné poselství. Řecky: eu angelion.

(Ke změně došlo přibližně takto: Písmenko „u“ je mladé, dříve se používalo „v“, které jednou označovalo souhlásku „v“, jindy samohlásku „u“. Místo řecké koncovky „-on“ je zde latinská koncovka „-um“. Tedy: místo „eu angelson“ je

„evangelium“). (Ve slově „angelion“ vytušíme jeho kořen „angel“, což připomíná anděla. Angelos, česky anděl, je posel. Vůbec nemusí mít křídla. Může to být kdokoli, kdo nese nějakou zprávu. Jak se andělé přemísťují, to není podstatné. Mohou to být docela obyčejní lidé. Dnes některé z nich nazýváme poštovními doručovateli. U těchto lidí nás také nezajímá, jak se dostali k našim poštovním schránkám, ale jakou zprávu nám doručili).

Radostná zpráva, o kterou zde běží, je hodně zvláštní. Radost křesťanů spočívá v obrovské úlevě z převzetí jejich provinění. Radují se ze zaplacení dluhu, který pociťují vůči Bohu a vůči jiným lidem. Vědí, že už nemusejí nad sebou zoufat. Nejde o laciné přesunutí vlastních vin na někoho jiného. Nejde o neodpovědnou zapomnětlivost. Jde o ujištění, že mohou vybřednout ze zoufalství, způsobeného právě odpovědným vědomím velkého vlastního dluhu.

Věřící důvěřují zprávě o osobě, zvané Ježíš Kristus. Zůstávají věrni této zprávě, i když okolnosti jakoby nasvědčovaly její nesmyslnosti. Radují se, že On, místo, aby obžaloval každého z nich, obžaloval sám sebe. Místo, aby požadoval vyrovnání dluhu od dlužníků a nápravu křivd od křivdících, „zatáhl“ dluh sám a raději ukřivdil sám sobě. Křesťané se radují, že mohou být znovu svobodnými. Přijímají tu zprávu jako naprosto nepochopitelnou, ale pravdivou, poněvadž neslyšeli a nečetli o jiné alternativě, která by byla aspoň stejné úrovně ani od jiných křesťanů ani od nekřesťanů. Všechny ostatní možnosti považují ze své vlastní zkušenosti a ze zkušenosti jiných křesťanů za méně dobré.

Křesťané si před vánocemi připomínají, že Ježíš přichází. Příchod nazývají stále latinským slovem advent. Věří, že přišel, že přichází a že přijde. Věří tomu proto, že se o tom nějak přesvědčili, i když každý trochu jinak. 25. prosince, což označují jako Boží hod vánoční, a v předvečer toho dne, což spolu s ateisty pojmenovávají Štědrý večer, si vzájemně sdělují pro ně (a jak věří – i pro všechny ostatní) úžasnou zprávu o narození Ježíše.

Radost z narození dítěte mají skoro všichni lidé. Nejen napjatě očekávající matka a otec, nejen další nejbližší příbuzní, ale i jiní lidé (např. statistikové nebo národohospodáři). Radost z toho, že se narodil ten, kdo vytahuje lidi z bryndy, do níž se dostali vlastní vinou, je ovšem specifická pro křesťany. Je to úžas nad tím, že ten, jemuž byla dána všechna moc v celém vesmíru, přišel na svět jako malé dítě. Bezmocný človíček, plně odkázaný na rodiče. To není zdaleka všechno.

Nenarodil se někde v paláci, ačkoli jako vládci by mu to příslušelo. Spatřil světlo světa ve chlévě, či přesněji v přístřešku pro zvířata, jako nevlastníci žádné prostředky na zaplacení porodní asistentky a čisté postele. To proto, aby měli naději i bezdomovci i nemajetní. Nepřišel pro bohaté, pro oplývající skvostnými obleky, zaměstnávající stovky sluhů a mající možnost bužírovat. To dokazuje i jeho první oblek, absence poskoků a skvostných jídel při jeho narození. Prvními gratulanty byli příslušníci velmi chudobné vrstvy obyvatelstva – pastýři ovcí. Dalšími nebyli příslušníci intelektuální elity národa, ale jimi opovrhovaní cizí astrologové. Král Herodes sice těmto cizincům tvrdil, že by také rád viděl narozené dítě, ale jenom proto, aby je mohl nechat zavraždit.

Jestliže i Ježíš byl kdysi maličkým dítětem, máme naději i my, kteří se pokládáme za bezvýznamné, za maličké vůči bohatstvím nebo slávou velikým. Tak nějak událost zvláštního narození prožívají křesťané.

Křesťané nejen o události mluví. Také hrají divadelní hry, a to zcela stejným způsobem, jakým se kdysi hrávaly. Také zpívají a hrají na hudební nástroje. Usmívají se, a dokonce se hlasitě smějí. Někteří tleskají, dupají, a jiní i křepčí. Jiní se trochu ostýchají. Ale všichni prožívají hlubokou, niternou radost. Prostě všichni se radují, každý svým osobitým způsobem.

V češtině je pro ctitele Ježíše Krista méně vhodné označení. V jiných jazycích se tito lidé jmenují Kristovci, např. Christians. Na počátku našeho letopočtu to byla nadávka. Později se toto označení vžilo jako vhodné právě pro následovníky Krista. České pojmenování pochází od toho, že se tito následovníci nechávali (a nechávají) pokřtít. Název „Kristovci“ by hned každému napověděl, o jaké lidi jde. Teploměr neměří teplo, ale teplotu. Křesťané sice jsou pokřtěni, ale hlavní je to, že se hlásí ke Kristu. Pro změnu názvu ale nejde udělat nic. Zvyk je železná košile.

Co dělá Bůh?

Leckterý ateista prohlašuje: „Nemůžu věřit v Boha, který dopouští taková zvěrstva, jako například v Jugoslávii! Kdyby Bůh existoval, tak by to přece zarazil! Proč nechává lidi konat zlo, proč tomu nemůže udělat konec?“ Nuže: jednou Bůh řekne: „Tak dost! Zahajuji soud!“ Dosud tak nedělá ne proto, že by nemohl, ale proto že nechce! Dává nám, lidem, ještě nějaký čas (ostatně krátký!), abychom se vrátili. Vrátili k němu, od něhož jsme v bláhovém domnění, že bez Něho to bude lepší, utekli. Když člověk pozná, jak je mu bez jeho Tvůrce, Zachránce, Utěšitele zle, tu si řekne: „Vrátím se ke svému milosrdnému Otci!“ Sotva udělá první krok, už vidí, jak mu jeho Otec běží naproti a nařizuje svým služebníkům: „Chystejte hostinu a radujme se! Můj milý tvor, který se ztratil, bude opět mezi námi!“

Bůh nestvořil člověka jako robota, který slepě pracuje podle přesně stanoveného programu. On stvořil člověka jako svobodného tvora, který se může rozhodnout. Může zvolit dobro nebo zlo. Když učitel zadá žákům úlohu jako dobrovolnou, minimálně polovina žáků ji nevypracuje. To sice učitel nechtěl, ale dal žákům možnost. Cennější pro něj bylo dobrovolné vyhovění jeho přání, směřující k pozvednutí úrovně znalostí žáků, než slepě uposlechnutý nesmlouvavý příkaz. Tak podobně je nesmírně cennější dobrovolné rozhodnutí člověka pro jeho Tvůrce.

Nejcennější hodnoty jsou víra, naděje a láska. Ani jednu z nich nelze vynutit. Bůh mně (i Tobě) věří, že přijmu jeho nabídku. Proto si „netroufá“ cokoli mně (Tobě) nařizovat. Bůh skládá ve mně (i Tobě) takovou naději, že jej ani nenapadne, aby mě (Tebe) nutil! Navíc mne (i Tebe) miluje, zachránil mě (Tebe). Udělal to už dávno; už téměř před dvěma tisíci roky poslal na svět svého Syna, aby za mě (Tebe) zaplatil můj (Tvůj) nesmírný dluh. Každou minutou mne (i Tebe) udržuje při životě. On nás tady nechává, protože se těší, že se s Ním setkáme. Ještě jsme se

nenarodili a On už na nás myslel. Myslel na nás při stvoření světa, myslel na nás, když Jej přibíjeli na kříž.

„Dnes ještě zapadá slunce nad Atlantidou“, „dnes je den spasení!“ Co bude zítra, to nikdo z lidí neví. V době záplav na Moravě jsem jel svým autem na chalupu. Cesta mi namísto obvyklé půldruhé hodiny trvala tři dny. Dojel jsem k objíždce, která vedla úzkou silničkou, širokou taktak pro jedno auto. Všechny ostatní silnice neexistovaly. Policisté regulovali dopravu – půl hodiny pouštěli auta jedním směrem, půl hodiny opačným. Za mnou zastavil jiný řidič. Neznali jsme se. Řekl mi: „Dříve jsem pokládal biblickou zprávu o potopě světa za báchorku. Dnes se na to dívám úplně jinak!“ Bůh může připustit podobnou katastrofu kdykoli, aby nás varoval. Ani nejsvědomitější meteorologové, nepředpokládali **takovou** katastrofu záplav způsobenou mohutnými dešti. Ještě po dvou letech nebyly škody úplně zahlazeny. Velmi často můžeme v televizi vidět podobné záplavy na různých místech světa. Nedávno v Čechách. Takové ničivé živly uvolnil **člověk** svým nesvědomitým chováním vůči přírodě.

Bůh připouští i etnické čistky a občanské války, aby ukázal, kam vede nesnášenlivost a úporné lpění na vlastních „pravdách“. Je snad přírodních katastrof, válek a útluaku ve světě málo? Všechny jsou způsobeny zahleděností člověka na sebe samého! Ne, boj nebo tvrdé vyžadování poslušnosti není řešením!

Bůh jedná zcela jinak než člověk. Nevynucuje plnění svého Zákona. On velmi dobře ví, že by nenašel ani jednoho člověka, který by dokázal Zákon naplnit. Proto poslal svého Syna, který to jediný dokázal do poslední tečky. **On** na sebe vzal všechny naše viny a nechal se odsoudit místo nás. Místo mne (Tebe) Bůh zavrhl svého Syna. To však není konec. Nevinného Ježíše Krista zabili a ze strachu v hrobě zavalili těžkým kamenem. On však v hrobě nezůstal. Vstal z mrtvých a nyní kraluje.

Co tedy Bůh udělal? On už udělal **všechno**! Stvořil mne (i Tebe), zachránil mne (i Tebe) a připravuje pro mne (i Tebe) nádhernou hostinu. Čeká a klepe i na Tvoje dveře. Stačí jenom otevřít a podat mu ruku. Existuje snad nějaká lepší možnost?

Je to všechno (výše uvedené) jenom báje nebo pohádka? Jsem přesvědčen, že není. Miliony křesťanů tvrdí o Bohu totéž, co jsem se snažil vyslovit i já. Tvrdí to, ačkoli to většině z nich nejen neposkytuje žádné materiální výhody, ale dokonce statistice z nich za své přesvědčení platí i životem. To jsou všichni tak „zblbnutí“? Je zapotřebí uvedená tvrzení vyzkoušet a ne předem tvrdit, že jde o pohádku. Někomu takové zkoumání může trvat minutu, jinému celý život. Opět se dostáváme ke svobodnému rozhodnutí. Buďto všechno během okamžiku zavrhneme anebo to – třeba postupně – přijmeme.

Bezmoc mocných (Pýcha předchází pád)

Lidé jsou různí. Někteří umějí přiznat své chyby a prohřešky. Jiní jsou stále přesvědčeni o své neomylnosti. Jsou lidé, kteří se snaží dobrat se pravdy. Jsou ovšem i takoví, kteří lžou nebo míchají polopravdy a lži. Někteří jsou skromní a na

žádné ocenění nečekají. Jiní jsou arogantní a bohorovní. Skromní a poctiví, pokud se dostanou ve společnosti „k veslu“ volí demokratické metody. Ti druzí pak uplatňují totalitní metody: osočování, podrazy, diktát, zlobu, ponižování druhých včetně jejich pronásledování.

Největším lidským prohřeškem a úplným popřením všeho opravdu lidského je pýcha. Dokud pyšný člověk, a zvláště ten, který je ve vedoucí pozici vůči jiným, dokud potřebuje pochlebování a obdiv, pak dosud ještě nespádl do propasti. Na úsudku druhých mu ještě (i když pokrouceně) záleží. Když už však pohrdá ostatními tak, že mu nezáleží na tom, co si o něm ti druzí myslí, pak už mu není pomoci. Takový člověk si říká: „Ostatní mně můžou být ukradení. Já chci dodržet tradice. Nikdo se mi do toho nebude plést. Stejně tomu nerozumí. Co já rozhodnu, je správné. Oni musejí jenom poslouchat. Na jejich řečičky nedám. Stejně to jsou jakési bláboly.“

Pokud se nebudeme chtít zbavit pýchy, pak si „podřezáváme větev, na níž sedíme“. Pyšný člověk nejprve bojuje proti svým nepřátelům, potom proti přátelům a nakonec proti sám sobě. Všechny kolem sebe si znepřátelí a je stále osamělejší. Vyhledává ovšem stejně orientované, kteří mu přizvukují, podkuřují a ochotně uskutečňují jeho rozkazy. Když však tito kumpáni dospějí ke stejnému bodu nesmiřitelné nenávisti k pravdě, nastává boj.

Je to tak svůdné mít moc a posouvat lidmi jako šachovými figurkami. Pyšný člověk ve vedoucí pozici cítí přímo fyzickou rozkoš z takové „činnosti“. Obdivovatelé tohoto mocipána se nedostali ve své samolibosti tak daleko a svého „vůdce“ podporují. Tyran v nich vzbuzuje klamný pocit, že oni také o něčem rozhodují. Ve skutečnosti stále víc a více uzurpuje moc. Pomocníci diktátora si to začnou uvědomovat. Až dojdou k plnému uvědomění, pak svému oblíbenému vůdci pomůžou tentokrát „do hrobu“.

Diktátor nakonec zůstává úplně sám. Nakonec bývá potrestán, někdy i popravou. Stane se, že mocipán stačí trestající spravedlnosti (reprezentované většinou jeho pochlebovači, kteří honem „převléknou kabát“) jaksi „vyklouznout“. Ale vždycky je ve svém nitru poznamenán hroznou nenávistí, už bezúčelnou, nevědoucí, koho nebo co vlastně nenávidí. V okamžiku loučení se životem najednou takový totalitní generalisimus poznává svou absolutní osamocenost. Rád by navázal nějaký pozitivní mezilidský vztah, ale už je pozdě. Rád by promluvil s těmi, kteří to s ním mysleli opravdu dobře a snažili se ho alespoň od pýchy a bohorovnosti odvrátit. Ale ti jsou kdesi daleko a už nezbývá čas je zavolat.

Uzurpátor je tak nejubožejší z lidí. Co mu zbude z jeho vyvyšování, z ponižování jiných? Všechny si proti sobě poštal. Už nemá žádnou moc. Je bezmocný.

Existuje z toho východisko? Ano, existuje! Nazývá se pokora. Musí se ovšem dostavit včas, o hodně dříve než v poslední minutě života. Pokud si pyšný člověk uvědomí, že je pyšný a že zneužil důvěry ostatních, pak se k tomu přizná i veřejně. Upřímně lituje svých prohřešků a ty, kterým ublížil, poprosí o odpuštění. Takové východisko je hodně obtížné. Zdá se být nemožné. Jiné však není.

Buďto volíme totalitní – tedy nelidské – metody, nebo demokratické, lidské. Když zvolím (zvolíš) nelidskou metodu, působím (-š) tak proti sobě samému.

Neboť jsem (jsi) člověk, tvor lidského rodu. Proto raději zvolím (zvolíš) lidskou metodu. Tedy cestu ctnosti. Mezi ctnosti patří ohleduplnost, nezištnost, obětavost, pokora. Jsou lepší, a nakonec i prospěšnější než velikášství, touha po moci nebo zisku, samolibost, ponižování jiných. Nejen pro ostatní, ale také pro mne (tebe).

Otázka, zda jsem (jsi) toho schopen bez pomoci, a případná odpověď se nachází v jiných kapitolách.

Začátek

Valná většina lidí uznává, že celá evropská civilizace vyrostla z judaismu, křesťanství a antiky. Snaha zuřivých ateistů z dob nadvlády jedné strany o vytržení prvních dvou kořenů neuspěla. Mnozí z tehdejších komunistů, i když navenek hlásali nesmiřitelný odpor vůči „opiu lidu“, tajně chodili do kostela. Cítili, že bez křesťanské zprávy tam veřejně hlásané, nemohou žít, že skutečným opiem lidu je marxismus – leninismus, jehož součástí je ateismus.

Z antiky se neuchovala úcta k olympijským bohům, ale ušlechtilé ideály, které neodporují křesťanství. Opravdoví křesťané uznávají a poznávají, že „Duch Boží vane kam chce“, že Bůh se může dávat poznávat různými způsoby, že může přistupovat k lidem odlišně od dosavadních jim známých způsobů. Pokud je jiné učení, a hlavně jeho důsledky, jsou v jistých bodech v příkrém rozporu s desíti pravidly čili s Desaterem Božích přikázání a současně s Radostnou zprávou neboli Evangeliiem, pak tyto body křesťanství odmítá.

Ze základní knihy, z Bible, jakožto z mohutného, tisíce roků živého kořene, čerpají věřící lidé a konec konců i tak zvaní ateisté. Školy, divadla, nemocnice, věda, kultura, to všechno vyrostlo ze zpráv, uložených v Bibli. Tyto zprávy psali lidé, hluboce ovlivnění Bohem. Tak ovlivnění, že někteří tvrdili, že jim to Bůh nadiktoval. I dnes zprávy o Bohu píší lidé. I dnes mnozí z nich tvrdí, že tyto texty jim Bůh diktuje. Kdo nebo co diktuje Božím odpůrcům, to ponechejme stranou. Rozhodně to není Bůh.

Z uvedeného kořene vyrůstají stále nové a nové výhonky. Některé se ženou daleko a začínají zapomínat, odkud vyrostly. Snaží se o samostatný život. To však není možné, větévka v koruně stromu nemůže žít bez životodárné mízy, kterou čerpá z kořenů. Věda a kultura vzkvétá a nese plody tam, kde nabírá ze zdroje, který nikdy nevysychá. Nemůže vyschnout, vždyť mu stále přilévá sám Tvůrce toho zdroje.

Jakmile se věda či kultura oddálí, až i oddělí od svého kořene, z něhož vyrostla, stává se pavědou (jako např. marxismus – leninismus, který také mluvil o krásných zítřcích) nebo karikaturou kultury (např. nic neříkající oblbování, vzbuzující jen nejnižší pudy). Vědecký ateismus je nesmysl. Žádný ateista nemůže ve skutečnosti existovat. Vždycky si zvolí nebo vytvoří nějakého boha či bůžka, kterému všechno obětuje. Pro někoho je to Mamon (bohyně Mamona), pro jiného Alkohol (bůh Bakchus), po dalšího nezřízený Sex (bohyně Aštarta), atp. Obvykle má takový člověk bůžků více (třeba všechny tři uvedené). Místo ateisty je zde panteista.

Ani vědec, vyznávající „čistou“ vědu, nemůže důsledně setrvávat v tomto svém přesvědčení. Pokud se o to pokouší, stává se nesnesitelnou bestií, neohlížející se na

nikoho a na nic, jen když se jeho „věda“ uplatní. Např. „vědecké“ zkoumání „žido-bolševických“ mozků nevinně zavražděných lidí nebo konstrukce a zkoušení stále dokonalejších zbraní hromadného ničení – pokud možno na lidech. Plody „čisté“ vědy jsou hrozné, dokonce katastrofální.

Bez Boha a proti Bohu všechno zaniká, s ním naopak všechno vzkvétá a nese užitek. Někdy „jenom“ desateronásobný, jindy stonásobný.

Dopsáno 12. 12. 2002, opraveno 13. 3. 2003 a 13. 7. 2019

Nyní zase následuje kratší úvaha

Vyzbrojení či obrnění?

Člověk, který u valné většiny zbožných „oveček“ něco vyžaduje nebo jen od nich něco očekává, narazí jednou nebo opakovaně a v dosti případech i soustavně na nepochopení nebo lhostejnost. Tak člověk, zvaný duchovní pastýř, „hřímá“ kázáními, čímž velmi dobře vyzývá k alespoň nějaké aktivitě, jenže jaksi jakoby neúspěšně. I když se zmíní o jisté obrněnosti vůči jasnému Božímu Slovu, které je ovšem vnímáno jako staré čili „omleté“ lidské slovo.

Českobratrská církev evangelická je svými teology často charakterizována jako „církev slova“. Tato charakteristika se v ní samotné obecně chápe jako obrovská přednost. „Sola scriptura“ – to přece musíme držet a uskutečňovat. Dost často se uvažuje takto: Co je mimo to anebo vedle toho, to je špatné nebo podezřelé. Při nejmenším nás uvedená zásada vymezuje vůči římskokatolické nebo pravoslavné církvi.

Zdá se, že nesporná přednost se může stát těžkým nebo dokonce nesnesitelným břemenem. Některým českobratrským evangelíkům se docela snadno stane, že právě to nejdůležitější přeslechnou. Od mládí slyší a čtou Slovo (s velkým „S“), ale jak čas běží, stává se čím dál více bezobsažným slovem (s malým „s“), tedy jakýmsi reklamním sloganem, který už – právě díky či vinou soustavného opakování – nevnímají téměř vůbec. Jde skoro o tutéž reakci, jaká se mnohým z nás přihodí po dlouhodobém opakování nějaké hloupé reklamy v televizi.

Pouzí posluchači se vůči působení Slova, které je jako meč na obě strany ostrý, vyzbrojí pevným pancířem. Jsou obrnění pevnější a tvrdší ocelí než je materiál toho meče. Nahradili středověké brnění rytíře modernějším a tedy kvalitnějším pancířem. Dobře mířená rána mečem po tomto pancíři sklouzne a nanejvýš vyloudí řinčivý zvuk.

Jsme-li pouhými posluchači, pak překrucujeme Pavlovu výzvu k oblečení výborné zbroje proti Zlu na obrnění vůči Dobru. Ukrýváme se za metr tlustou olověnou stěnou, již neproniká léčivé radioaktivní záření, vytvářené Sluncem spravedlnosti. Tuto stěnu, obklopující nás zleva, zprava, shora i zdola si pro úplnou jistotu budujeme kolem sebe proto, že jsme se oblékli do pancíře lhostejnosti.

Žádný pancíř ani ochranné stěny nám však nebudou nic platné, jestliže se Svatý Duch rozhodne použít laseru. Úzkým a vše pronikajícím světelným svazkem se trefit přímo do srdce. Pancíř nepancíř, stěna nestěna.

Vzbuzuj v nás, Pane, poznání, že se Ti vyhýbáme a způsobuj, že se toho zděsíme. Zneklidňuj naši spokojenost se sebou. Vezmi svůj vše pronikající laser a zamiř jeho paprsek přes všechny pancíře a stěny přímo do našich srdcí. Proměň náš vnitřní svět, změň nás ve své nové stvoření!

Duchu svatý, nás svou mocí
v lásce obnovuj,
nezanech nás bez pomoci,
daruj neklid svůj!
Přijď již, přijď Duchu stvořiteli,
Duchu zděšení,
Přijď již a proměň svět náš celý
v nové stvoření!

Dej, ať Tebou zasažení, zneklidnění a proměnění můžeme okoušet pravý klid a skutečný pokoj. Stvoř srdce čisté a ducha přímého uvnitř každého z nás.

*Duchu svatý, nás svou mocí
v lásce obnovuj,
nezanech nás bez pomoci,
daruj pokoj svůj!
Přijď již, přijď Duchu stvořiteli,
Duchu smíření,
Přijď již a proměň svět náš celý
v nové stvoření!*

Napsáno 7. 4. 2003, opraveno 8. 4. 2003

Delší úvaha:

Do Sokola!

Na začátek

Od doby vzniku následujícího souboru uplynulo asi čtvrt roku. Tehdy jsem myslel, že se mi podaří shromážděné texty nějak vhodně upravit. Po onom čtvrt roce musím konstatovat, že to prostě neumím – nevím jak. Soubor obsahuje texty obdivné, ale i jiné – kritické. V každém z textů se však objevuje určitá touha či určitý stesk. Text kritický či možná odsuzující jakoby odporoval tomu chválícímu. Život už je takový – je to směsice naprosto odlišných skutečností. Mým přesvědčením je, že nemáme líčit jakékoliv společenství jenom z té vznešené a chvály hodné stránky, ale že je nutno podat objektivní zprávu, tedy popsat i záporná fakta. Obavu některých lidí, stojících uvnitř spolku – společenství – sdružení, že odhalováním záporů může vzniknout vážný odpor vůči tomu společenství, že se toto společenství navenek „shazuje“, nesdílím. Myslím si, že naopak zatajováním čili „tutláním“ nepříjemných a také odporných stránek daného společenství, se ni-jak tomuto spolku neprospívá, naopak že se mu škodí. Ono se totiž za určitý čas – někdy kratší jindy delší – ukáže skutečnost taková jaká je. Pak, když „špína vyplave“, může být situace daleko horší, než když se nic „nekamufluje“.

Níže přiložené texty vznikaly postupně, nesourodě. Protože opravdu nevím, jak to upravit, „musím“ vše nechat tak, jak to je. Ať si každý udělá svůj „obrázek“. Jen, když níže napsané „nezapadne“, jenom když to „nesklouzne po těle“ bez účinku.

Olomouc, 14. 12. 2003

Předmluva

Polistopadová skutečnost v jedné tělocvičné jednotě Sokol, ale i v dalším sokolském orgánu se časem víc a více vzdalovala od proklamovaných ideálů a současně od skutečnosti, kterou jsem kdysi (1968 – 1984) zažil v Tělovýchovné jednotě Sokol Olomouc – město a kterou podle svědectví mnoha jejích členů lze považovat za uskutečňování oněch ideálů. Jak běžel čas, tak se polistopadový vývoj ve znovu obnovené jednotě ubíral velmi nevhodným směrem, což začalo platit i v onom orgánu. Arogance a bohorovnost jisté zodpovědné osoby, k jejímuž jednání se přikláněli další důležití činovníci (funkcionáři), způsobovala závažné prohřešky vůči zcela nevinným a dokonce obětavým lidem. Místo rozvoje tělesné kultury a duchovní úrovně, který byl v Sokole typický, nastávalo brždění činnosti jiných, vznešeným cílům vpravdě oddaných lidí, či dokonce jejich odstraňování jakožto „nevhodných“.

Zmíněné skutečnosti mě „dotlačily“ k „vylití srdce“, bohužel většinou jen „na papír“. Začal jsem psát různé úvahy a výzvy, jenže povětšinou „do šuplíku“. To bylo dáno značným nezájmem těch, jimž byly mé řádky adresovány, což bylo většinou lidem věřícím neboli křesťanům. Přesto, že mohu jen těžko čekat vážnější odezvu i nyní, pokračuji v tomto úmyslu.

Některé věty nebo možná celé odstavce se mohou jevit jako naivní, hodně jdoucí „mimo“. To nechť mně čtenáři, popř. nějací posluchači, prominou, já to lépe (než je níže uvedeno) neumím. Základním mým cílem, jak z následujících slov brzy vysvitne, je získat několik křesťanů k uskutečňování praktické služby jiným lidem. Do souboru jsem pojal své nejnovější, ale také hodně staré úvahy a výzvy.

Vikantice, 7. 9. 2003

Čas pro druhé

Evangelický farář M. Kitta v článku „O volném čase“, uveřejněném v časopise Český bratr č. 11/2003 píše: „Volný čas pro Boha je neoddělitelný od volného času pro bližního...“ O kousek níže: „Po ulicích plují jako přízraky miliony bližních, na které neměl nikdo čas, proto teď neznají Boha, ale znají drogy, **neznají sport a kulturu**, ale znají televizní pohádky.“ (Zvýrazněno mnou).

Dalo by se také říci takto: „Kdo nemá čas pro bližního, kterého může vidět, ten ho také nemá pro Boha, kterého nikdy neviděl. Kdo se vymlouvá, že nemůže věnovat svůj čas jinému člověku proto, že by tím promarnil svůj čas k modlitbě, rozjímání nad Biblí, bohoslužbám, ten dělá obrovskou chybu. Má totiž podle slov svého Mistra a Spasitele nejprve jít za svým bližním a požádat ho o odpuštění i za to, že se mu nevěnoval, a teprve potom přistoupit k oltáři.“

Je zcela správné (podle mého přesvědčení) položit neznalost Boha na stejnou úroveň s neznalostí sportu a kultury, jak to dělá M. Kitta v citované větě. Ovšem věnovat se komerčnímu sportu, tedy obrovským výdělkům je něco jiného než věnovat se ušlechtilému sportu (tzv. sportu pro všechny) spojenému s ušlechtilou kulturou. Fotbalové či hokejové zápasy v ligách rozhodně nelze nazvat vysoce kulturními, stejně jako získávání hráčů do klubů a další finanční machinace kolem takového sportu. Zde je přiléhavější název „šou“ („show“).

Mnohem nenápadnější a skromnější, avšak mnohem potřebnější je seznamování bližních s tzv. rekreačním sportem, spojeným s poznáváním přírody a kulturních památek. Jednostranné soustředění na určitý druh sportu nebo pouze na jednu formu kultury (např. jen na chrámovou hudbu nebo jenom na určitý druh liturgie) je vždy spíše škodlivé než prospěšné.

Organizace či spolek, v němž je možné záměrné všestranné působení či pěstování tělesných cvičení společně s ušlechtilou kulturou, je Sokol. Žádná jiná organizace to nedělá v takové šíři a v takové pestrosti. Ani Skaut, ani YMCA, ani Orel, ani ČA SPV, ani ČSTV, ani kterákoli jiná.

Sokol organizuje především cvičební hodiny v tělocvičně, ale také pravidelné vycházky a výlety. (samo slovo „výlet“ vzniklo jako označení vycházky sokolů. Místo věty, že sokolové si vyšli do přírody, se začalo říkat, že si vylétli.) Dále se v Sokole pořádají přednášky, besedy, videoprojekce, podvečery, tance a zábavy. Dbá se zde na to, aby i zábava a legrace byla kulturně a morálně na výši. A to všechno se v Sokole dělá už od jeho vzniku, tedy **déle než 140 let!**

V takto zaměřeném působení dost dobře nejde uplatňovat honorování řídících pracovníků. Nejdůležitějšími řídícími pracovníky v Sokole jsou cvičitelé a cvičitelky. V uvedeném působení nemůže být prvořadá nějaká finanční odměna. Ba dokonce o ní mnozí z pracovníků nechťejí ani slyšet. A vůbec – copak lze přiměřeně zaplatit cvičitele či cvičitelku, který či která dvakrát týdně vede děti, tráví s nimi čas v tělocvičně na hřišti a kromě toho soboty či neděle v přírodě, včetně své dovolené, kdy je s nimi v přírodě na táboře?

Děti a mládež (ale i dospělí) přece potřebují, aby se jim **někdo** věnoval. Ke svému vedoucímu, který je naučil přeskočit švédskou bednu či kozu, odbíjení míče, skok do dálky, rozeznat list javoru od listu lípy, kde je sever v přírodě a na mapě, kdo to byl Masaryk a Tyrš a spoustu dalšího získají trvalý vztah. K tomu, kdo si s nimi zahrál fotbálek, ale i hry, o nichž se jim do doby seznámení s ním ani nesnilo, pak získají úctu – a co hlavně vzor, jímž se později řídí. Není pro ně i po létech žádným problémem, jež by plynul z ostychu, svého bývalého vedoucího na ulici zdaleka a hlasitě pozdravit. „Nazdar, bratře!“ A to přesto, že jim přímo tohle nikdy „nenakukal“. U takových lidí je pak vysoce nepravděpodobné podlehnout drogám nebo jiným nešvarům. Mnohem pravděpodobnější je, že se dodatečně zeptají, **odkud** dotyčný cvičitel bere ke své oběti sílu. Možná, že se ani nezeptají, když ho někdy uvidí v přímém televizním přenosu přímo pod kazatelnou.

7. 9. 2003

Volání

Cituji z kázání: „... nejde o jakoukoli žeň, ... jde o žeň, při níž z pole lidstva má být uklizena nazrálá **potřeba pomoci**.... **Popis** Ježíšovy činnosti... to je popis nasazení jednoho života, jenž byl poslán, aby strádajícím něco vrátil, **naději pro budoucnost, smysl života, vědomí vlastní ceny**. Lidé... se stali obětí něčeho, co je **vykořenilo**, znejistělo, zbavilo zázemí a pokoje. ... vyjděte mezi lid a **nezahrnujte** je učením, suchými informacemi „o“ Ježíši, „o“ spasení, „o“ Bohu. **Zahrňte je působením pokoje, spásy, lásky a naděje, které přece u vás přebývá, protože jste je jednoduše už přijali, protože je máte.**“

Citovaný výběr, jež je podle mého soudu nejdůležitější „věcí“ z celého kázání, jež podle mého soudu jaksi shrnuje řečené, jež vytahuje to, na čem nejvíc záleží. Zcela jednoznačně odmítá obvyklý výklad, který údajně vyzývá k tzv. evangelizaci – zejména masovým nebo „zázračným“ působením.

Jde o to, že my, kteří jsme už přijali, máme vracet jiným smysl života, naději pro budoucnost. Neříká se už **jak**. Ono je to velmi nesnadné. Taková rada by mohla vypadat jako jakýsi recept, který je nutno bezpodmínečně dodržet a neodchýlit se ani o kousek. V konkrétní situaci jednotlivce by mohla znít falešně, zejména v případě, kdy nabízené řešení nemá vyzývající vyzkoušené „na vlastním těle“. Ne proto, že by je nechtěl mít, ale proto, že neměl takovou možnost.

Vyslovený úkol pomoci těm, kteří ztratili smysl života je zcela nezpochybnitelný. Nebude sporu o tom, že takový úkol uskutečňovat máme. Avšak patrně se budeme lišit ve výkladu, **jakým způsobem** jej uskutečňovat. Teď si dovolím něco sdělit o jedné možnosti, která je v současnosti křesťany zanedbávána.

Mimo návštěv nemocných, uvězněných nebo tělesně či duševně postižených, vyplněných různou službou jim, existuje pomoc tzv. zdravým či tzv. normálním. Jde o poskytnutí ušlechtilého zaměstnání dětem, mládeži a dospělým. Nabídkou takového zaměstnání se nenápadně, ale naprosto skutečně bojuje proti nudě a ní vyplývající kriminalitě či podléhání drogám. Takové poskytování zaměstnání dětem, mládeži a dospělým se má uskutečňovat ve cvičebních hodinách a v různých jiných aktivitách tělocvičné jednoty Sokol.

Ještě v roce 1968, kdy se někteří věrní snažili obnovit Sokol (po dlouhé dvacetileté „odmlce“) by nebylo členům sboru (farnosti) nutné nějak vysvětlovat, proč se zrovna zde angažovat a proč ne třeba v nově vzniklé organizaci. Každý druhý člen sboru (farnosti) totiž byl také členem Sokola a věděl naprosto jednoznačně „o co jde“. Dnes je situace úplně jiná; jenom velmi malé procento z nich to ví.

Teď na chvíli „přeskočím“ k citátu z článku „Počestní darebové v ekonomické transformaci“ od Václava Klusoně, uveřejněného v Listech 3/2003: „*Za triviální považujeme tvrzení, že **soukromá ctnost vede k obecnému prospěchu**. Proti němu postavme tvrzení docela opačné, totiž že **k obecnému prospěchu vede soukromá neřest**. Podle Mandevilla je pravdivost tohoto druhého tvrzení potvrzována zkušeností. Pokud přijmeme obě tvrzení za pravdivá, dospějeme k absurdnímu závěru, že ctnost = neřest, že nečestné jednání je vlastně čestné a veřejně prospěšné. To je také podsadou tzv. **Mandevillova paradoxu, že soukromá neřest je obecným***

prospěchem. Tento paradox, který by asi libě zněl i dnešním darebům, kdyby jej znali, je dovedením do nesmyslnosti pravdivosti obou tvrzení (reductio ad absurdum).“

Je velmi potřebné, aby se v různých společenstvích snažili tam zapojivší se křesťané uvedený blud změnit. Nemohou působit ani výše uvedenou logikou jen slovně přednášenou a už vůbec ne veršiky z Bible, doplněné případným slovním přesvědčováním, nemluvě o masových evangelizacích. Takové snahy v našich zemích zcela ztroskotaly. Především proto, že sotva naznačená slova někdo přednesl, už se rychle přemístil na jiné místo, do zcela neznámého prostředí. Posluchači se nemohli přesvědčit, jak dotýčný evangelizátor či logik vlastně žije, co dělá doma a co ve svém nejbližším okolí, které ho velmi dobře zná. Na různé proklamace po historických zkušenostech už u nás nikdo „nedá“.

Jenom dlouhodobé a přitom prostinké a co hlavně – nefalšované, nepředstírané, tedy pravdivé působení může vést k nějakému cíli, v tomto případě k získání jiného „na svou stranu“. Patrně tady bude „kámen úrazu“. Kdo už dostal, může také dávat dál. Kdo sám nemá, ten nemůže dávat. To se týká předávání **pokoje, spásy, lásky, naděje pro budoucnost, smyslu života, vědomí vlastní ceny.**

Jenom soustavné působení k tomuto cíli a ovšem bez nároků na vlastní ocenění může mít smysl a může vést k úspěchu v onom předávání. Když se nyní omezím na působení v rámci Sokola, nijak tím nechci snižovat význam navštěvování nemocných a uvězněných. Chci jenom zdůraznit, že i tzv. zdraví nebo tzv. svobodní potřebují pomoci, angažovanosti, péče. Jak mnozí z nich trpí různými strachy, „stažením se do sebe“, nezájmou jiných, různými nároky okolí, atd.! Vždyť vlastně neexistuje ani jeden člověk, který by nepotřeboval jiné lidi. Často se na toto zapomíná a pomoc „normálním“ lidem se opomíjí.

Jak vypadá takové působení v Sokole? Cvičitel od příchodu do „cvičení“ až do odchodu z něho působí na své svěřence. Už jenom to, že přichází jako první a odchází jako poslední má obrovský vliv na jeho svěřence. Vybírá pro ně takovou činnost (takové cviky či hry), které je nejen baví, ale jimiž je nenápadně vychovává. Např. soustavným výcvikem přeskoků (jednou švédské bedny, podruhé kozy, potřeť koně, atd.) vychovává k překonávání životních překážek čestným způsobem. Zejména, když při nácviku ve vhodnou chvíli prohodí: „Překážky jsou na to, abychom je překonávali!“ Přitom nedopouští, aby někdo „fixloval“ a aby nikdo jinému škodil. Naopak vyzvedává vzájemnou pomoc a vzájemné povzbuzování.

Uvedené zásady neplatí jenom při klasických cvičebních hodinách, ale platí tím více při soutěživých hrách, zejména v přírodě. Cvičitel své svěřence nesnižuje, když jsou nešikovní, ale povzbuzuje je. Tak dlouho, dokud obtížný prvek nezvládnou a dokud nedosáhnou jistého „mistrovství“. To se netýká pouze výmyku na hrazdě, správného odbití míče v odbíjené, lадného přechodu přes kládu nad potokem, apod., ale také ohleduplnosti, svornosti, píce, obětavosti a dalších morálních vlastností.

Cviky na náradí, s míčem či s jiným náčiním, hry, soutěže, závody, přebory, to jsou jenom **prostředky**. Cílem přitom není snobská velikost vrcholového

sportovce, ale právě dávání **naděje pro budoucnost, smyslu života, vědomí vlastní ceny**. A to zcela konkrétním lidem – svěřencům onoho cvičitele. Tedy svěřencům toho, který už sám tohle dostal.

Cvičitelem se nováček nestane hned. Musí se totiž naučit „technice“ vedení (cvičebních nebo herních hodin). Pokud by sám nezvládl určité cviky a nevěděl, jak postupovat při jejich nácviku, nemohl by vést jiné. Pod pojmem cviky zde rozumím nejenom tělesné úkony, ale také určitá morální pravidla. Lze předpokládat, že křesťan, který už přec dostal (přijal) **naději pro budoucnost, smysl života, vědomí vlastní ceny**, bude naznačeným způsobem také tyto hodnoty dávat.

Práce (působení) v Sokole se nevyčerpává jenom při cvičeních či hrách. Zcela rovnoprávnou oblastí je zde kulturní neboli vzdělávací činnost. Klasické přednášky či proslovy se dnes hojně doplňují sledováním videopořadů, poslechem CD nahrávek, předáváním textů e-mailem či Internetem. Stejně důležitou oblastí je pořádání ušlechtilých zábav. I zde, v organizování legrace či pohody je zapotřebí vše dělat podle základních morálních pravidel, což zrovna není snadné a už vůbec ne obvyklé jinde, např. v televizi.

V takovém komplexu se činnost jinde (např. v nově vzniklých organizacích) nedělá. Zaměření profesionálních sportovních klubů je zásadně odlišné. Předávání naděje, naplňování smyslu života není přece možné za úplatky (oficiálně zvané „ocenění“) a to řádu miliard. Předávání uvedených hodnot je možné dělat jen z lásky a s láskou. To se obvykle neslučuje s finančním ohodnocením předávajícího.

Ohlas na kázání 7. 8. 2003 (Mt 9,36 - 38)
(*Žeň je velická, dělníků málo*), psaný 25. – 28. 8.2003

Zodpovědným

V časopisu Český bratr č. 14/2002 je na str. 6 a 7 rozhovor s MUDr. I. Starou „Dobrovolnictví znamená najít si cestu srdcem“: Je jisté, že mezi křesťany jsou lidé, kteří dobrovolně pracují s nemocnými či postiženými, podobně, jak se o tom píše v uvedeném článku.

V dnešní době se množí zprávy o nutnosti prevence před drogovou závislostí. Také integrace postižených či integrace na okraji stojících občanů do „normální“ společnosti není zrovna na nejvyšší úrovni. A co „běžné“ děti, „normální“ mládež? Nejsou svými sobeckými rodiči opuštěni? Není běžné, že rodiče dávají svým dětem drahé dárky, ale čas pro ně nemají?

Do dobrovolnictví také patří vedení pravidelných hodin s tělovýchovnou náplní, spojené s celou řadou kulturních, zábavných a vzdělávacích podniků (akcí). Tato činnost se uskutečňuje a má uskutečňovat i prostřednictvím křesťanů zejména v Sokole. Že existují jiné organizace, které něco ze jmenovaného uskutečňují rovněž, neubírá nic na faktu, že Sokol působí na člověka celistvě, že tělovýchovu bere jen jako jeden z prostředků výchovy.

O zvláštnostech Sokola bych mohl povídat celé hodiny. Avšak i o neutěšené „situaci“ v Tělocvičné jednotě Sokol Olomouc. O co mi jde? Hledám několik

jednotlivců (z křesťanů), s nimiž bych si o naznačených možnostech a problémech mohl (vícekrát) popovídat. Hledám lidi, kteří by byli ochotni se – společně s jinými včetně mne – pustit do naznačené práce – a vytrvat v ní. Existují mezi olomouckými věřícími takoví lidé? Lidé, kteří jsou ochotni riskovat mnoho včetně své vlastní duchovní úrovně, kteří chtějí naznačeným způsobem pracovat pro druhé? Měli by to být všichni křesťané, neboť vědí, že ten, kdo ztrácí svůj život (včetně svého spasení) pro druhé, ten jej nalézá, kdežto ten, kdo chce jenom získávat, byť duchovně, ten svůj život promrhává.

S uvedenými větami souvisejí i úvahy typu: Proč nás lidi tak fascinuje zlo? Jak z toho ven? Co je smyslem lidského života?, apod. Jistě se podobnými otázkami zabýváme při rozboru biblických textů, posloucháním kázání či biblických úvah, při četbě duchovních časopisů nebo zcela náhodně. Ale přemýšlet nestačí. Je potřeba – byť nedokonale – něco pro uvedené cíle dělat.

Mohu očekávat různou odpověď. Buď žádnou, nebo formalistickou, nebo vyhybavou nebo jakousi teoretickou nebo praktickou – činem. Jsem zvědavý, kterou odpověď zvolí čtenář.

Psáno 21. 10 2002, malinko upraveno 7. 9. 2003

Na čem záleží, přičemž nám to v Sokole mnohdy chybí

Pro skutečně dobré školení vedoucích a vůbec pro skutečně dobré získávání nových cvičenců a cvičenek – zejména dětí a mládeže u rozhodujících činností v jednotě a v župě není možné, aby oni považovali jen sebe za neomylné vedoucí, kteří musejí být jenom respektováni.

Markantním příkladem naprosto nesprávného přístupu „k věci“ je chování a jednání předsednictva výboru jedné tělocvičné jednoty. Tito představitelé dělali pravý opak toho, co by dělat měli. Místo, aby řídili jednotu k rozkvětu, což mimo jiné znamená získání cvičenců (cvičenek) a cvičitelů (cvičitelek) ve velkém počtu a natrvalo, tak svým arogantním jednáním mnohé cvičitele a cvičitelky odradili nebo dokonce přímo vyřadili! Zejména vedoucí osoba tohoto předsednictva pěstovala velikou vlastní bohorovnost a aroganci. Používala lstivosti, nebo když lest neúčinkovala, nátlaku k prosazení svých osobních, z valné části bohužel velmi špatných myšlenek a plánů. Ostatní čelní představitelé jednoty se bohužel velmi záhy „přiučili“ a vydatně v ničivém úsilí hlavní osobu podporovali.

V malém, zdánlivě neškodném, měřítku se podobné snahy a touhy objevují i jinde (v jiném sokolském orgánu). Jestliže se díky nezměrnému úsilí nemnoha opravdových cvičitelů – cvičitelek podaří nějakého mladého člověka na delší dobu získat, pak dost brzy se jiným a mnohdy i stejným lidem „podaří“ je odradit. Mladí lidé jsou velmi citliví na sebemenší nespravedlnost. Za velkou nespravedlnost považují (a já také!) prosazení názorů či postojů, či dokonce metod a prostředků těch „zkušenějších“ a to těch, jež jsou morálně naprosto špatné. Jakmile mladí „narazí“ na tento základní nedostatek, tu nepomůže ani vzpomínka na všechno

dobré, co v jednotě prožili. Cítí (a naprosto správně!), že slova řídících pracovníků se diametrálně rozcházejí s jejich činy.

Starší vedoucí či řídící pracovník může mít spoustu chyb. Může být drsný, může být naopak moc měkký, může se mýlit, může i jinak chybovat. Jenom nesmí „klamat tělem“, tedy nesmí o sobě lhát, tvářit se jako neomylný nebo dokonce být arogantní. Nemůže „vynikat“ svou bohorovností. Musí umět přiznat, že je také jenom člověk, a že se tedy může mýlit. Dále – co je daleko těžší – musí umět přiznat i svůj prohřešek, i když má jenom málo špatné následky.

A právě prezenci určité sebekritičnosti a absenci bohorovnosti považují za nejdůležitější. Všechno ostatní je méně důležité a většinou vyplývá z toho prvotního.

Ještě připomenu první větu základního sokolského prohlášení: *„Česká obec sokolská se věnuje výchově harmonické osobnosti po stránce tělesné i duchovní a klade přitom důraz na stránku mravní.“*

To, že uvedená věta je hned první, není náhodné. Navrhovatel textu volil větu jako první záměrně. Schvalovatelé textu, což jsou vlastně všichni členové Sokola, nemají nejmenší snahu něco měnit. Věta vyjadřuje základní podstatu sokolské činnosti. Budeme-li my vedoucí či my cvičitelé sami nemravní, asi se nám nepodaří vychovávat harmonické osobnosti po stránce tělesné i duchovní a to z našich svěřenců, jak se obvykle nejčastěji věta chápe, ale ani ze sebe samotných.

Co bude přitahovat lidi, hlavně mladé lidi, ke vstupu do Sokola a k činnosti v něm? Nebude to ani tak moderní cvičení, ani moderní vzdělávání, ale bude to především nefalšovaná mravnost – poctivost, skromnost, ohleduplnost, čestnost, tedy vlastnosti, které se jinde vyskytují naprosto vynímečně nebo zcela chybějí. Protože korupce, ať už finanční či duchovní, nalézají v různých tělovýchovných i jiných organizacích velmi mnoho. Na nekorumpovatelné obětavce si nemůžeme hrát. Každý to dříve či později pozná. Mladí lidé mají takovou poznávací schopnost obzvlášť vyvinutou.

Budeme-li chtít jenom vyniknout, ať to stojí, co to stojí, tedy uplatňovat sebe sama na úkor jiných, budeme-li bohorovně ostatní, zejména mladé, přehlížet nebo dokonce odstraňovat, asi se nám nepodaří naplnit zásadu, kterou tak vehementně někdy hlásáme: „Co Čech, to Sokol!“ O co nám tedy jde? Jen o naše sebeuplatnění či o získání nových lidí?. Jestliže se soustředíme na získávání jiných i za cenu vlastního ohrožení, pak získáme i to sebeuplatnění. Není nic krásnějšího, když starší cvičitel či jiný pracovník Sokola získá nového mladého a to Sokolu oddaného! Pak život tohoto pracovníka získává cenu, hodnou lidskosti. Nic vzácnějšího nemůže získat. Všechny peníze, všechna sláva jsou k ničemu. Ani za první ani za druhé si srdce jiných nezískáme. Ba naopak všechno ztratíme.

Kdo jiný by měl jednat naznačeným morálním způsobem, když ne křesťané?

Ve Vikanticích, dne 27. 7. 2003, mírně upraveno 8. 9. 2003

Návrh konkrétního programu schůzí

A. Program schůzí (jakýchkoli!)

Schůze trvající **déle** než dvě hodiny (120 min.) je **k ničemu!** Nikdo na jejím konci už neví, co bylo na začátku. Každý ztratil veškerou pozornost a nepamatuje si, co se ve schůzi probíralo, někdy ani to, co sám převzal jako úkol. Pouze si pamatuje, jak to bylo otravně dlouhé. Záležitosti, byť sebedůležitější, se musejí řešit pokud možno **s předstihem**, po dohodě, po předjednání, avšak ne rázu podrazu či dokonce spiknutí. Není-li to možné, pak se řeší co nejstručněji (viz též Zásady).

Časová struktura:

1. Zahájení (oficiální části) – nejlépe sokolskou písní a pozdravem,
2. Přednesení, případná úprava a schválení programu,
3. Kontrola úkolů z minulé schůze a hodnocení proběhlých podniků,
4. Příprava nejbližších podniků (akcí),
5. Stanovení nových úkolů (pro nejbližší akce) – možno spojit s 4.,
6. Různé, rozprava,
7. Ukončení (oficiální části) – nejlépe národní písní a pozdravem,
8. Debatování, plácání a povídání setrvavších,
9. Vyprávění vtipu nebo veselé historky,
10. Ukončení – pozdrav a odchod domů – společné či postupné individuální (od 7. do 10.)

Zásady:

1. Program schůzí připravme **předem** – na období **minimálně**. 1/2 roku, případné změny jsou vždy (podle zkušeností) nepodstatně malinkaté
2. **Každý** účastníku – zejména řídící – buď připraven – pokud možno **písemně**
3. Jestliže se domníváš, že mluvíš jasně bez přípravy předem, rychle tuto domněnku **odhod'**
4. Nedovol **sobě** i jiným (ale zde taktně) sáhodlouhé rozebírání, plané řeči nebo povídání o něčem jiném, než o tom, co se právě (podle programu) projednává
5. **Neskákej** nikomu do řeči! Své připomínky si zapisuj a řekni je, až ten druhý svou řeč skončí
6. Než začneš mluvit, rozmysli si to – jednej podle zásady: „Nevíš-li něco **rozumnějšího**, raději mlč“
7. Vyjadřuj se stejně **stručně**, tak, jak to bývá uvedeno v zápisu
8. Své **nápady**, které se neprojednávají, nechej do bodu „Různé“
9. **Neplácej** páte přes deváté, drž se tématu
10. **Šetři čas sobě i jiným, čas jsou peníze.**

Některé zásady se trochu opakují, avšak podle zkušenosti to (bohužel) není na závadu.

B. Všeobecně prvotní zásada: Prvním projevem duchovní svobody je **pokání**. Přiznání neschopnosti, neužitečnosti, nestatečnosti, nepřípravenosti, strachu či

bázně před tajemnem, různých kousků, které jsme provedli nebo zamýšleli, vede k vnitřnímu očistění, prozření, uklidnění a otevření se. (Podle M. T. Zikmunda).

Naopak samolibost, bohorovnost, arogance a závist vede k rozbití jakékoliv společné činnosti a tím k pocitu vlastního naprostého selhání a nenaplnění cíle života. Člověk je tvor společenský a bez druhých **nemůže** žít.

A znovu: Kdo jiný by měl jednat naznačeným morálním způsobem, když ne křesťané?

30. 7. 2003, malinko upraveno 8. 9. 2003

Výzva mladým (ze samizdatu „Zápas o Sokol“)

Úvodem

Milí mladí přátelé, bratři a sestry!

Zkousím stále znovu a znovu se mezi vás „dostat“. Ačkoli už mám 54 roků, stále se cítím mladý. Možná to bude tím, že se jako učitel a cvičitel stále stýkám s mládeží.

Následující řádky, odstavce a kapitoly jsem se rozhodl napsat právě z toho důvodu, abych vás nějak oslovil. Je docela pravděpodobné, že se vám budou jevit jako nadnesené. Zejména úvodní „kapitoly“ se vám mohou ukazovat jako patické. Bude to při nejhorším způsobeno „chorobou z povolání“. Jako učitel jsem totiž zvyklý poučovat mladé, že se už dost dobře ani jinak vyjadřovat neumím. Svým žákům v této souvislosti říkávám: „Horník dostane silikózu, učitel blbózu“. Naštěstí si tuto svou chybu aspoň občas uvědomuji a tak to není se mnou nejhorší. Dá se to snést.

Do textu jsem záměrně vsunul slova v „méně“ závažném tónu, abyste si nemysleli, že jsem suchopárny pabl. Snad to nebude na závalu, když se na „věc“ dívám s jistým nadhledem.

Kapitola první

Mladí lidé nemají důvěru v historické organizace. SOKOL - to jim nic neříká. Asi se obávají (třeba i nevědomky), že jde o komunistický podfuk. Bojí se taky přílišné oficiality a byrokracie. Proto raději zakládají vlastní iniciativy. Jedním z pěkných příkladů takové iniciativy je vznik pěveckého sboru Naši pěvci, o kterém píše Lydie Härtelová v Českém bratru 16/92. V závěru článku je věta: „**Vrcholem** koncertů byla Chříbská mše C. F. Pohla z r. **1850**.“

Tak jako se spontánně vzniklý pěvecký sbor mladých vrací k historickému odkazu, tak i ostatní mládež se přece se jen nakonec bude věnovat ideám Miroslava Tyrše, T. G. Masaryka a ostatních sokolů. (M. Tyrš v r. 1862 založil Sokol, TGM byl aktivním cvičitelem v Sokole).

Pokud někdo z vás by chtěl něco z této oblasti slyšet více, ať se s důvěrou obrátí na mě. Já totiž hledám několik mladých spolupracovníků, kteří by drobnou a ustavičnou prací chtěli zlepšit všeobecnou tělesnou a mravní úroveň. Spolupracovníků, kteří proti nepříznivým událostem, o kterých denně slyšíme a které denně vidíme v televizi, chtěli něco udělat. Kterí by chtěli lidi spojovat a ne rozdělovat.

Jednou ze sokolských zásad je „Ni zisk - ni slávu“. Mladí přátelé, obracím se na vás proto, že si myslím, že **vy** jste sůl země.

*Zpříma chod'te, pozdvihněte hlavu,
i když pro vás vavříin neroste.
mocným nechte moc a slavným slávu,
o jejich se přízeň neproste!
Bojujte, **bojujte** dál!*

Kapitola druhá

Strašně se mi líbí píseň mládeže „Bojujte, bojujte dál“. Je v ní vyjádřeno všechno to, s čím se ztotožňuji. Proto jsem v předchozí kapitole vybral její první sloku. Začíná slovy „zpříma chod'te, pozdvihněte hlavu“.

Kde jinde se máme naučit chodit vzpřímeně a jednat čestně, než ve cvičebních hodinách Sokola, kde se od dob M. Tyrše učí stát a pochodovat vzpřímeně? Kde se učilo (a bude učit) zásadě „přeskoč, přelom, přelez, ale nepodlez“? A to i přes překážky. Tělesným procvičováním přeskočů (např. přeskočů švédské bedny) se učíme překonávat i překážky v životě. V Sokole se můžeme učit houževnatosti a odvaze. V jedné sokolské písni zpíváme: „a byť i cesta daleká, ta Sokolíka neleká!“

Jsem v Sokole od r. 1968. Začalo to docela prostě. Po bohoslužbách, na jaře toho roku, mi moje teta, dřívější náčelnice Sokola, řekla jednu větu: „Víš, Vašíku, to, co je pro věřící kostel, je pro národ Sokol“. To mi stačilo a do Sokola jsem vstoupil. Do dneška tam jsem a svého rozhodnutí nelituji. Teta měla pravdu! O tom jsem se mnohokrát přesvědčil. Cvičební hodiny v tělocvičně, na hřišti a v přírodě, sokolské tábory, oprava vstupu do tělocvičny, sokolské šibřinky, srazy cvičitelů, atd., atd., to je něco nezapomenutelného. A to hlavně proto, že to všichni dělali zadarmo. Dokonce nosili dárky na Mikulášskou cvičební hodinu, pečivo na Dětské maškarní radovánky a posílali finanční dary. Tož co, nechcete to dělat taky?

Kapitola třetí

Při jedné členské besedě, konané na počest sokolských žen a matek, jsme (mimo jiné) zpívali (muži Sokola) následující píseň. V ní jsme vyjádřili satiricky, jak muži pomáhají doma. Při zpěvu jsme měli oblečené zástěrky a na hlavě jsme měli háčkované korunky. Již sám název písně je parodie. Místo „ženy v domácnosti“ – „muži v domácnosti“. Začátek třetí a konec čtvrté sloky je parodií na komunistická hesla.

Píseň: Muži v domácnosti (Nápěv: Strahováček)

- 1. Že jsme muži v domácnosti, to je vidět.
Za tu práci přestali jsme se už stydět!
Uklízíme, prádlo perem,
na ženy se přitom smějem,
neznáme únavu!*
- 2. Práce nám jde od ruk, jedna báseň,
únavu z nás setře večer chladná lázeň!
Ve frontě si postojíme
a o ženách klábosíme,
všecko se dovíme!*
- 3. Teď když máme, co jsme chtěli, to je krása!
Žena přijde, pohladí nás a jen jáás!
Uvař, vyper, milá Mary,
jdu k holiči a do páry
pro štíhlou linii!*
- 4. Sláva mužům v domácnosti, třikrát sláva!
Nevzdáme se nikdy více svého práva!
Těžko jsme ho vydobyli,
domácnost tím ozdobili,
na ty věčné časy!*

Kapitola čtvrtá

Radostným „podnikem“ byly (a budou) sokolské šibřinky. Konaly se od vzniku Sokola. Slovo „šibřinky“ vzniklo ze staročeského „šibřiti se“ = radostně se veseliti. Sokolské šibřinky začínají průvodem (rejem) masek a pokračují radostným tancem. Tanec je prokládán parodickými scénkami a tombolou. Následuje odmaskování a závěr – zpěvem některé sokolské a některé národní písně. To se nedá popsat, to se musí prožít!

Sokol – to je ovšem (a především!) – drobná a soustavná práce ve cvičebních hodinách. Cvičební hodina začíná rušnou částí a rozcvičením. Pokračuje cvičením na náradí (např. přelézání vodorovného lana, zavěšeného nad potokem). Následuje hra (např. košíková) a na závěr hodiny bývá aspoň jednou měsíčně pochod se zpěvem.

Doplnění kapitoly čtvrté – hanácký vtíp: Otec s malým synkem jsou na pohřbu matky a ženy. Pan farář vychvaluje, jaká to byla vzácná manželka, atd., atd. Ani otec, ani syn nepoznává zlou a svárliou ženu. Synek zatahá otce za rukáv a prosí: „Tatičko, poďme ocáď, deť me sme na jakymsek cezim pohřebě!“

Kapitola pátá

Ani v Sokole nejsou lidé anděly. I zde se vyskytnou rozpory a nesrovnalosti. I některému ze Sokolů občas zachutná moc nebo sláva. V dnešní době v každém z nás tak trochu přebývá duch totality. Můj otec v r. 1951, když mu stále někdo tajně na stůl pokládal přihlášku do KSČ, prohlásil: „Komunismus – to je vláda

zločinu!“ (Mně pak kvůli tomu vyhodili ze dvou vysokých škol). Věta je pravdivá i dnes, máme-li na mysli totalitní komunismus v našich srdcích. Tam se ta potvora uhnízdila nejhluběji – bohužel ve značném počtu srdcí.

Čím více kolem sebe vidíme nedobrych vztahů mezi lidmi, tím rozhodněji bychom měli vytvořit skupinu lidí, kteří budou trpělivě zasévat dobré zrno, šířit lásku. Práce je tak mnoho, dělníků tak málo!

Závěrem

Milá mládeži,

jaksi by mně nestačilo, kdybyste po přečtení nebo po případné besedě (kterou chci svým „spiskem“ vyprovokovat), řekli: „to je krásné“ – a nic dál. (Tím vám nechci vnutit názor, že je moje dílko krásné!!)

Zvu vás na besedu. Na ní se budete ptát a já se pokusím odpovídat. Je docela možné, že nakonec se budu ptát já – a poučovat budete vy. Proč ne? Nabízím vám místo konání besedy: U mě v bytě nebo na mé chalupě (spojeno s pobytem v přírodě) nebo v sále Českobratrského evangelického sboru nebo kdekoli jinde (kde vás to napadne). Vyberte si, co chcete. Třeba všechny možnosti. V případě, že se beseda změní na cvičební hodinu, budu jenom rád. Jenom mně to řekněte předem.

Poznámka: Je možné, že moje „dílko“ se bude hodit nejen mladým věkem, ale i ostatním. Všem, kteří se cítí mladými. Za mladého považují i věkem staršího, který přes zdravotní potíže jedná čile. Krásným příkladem je i moje matka, která ve dvaosmdesáti pravidelně cvičí a pravidelně chodí na vycházky.

Psáno v r. 1992

15. 1. 1998: Nic nemusím měnit. Jen jsem starší.

8. 9. 2003: Už jsem v důchodu

Úvaha z 5. 6. 1997

Úvod

Následující úvahu jsem nejprve napsal perem (rukou) a předal faráři Janu Nohavicovi s otázkou „Co Ty na to?“, před níž byly dva odstavce. V nich jsem kladl otázku, zda „nejsem vedle jako ta jedle“. Milý Jan, patrně jako odpověď, vložil do ohlášek jednovětou výzvu, aby se členové sboru hlásili u mne. Vyhlášení této stručné výzvy svědčí o souhlasu faráře s mým uvažováním. Zůstává ale v platnosti moje odpověď na otázku Jany Hojně: „Nepřihlásil se nikdo. Stručná výzva zapadne“. Dodatečně se přihlásil jen jeden (Jan Bartušek).

Kamenné moře na Plešivci
Michal Němejč

Úvaha a výzva

Když jsme v r. 1968 obnovovali Sokol, byl téměř každý **druhý** člen evangelického sboru v Olomouci alespoň bývalým sokolem. V současnosti, kdy zase obnovujeme Sokol, je to už jenom nepatrná hrstečka členů ev. sboru a to těch nejstarších. Proč se evangelíci (z Olomouce) do Sokola nehrnou? Pokusím se to změnit (aspoň částečně).

Rozdělení, či spíše rozpolcení člověka na tělo, duši a ducha není biblické. Je to neblahé moderní rozvinutí **řeckého** myšlení. Řekové ovšem hlásali kalokagathii, to jest **soulad** duševní a tělesné zdatnosti. Teprve nedávno nejnovější, tj. marxisticko – leninská, ideologie způsobilá zásadní rozvrat. Tělesná kultura a zdatnost se mohla dít jen pod mocnou nadvládou komunistické strany a pod falešnými hesly boje za socialismus a mír.

Každý člověk, tím více věřící, má odpovědnost. Především sám za sebe. Jeho zdravotní stav (tělesný, duševní, duchovní) je do značné míry dán jeho chováním vůči sobě, vůči jiným lidem a vůči životnímu prostředí. Sezením a posloucháním byť fundovaných kázání nebo výkladů toho uděláme strašně málo, skoro nic. Musíme se také pohybovat (popřípadě něco dělat). Dnes je optimální frekvence pohybových činností **alespoň** tři „cvičební jednotky“ týdně. Za optimální jednotku se považuje 45 – 60 min. řízené cvičební činnosti. Přitom se jeví jako nejlepší co nejpestřejší (nejrozmanitější) „trénink“. Právě pestrost je páteří Sokola a projevuje se v tzv. sokolské všestrannosti. Tato všestrannost přitom **nezahrnuje** holdování alkoholu, drogám, sexuální nevázanosti a podobným neřestem. Právě naopak – **aktivně** proti nim bojuje.

Sestra ústřední náčelnice Jarina Žitná v časopisu Sokol, v č. 1/97, píše: „*Výrazným rysem cvičitelů je nesobeckost. Vlastní osoba, její úspěchy nebo prohry, nebyvají středem jejich zájmu, naopak.*“

Když budeme považovat tělesné a duševní zdraví za dar (od Dárce s velkým D), pak bude záležet už na každém, **jak** s tímto darem naloží. Buďto ho nechá „plavat“, nebude se o jeho rozvíjení nijak starat, nebo naopak se bude snažit „hospodařit“ s tímto darem co nejlépe.

Nejde jen o péči s **osobním** tělesným a duševním zdravím. Daleko důležitější a potřebnější je pomáhat nebo dokonce řídit rozvoj obojího u **jiných** lidí. Práce cvičitele je právě v řízení cvičební činnosti, v dopomoci cviků a poskytnutí záchrany. Cviky provádíme nejen na nářadí (např. na hrazdě) a nejen s náčiním (např. s míčem). Odjakživa v Sokole platilo a platí i dnes, že každý cvičitel je současně i vzdělavatelem. Svým osobním příkladem, osobním nasazením, svou obětavostí i svým stručným, ale jednoznačným slovním vyjádřením významně působí na svěřené cvičence. Každý cvičitel se nadto nějak podílí i na kulturně poznávací činnosti. Jako příklad zde uvádím členskou besedu na téma Masarykovy myšlenky. Jiný příklad je vycházka po Olomouci s poznáváním památek. Tyto dva příklady jsem vybral z „Programu vzdělavatelského sboru Sokola Olomouc na 2. pololetí cvičebního roku 1996/97“. Tzn., vybral jsem fakta a ne nějaké výmysly.

V naší tělocvičné jednotě **zoufale** potřebujeme lidi, kteří jsou ochotni něco udělat pro druhé. Lidi, kteří budou pomáhat řídit jak cvičební, tak vzdělávací činnost. Nebudou-li pro takovou „práci“ lidé ušlechtilí, budou tam méně ušlechtilí nebo dokonce darebáci. Právě pro Sokol platí myšlenka jeho zakladatele - Dr. Miroslava Tyrše: „Kamkoli dospějeme, bude zásluhou či vinou **naši**“. Tedy také zásluhou nebo vinou křesťanů z Olomouce, kteří budou nebo nebudou přispívat k obrození tělesného zdraví a duchovní úrovně svých bližních.

Křesťané mají vnášet obětavost a nezištnost, porozumění a bratrství, odpovědnost a čestnost mezi pohany – tedy i mezi pohany v Sokole. Jak můžou tohoto ducha vnášet tam, kam vůbec nejdou?

„Vy jste sůl země!“ Právě vy - bratři a sestry, právě vy - a ne někdo jiný. Mnozí mají čisté svědomí, protože navštěvují nemocné, vězně nebo starší občany a pomáhají jim. Jenže i u těchto „vzorných“ by se našla nějaká ta hodina, kterou by věnovali „sokolování“. (Slovo „sokolování“ vymyslel významný čbr. evangelík T. G. Masaryk).

Neslaná sůl a nesvítící světlo se nehodí k ničemu. Na otázku Nejvyššího „koho pošlu, kdo mi půjde?“ odpověz každý „já půjdu, pošli mne!“ Nebo raději nic neříkej a běž!

Doplnění 17. 12. 1997

Po napsání předchozích řádků na počítači jsem už **nic** (ani ony) nesdělával Janovi N., protože se jeho nemoc zhoršila a nakonec umřel. Tak už nemohlo dojít k pokračování naší dřívější spolupráce v této oblasti.

Kdysi dávno jsem napsal „Výzvu mladým“, v níž jsem se snažil získat mladé lidi. Tento dokument jsem rozdál účastníkům ekumenické bohoslužby. Tehdy se ozval jen jeden a to nesměle a pak na to zapomněl.

Ztráta a zisk

V dubnu 1993 jsem napsal rukou (a papír jsem pak založil):

Ze stejně nazvaného článku Jaroslava Nečase v Kostnických jiskrách 15/93 vyjímám: „*Kdo nemyslí jen na sebe, komu nejde prvořadě o vlastní čest, slávu a zisk, kdo se dovede vzdávat i drahocenného času, získává mnoho pro sebe..... Kdo má na mysli i na srdci své bližní a žije pro ně, je úžasně zbohacován..... Kdo za nimi jde, ale ne abychom chtěli mít sami užitek z toho, že se věnujeme bližním..... Až dodatečně máme zjistit, že jsme službou vlastně získali i něco kladného, zbohacujícího a prohlubujícího i pro sebe.*“

Právě krajní nedostatek lidí, kteří by prakticky uskutečňovali takové přesvědčení, shrnuté do zásady „ani zisk, ani slávu“, mne přivedl k „Výzvě mladým“. Bohužel až do nejhlubších hlubin v tak nezištném spolku, jakým je Sokol byl, pronikly právě opačné tendence. Počet obětavců, kteří v Sokole jsou, je velmi malý. Takových, kteří by opravdu jednali i na svůj úkor a jen ve prospěch ostatních.

Úcta k dosti značnému množství Sokolů, kteří v minulosti neváhali za citované zásady položit i svůj život, nedovoluje libovolně dezinterpretovat tyto zásady prosazováním vlastní osoby u některých činovníků. Činovník (jaké krásné slovo!) je pravým opakem funkcionáře. Činovník koná činy – hlavně ve prospěch ostatních. Funkcionář drží svou funkci, ať je to vhodné nebo nevhodné. Když se ozve i jen částečná kritika, tu funkcionář zbledne, začne fixlovat a znemožňovat nápravu.

Převaha negativních jevů v Sokole mne svého času vedla k napsání „Výzvy mladým“. Bohužel má výzva jaksi zapadla asi „do trní“, ačkoli jsem ji adresoval „úrodné půdě“. Kde jinde mám hledat spolupracovníky pro mravní a tělesnou obrodu, když ne mezi věřící mládeží? V Sokole nejsou ani dvacátníci, ani třicátníci, ani čtyřicátníci, ani padesátníci, ani šedesátníci. Sedmdesátníci a osmdesátníci to nevytrhnou – ti právě umírají. Ano, „situace“ (v Sokole) je zlá, strašně zlá. Na uskutečnění pravdivých zásad nejsou lidi. To je strašné - nejsou lidi! Ani mezi křesťany ne?

Přihlásit do Sokola se můžete, až se přesvědčíte, že je „to ono“. Aby to „bylo ono“ – to už záleží jenom na vás.

Tolik už tehdy (v dubnu 1993). 17. 12. 1997 z toho nemusím měnit ani čárku.
Doplnění: Ani 8. 9. 2003.

Co je Sokol z hlediska cvičitele (a cvičence)

Hodně starý text, několikrát přepisovaný a použitý

Úsilím sokolské výchovy je spojení výchovy jedince s výchovou celku a pro celek. Sleduje cíl **zdravotní, mravní a estetický**. Metoda sokolské tělovýchovy přitom dodržuje zásady pokrokovosti (využívá soudobých poznatků vědy), přiměřenosti (věku, pohlaví, schopnostem a zdatnosti), všestrannosti (rozvoji tělesných, duševních i mravních schopností), rozmanitosti (zařazování všech sportů i jiných činností) a jednotnosti (organizační a myšlenkovou v duchu odkazu TGM a dalších).

Prostředky sokolské výchovy jsou všeobecná TV, zájmová TV, kulturní a výchovná činnost.

a) Všeobecná tělesná výchova – je pilířem sokolské tělovýchovy. Je to pravidelná, všestranná, zdravotně a výchovně hodnotná činnost přístupná všem. Provádí se v tělocvičně, na hřišti a v přírodě. Zahrnuje prvky zájmové TV.

b) Zájmová tělesná výchova - vychází z potřeb dnešní doby a zájmu:

- pohybová výchova na hudbu a podle hudby: rytmická gymnastika, strečink
- sportovní oddíly: kopaná, košíková, sport. gymnastika, plavání, atletika, lyžování,.....
- oddíly jógy
- oddíly zdravotní tělesné výchovy

c) Poznávací a kulturní činnost: vycházky, výlety, tábory, přednášky, besedy, veselice. Mezi nejznámější radostné podniky patří sokolské **šibřinky**, pořádané již za doby M. Tyrše a J. Fügnera.

Organizačními formami práce jsou běžné a zvláštní cvičební hodiny. **Běžná** cvičební hodina má úvodní, průpravnou, hlavní a závěrečnou část. Úvodní část slouží k zahřátí organismu a trvá asi 3 min. Průpravná část (lidově rozcvička) připravuje cvičence na fyzickou zátěž. Trvá asi 10 min. Hlavní část má naučit cvičence novým prvkům a prohloubit a upevnit pohybové návyky (např. na koze nebo s volejbalovým míčem). Na hlavní část připadá asi 40 min. Závěrečná část, asi 5ti minutová, má za úkol uklidnit organismus. **Zvláštní** cvičební hodina, zařazovaná aspoň jednou měsíčně, může být herní, plavecká, lyžařská nebo jiná a koná se nejčastěji v přírodě. Přitažlivé a účinné letní (či zimní) **tábory** se zabývají činnostmi, které nemůžeme v průběhu cvičebního roku plně provádět. Charakteristickým znakem **soutěží** je dosažení středního výkonu **u všech** cvičenců a ne vrcholový výkon jedince na úkor zdraví. **Veřejná** vystoupení slouží k propagaci Sokola a k výchově zodpovědnosti vystupujících cvičenců. Vrcholným veřejným vystoupením je Všesokolský **slet**. Zde se sjedou a sletí (letadly) sokoli a sokolky z celého světa, aby si společně zacvičili na stadiónu, vybudovaném sokoly, aby si vyměnili zkušenosti a aby si povykládali na téma „Jak nám to jde v Austrálii (v Kanadě, v USA,).“

Do Sokola!

Výše uvedené cíle naznačují proč Miroslav Tyrš ve své programové stati „Náš úkol, směr a cíl“ v r. 1871 uveřejnil: *„Řečeno jednou, že naše snaha po rozvoji za dovršenou se pokládati nemůže, pokud **každý** kdo Čech, též Sokolem se nestal.“* Bratři a sestry - nechcete nám (byť jen svou pasivní účastí) pomoci v tomto úsilí? NAZDAR!

Okopírováno ze samizdatu Zápas o Sokol (1998) dne 8. 9. 2003

*

Na začátku slučování textů jsem si neuvědomil, jak jsou rozsáhlé. Myslel jsem si, že velkým výběrem čili „proséváním“ svých starých úvah dojdou ke „knize“, obsahující celkem asi 50 stran. Tady na tomto místě jsem v r. 2003, tedy ani v polovině, a stran už je 45. Pokud mé „výplody“ přečteš, „laskavý čtenáři“, až sem, musím se obdivovat Tvé trpělivosti. Avšak mé texty rokem 2003 nekončí, jak Tě asi napadne. Takže budou následovat další stránky, ale až v dalším dílu této elektronické knihy. Budu Tě tedy „otravovat“ ještě i dále.

V.D.s., 23. 12. 2008

*

Úvahy inspirované Biblí II. díl

Návrh vyznání, které by mohlo spojovat

Věřím (e) v jediného Boha,
tvůrce (stvořitele) všeho duchovního i hmotného (materiálního) a tedy i mne (nás)
samého (samotných), který byl, je a bude na počátku všeho,
zachránce (spasitele) všeho a všech a tedy i mne (nás) samého (samých), který
vedl, vede a bude vést z otroctví ke svobodě,
(po)světitele ušlechtilosti a (po)vzbuzovatele k ní (jí), který všechno udržuje
a oživuje.

Věřím (e) v tohoto vysoko mne (nás) převyšujícího, který však nesčetněkrát
přišel mezi mé (naše) předky a také za mnou (mezi nás). Jednou přijde a pronese
konečný soud.

Věřím v nové město (miesto, místo) čili v nový Jeruzalém, kde bude jenom
radost a v němž budu (budeme) i já (my) radostně zpívat:

Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů, plný je duchovní i hmotný vesmír
chvály (slávy, oslavy) jeho.

Haleluja, amen.

Poznámky: Výkladem se mohou jednotlivé skupiny poněkud lišit, avšak
podstata zůstane stejná pro Židy i křesťany. Trojiční důraz zůstane zachován – při
vědomí nedostatečnosti vystižení Nejvyššího.

Návrh si nečiní nárok na správnost a tím méně na dokonalost. Pokud by se je-
vil jako přijatelný, ať není nikdy uváděn jako tvůrčí čin určitého člověka.

30. 1. 2004

Ž 121

Pozvedám své oči

Nelze se soustavně dívat jenom dolů. Oči jsou v hlavě, a tak když se záměrně
chceme dívat na zem, musíme sklopit hlavu. Za chvíli nás začne bolet za krkem.
Na moment musíme zvednout oči a dívat se chvíli aspoň rovně. (Všechno stále
myslím obrazně).

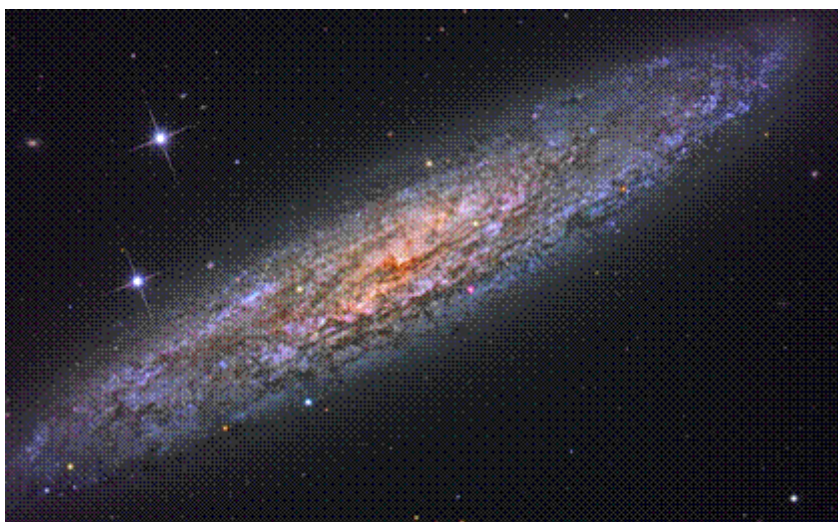
Zvedám oči k výšinám

Možná, že jen jednou v životě, ale zcela určitě, se každý člověk zadívá hodně
vysoko. Třeba touží po úspěchu nebo po moci. Někdo může prahnout po nadbytku
peněz. Jiný však touží po vědění, po tom, aby všemu rozuměl. Ne proto, aby se
mohl naparovat nebo dokonce podmaňovat. Snaha poznávat je člověku dána, bez ní

nemůže žít. Ne znalosti samy o sobě, ale proces poznávání člověka hluboce uspokojuje. Odhalování principů a souvislostí. Poznáváním se člověk pozvedá nad každodenní starosti, nad klepy a pomluvy, nad živočišnost, přizemnost.

Výšiny jsou lákavé a žádoucí. Je z nich lepší rozhled, lepší porozumění. Mohou to být výšiny umělecké nebo vědecké. Pokud netoužíme po výšinách proto, aby na nás bylo dobře vidět, pak zažíváme ticho či klid. Podobně jako když vystoupíme nebo vyšplháme na horu, když tam celkem (nebo vůbec) nikdo není.

Jak je např. pozvedající odhalení skutečnosti, že Znamá Einsteinova rovnice $E = mc^2$ platí nejen zleva doprava, ale také zprava doleva, a to v následujícím smyslu. Jestliže uvedená rovnice platí také zprava doleva, pak lze říci, že energie vytváří hmotu. Uvedenou větu upřesníme, když budeme tvrdit, že energie může vytvářet částice, částčky, tělíčka a tělesa. Jinak: něco tak nenahmatelného jako je energie může dávat vznik něčemu nahmatatelnému – částčkám nebo tělesům. Z řečeného můžeme vyvodit závěr: Příčinou částček, těles a také lidských těl je energie.

NGC 253: Prašný vesmírný ostrov
Astronomický snímek dne: 21. listopad 2009

Příklad z fyziky má být pouhou ilustrací, nemá sloužit jako důkaz. Ani jako důkaz pro Boha, ani proti němu. Je spíše důsledkem jiných výšin.

Přichází pomoc z výšin?

Je jistě mnohem lepší zabývat se skutečnostmi vysokými než přízemními. Samy o sobě však neznamenají vůbec nic hodnotného. Na už uvedeném příkladu je to opět patrnější. Poznání možnosti přeměny hmoty (či lépe: látky) na energii vedlo **nejprve** k ničení, ke zkáze. Nejprve byla zkonstruována atomová puma a **teprve potom** atomová elektrárna. Z nového poznání, z intelektuálních výšin, naopak, může vzniknout přímo hrůza. Ani na ušlechtilé výšiny spoléhat nelze, pomoc představovat mohou, ale nemusejí! Možnost „ano“ ovšem platí jen za předpokladu uznání něčeho či spíše někoho daleko vyššího než jsou **jakékoliv** výšiny.

Skutečná pomoc je od Tvůrce jakýchkoli výšin!

Vysoké hory s čistým vzduchem, s čistou vodou a s možností širokého rozhledu do krajiny nebo duchovní výšiny, velmi vzdálené hrubé přizemnosti, nejsou tím,

čemu bychom měli vzdávat největší poctu, jako by nebylo nic vyššího. Ani výšiny přírodovědné, ani teologické. Ani hmatatelné, ani nehmotné výšiny neposkytují pomoc žádnému člověku, zejména v kritických chvílích, v rozhodujících okamžicích. Při zpětném pohledu lze uvidět, že chvíle chápané zpočátku jako závažné byly vlastně bezvýznamné a naopak mnohé okamžiky, které jsme v jejich zrodu chápali jako podružné, byly rozhodující. Lze uvidět i fakt, že tehdy žádné sebevyšší výšiny nijak nepomáhaly. To už jen krůček k poznání a vyznání, že tehdy pomohl a tudíž i v budoucnu pomůže jedině Tvůrce těch výšin, Stvořitel všeho.

Pomoc je od Hospodina, Stvořitele nebe i země.

Na závěr bych vše vyjádřil citátem vcelku, a to tak jak, jsem se jej učil před padesáti pěti lety, v krásné kralické češtině. Mimo jiné proto, že kraličtina byla základem moderního českého jazyka při národním obrození. Přitom slyším i nádherné Dvořákovo zhudebnění:

*Pozdvihuji oči svých k horám,
odkudž by mi přišla pomoc.
Pomoc má jest od **Hospodina**,
kterýž učinil nebe i zemi!*

Zde, jak víme, není konec. Nemohu lépe pokračovat, než tak, jak vyznání pokračuje:

*Nedopustíš, aby se pohnouti měla noha tvá,
nedříme strážný tvůj.
Aj, nedřímeť, ovšem nespí ten,
kterýž ostríhá Izraele!
Hospodin strážce tvůj,
Hospodin zastínění tvé tobě po pravici.
Nebudeť bít na tě slunce ve dne
ani měsíc v noci.
Hospodin tě ostríhati bude ode všeho zlého,
ostríhati bude duše tvé.
Hospodin ostríhati tě bude,
když vycházeti i vcházeti budeš,
od tohoto času až **na věky**.*

12. 2. 2004

Volit evolucionismus nebo kreacionismus?

Nejprve cituji: „*Rozsah jednoho článku, ba ani knihy, nedává dostatečný prostor diskusi všech důležitých jevů a problémů; výsledkem je někdy značná selektivita a zjednodušení.*“ [1]. Myslím si, že základní problém ve sporu, zda zvolit evolucionismus či kreacionismus, a to v oblasti křesťanské víry, spočívá v uvědomění (či nevědomosti) faktu, že hranice neprochází mezi kreacionisty a evolucionisty, mezi

fundamentalisty a liberály, mezi ateisty a věřícími, atd., ale že probíhá **středem srdce každého z nás**, tedy i středem srdce člověka právě polemizujícího (nebo obecně diskutujícího. Nevím, do jaké míry jsem schopen já požadavek tohoto vědomí dodržet. Pravděpodobně se mi to nepodaří důsledně.

Jedním z prvních důsledků nepříliš skromné kritiky jiného (odlišného) názoru či postoje je snaha po vyjmutí třísky z oka bližního, spojená se slepotou svých vlastních nedostatků, jež jsou ovšem velké jako trám. Jaksi za každou cenu v projevu jiného (slovním nebo písemném) hledáme „muchy“, aniž si uvědomíme, že diskusi (a dokonce i další vztahy) tím dokonale „rozvrtáme“.

Do jiné „roviny“ se dostaneme, jestliže přijmeme (pravdivé) tvrzení: „*V pozadí celého sporu je dávná hluboká otázka, zda teologie, pro niž je Bůh a jeho dílo nikoliv hlubinou bytí, ale objektem poznání, nezastírá evangelium Ježíše Krista a nevede konec konců k ateismu, jak o tom uvažuje P. Tillich v poučené interpretaci R. Adamce.*“ [2]

Touto otázkou nechť se zabývají (a naprosto vážně, s osobními důsledky) teologové. Mne, jako věřícího učitele fyziky (už v důchodu), zajímá jiný pohled. Je mi velmi blízké vysvětlení J. Grygara, obsažené v jeho knize „O vědě a víře“ [3]. Tento náš přední vědec zde (na str. 11 – 15) přirovnává racionalitu křesťanské víry k racionalitě matematiky a fyziky. V uvedených přírodních vědách se vždy vychází z principů, tedy z neodvratitelných závislostí (zákonitostí). V křesťanské víře se vychází z tzv. dogmat, jež jsou podobně základní. Pravdivost principů přírodních věd a pravdivost křesťanských dogmat se ověřuje jejich důsledky v závislostech (zákonitostech) z nich odvozených.

Je tu ještě jedna zásadní podobnost, o níž se J. Grygar nezmiňuje. Jak učitelé víry (někdy nazývaní duchovními otci), tak učitelé přírodních věd (např. vysokoškolští profesori fyziky), nás – prosté lidi, žáky v lavicích (školních či kostelních), vybízejí, abychom si každý závěry, teoreticky odvozené z principů, co nejčastěji a v co nejvíce případech, prakticky, experimentálně, ověřili či opakovaně ověřovali.

Proč zmiňuji J. Grygara? Je tomu tak proto, že on dokáže na otázku, jež se týká jeho oboru a o níž sám mnoho neví, ačkoli by podle všech předpokladů jaksi vědět měl, odpovědět prostě „Nevím“. Dále, i ve výkladu teorie Velkého třesku, již

zastává a již lze označit za evolucionistickou, je velmi opatrný. Připouští, že se může mýlit a to zásadně. Otevřeně prohlašovat principy, z nichž vychází, za možná nesprávné a tím ohrožovat své vlastní celoživotní dílo, to je znakem opravdově věřícího člověka.

Extrémní názory, doprovázené někdy i extrémními či extrémistickými činy (či jen postoji), ničemu nepomohou. Mění diskusi na slovní šarvátku. Mění soužití na boj. Například „tvrzení Johna Maddoxe v časopise Nature o tom, že „*možná, že se blíží doba, kdy provozování náboženství bude nutno považovat za protivědecké*““ [1]. Zde by neškodilo autora této „objevné“ sentence z r. 1994 uvědomit o tom, že toto období u nás (už chvála Bohu) proběhlo, a to neúspěšně. Vůbec nezáleží na tom, zda hlasatel uvedené myšlenky je evolucionista nebo zda je kreacionista.

V každém pojednání (ve vědecké přednášce, v časopiseckém článku či v kázání) by mělo být nějak zabudováno zcela jasné vědomí vlastní omylnosti, jakož snaha po hledání pravdy. Pokud budeme zachovávat tento postoj i v diskusích, pak všechno bude v pořádku. Diskuse může pokračovat. Jestliže však budeme nesnášenliví, budeme o někom předpokládat, že je „nevzdělaný, hloupý nebo duševně chorý“ (jak charakterizuje R. Dawkins v New York Times r. 1999 – viz [1]), přičemž můžeme být zastánci kteréhokoliv myšlenkového proudu, je po diskusi hned v jejím zárodku.

K předchozím řádkům lze namítnout, že nadepsanou otázku konkrétně neřeší, že podávám vlastně jakési obecné řešení celkem libovolného rozporu. Poprosím tzv. laskavého čtenáře, aby mi odpustil, že ani v následujících odstavcích nedoporučím, ke kterému směru se má přiklonit a který má odvrhnout. Tím méně budu své doporučení obecně dokládat nějakými nezpochybnitelnými důkazy. Mohu jenom napsat, jak volím já.

Když jsem se dostal do důchodu, získal jsem dost času i na soukromé studium kosmologie. Nejprve jsem si mohl zopakovat, tentokrát důkladně, téměř všechny poznatky, které do svých samizdatových prací uvedli můj strýc a otec. Byl jsem znovu fascinován jejich mnoha objevnými závěry. Pak jsem mohl navázat studium nejnovějších knih z tohoto oboru. Byl jsem fascinován ještě více (tamtéž).

„Uprostřed“ svého studia, a to při studiu jedné z oněch nejmodernějších knih, jsem náhle pochopil, ač jsem evangelík, proč pravoslavní křesťané při své Svaté liturgii **tolikrát** opakují „Slava Otcu i Synu i Svjatому Duchu, i nyní, i prisno, i vo věky věkov, amiň!“ Teprve dodatečně jsem si jaksí dovedl zdůvodnit příčinu takového „krátkého spojení“ ve svém poznání. Tu příčinu bych nyní mohl charakterizovat Pascalovým vyznáním, v němž píše, že odhalujeme, **jak** Bůh tvořil svět. To měl na mysli konečný cíl vědeckého poznání.

Mezi vědou a (křesťanskou) vírou nejen, že nemůže být žádný rozpor, ale dokonce se musejí vzájemně doplňovat. Vždyť jsou od **téhož** Autora! Navíc, člověk studující určitý vědecký problém (v dnešní době už hodně specifický), nakonec musí k podobným závěrům dojít. A to mnohdy naprosto nečekaně a náhle. Tuto nečekanost a velkou rychlost pak asi těžko zdůvodní nějak jinak než náhlou inspirací, náhlé vdechnutí. Ateista by asi hovořil o polibku Múzy (ačkoliv by to

spíše příslušelo vyznavači řecké mytologie), věřící křesťan bude mluvit o vanutí Ducha svatého.

Je tedy dost ošemetné rozdělovat poznání vírou a vědecké poznání, žádat, aby se nemísilo jedno s druhým. Na druhé straně je stejně zavádějící chtít kdektěří vědecký poznatek dokládat verši z Bible či naopak dělat rozbor biblického oddílu a dokládat některé vývody nejmodernějšími vědeckými poznatky. I v tomto ohledu se pohybujeme na ostří břitvy, překlenující hlubokou propast. Jako omylní a dokonce jako provinilci, ať jsme evolucionisty či kreacionisty, se vždy dopustíme osudného kroku mimo, a do oné propasti se zřítíme. Naštěstí v ní nemusíme zůstat a díky pomoci Zachránce se můžeme dost rychle z toho „vyhrabat“.

Zase jenom obecná slova, řekne si některý z oněch „laskavých“ čtenářů. Jde sice o osobní vyznání, ale nijak nesdělují onen osobní postoj k danému problému. Ani o tomto osobním řešení nemohu v rámci jednoho článku dostatečně dobře pojednat, aniž bych nedopustil určitého zjednodušení.

Ještě jeden citát. Tentokrát z jedné z knížek, jež jsem studoval, z knihy J. Levinové (přední americké kosmoložky) [4]: „*Profese fyzika vede k opatrnosti. Učí nás, abychom každé své tvrzení opatřili různými „avšak“ a „pravděpodobně“, abychom měli krytá záda, přeneseně a někdy i doslova.*“ Že u nás křesťanů nepůjde o sobecké krytí vlastních zad, což ovšem Levinová nemá na mysli jako rozhodující, že půjde především o opatrnost podobnou hadí opatrnosti, k níž nás nabádá sám Ježíš Kristus, to je snad samozřejmé.

Pokud se vědci, a ovšem i kazatelé a jiní pracovníci na „vinici Páně“ budou chovat takto, bude všechno v pořádku. Krize v řešení otázky, zda být evolucionistou či kreacionistou (a asi i v řešení jiných otázek), nenastane. Nebo se alespoň dodatečně změní na souzvuk.

Literatura

1. Mach R., Kreacionismus nebezpečný či v nebezpečí, in Křesťanská revue 7/2004, str. 186 až 190
2. Ip, Evoluce nebo kreace?, tamtéž, str. 169 – 170
3. Grygar J., O vědě a víře, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, 2001
4. Levinová J., Jak vesmír přišel ke svým skvrnám, Argo a Dokořán, Praha 2003

20. 10. 2004

Pro obezřetnost při hodnocení podle „minulosti“

(V prospěch Josefa Hromádky)

Asi mám smůlu, ale dosud jsem nečetl a neslyšel tak jasné „hodnocení“ Josefa Hromádky jako v článku J. S. Trojana v ET-KJ 2/2005. Až dosud jsem slyšel jenom kratičké poznámky, které měly ráz šeptandy. Článek našeho vynikajícího muže na mne nepůsobil nejlépe. Nelze mu však upřít aspoň snahu po „vyčištění“. Je to ode mne velká troufalost, když budu oponovat. Pravděpodobně nemám skoro žádnou šanci pro uveřejnění svého stanoviska. Přesto nemohu mlčet.

Nechci zatím obhajovat Josefa Hromádku. Vyslovím zde jen údiv nad postupem myšlení mnohých, jejichž reprezentantem je bratr Trojan jenom okrajově a jaksi shodou okolností. Níže uvedená slova jsou v první namířena proti tomu Zlému. Teprve sekundárně i všem, kteří mu „naletěli“. Jsou to citáty Petra Peňáze, který je autorem Předmluvy z knihy Osočení, vydané Sixty-Eight Publishers v r. 1993.

„Jakými terapeuty jsou vlastně autoři, vydavatelé a distributoři oněch různých seznamů? Především prokázali, že mají to chucpe prezentovat své morální praktiky veřejnosti jako součást boje proti bahnu minulosti, v němž ovšem sami stojí po kolena.“

„Stará moudrost i staronové zkušenosti napovídají, že každá spořádaná společnost se vyznačuje dominujícími kvalitami – obezřetností, spravedlivostí, mírností a statečností – a snaží se je rozvíjet.“

„OBEZŘETNOST byla nahrazena zaslepenou a naivní vírou, že registry svazků estébé a ostatní jejich archiválie jsou úplně, pravé, naprosto nezfalšované, zkrátka perfektní a že uplatněním lustrací a plošným zveřejněním seznamu lidí domněle či skutečně v minulosti spolupracujících s estébáky dojde samočinně ke spuštění mechanismu spravedlnosti v duchu jakési pseudomystické očisty.“

„SPRAVEDLNOST nebo spravedlivost je další několikanásobně pošlapaný atribut demokratického společenství. ... Jak jednotlivé útoky, tak plošné zveřejnění kolidují se článkem 21 odst. 2. Všeobecné deklarace lidských práv, neboť omezují jednotlivcovu občanská práva, aniž byla zachována presumpce neviny... Svou nevinu musí absurdně dokazovat postižený, kdežto toho, kdo je zodpovědný za jeho vydírání nelze soudit. ... To znamená, že nevinné oběti jsou skandalizovány a mnohdy nelidsky trpí pomluvami, kdežto viníci, profesionální estébáci a skuteční fízlové, jsou hájeni – doufám, že ne pro další možné použití.“

„MÍRNOST, tato kvalita plná míru a snášenlivosti, byla nahrazena neústupnou tvrdostí a nesnášenlivou bezohledností a cynismem. Plošným zveřejněním seznamů dochází nikoliv ke katarzi, ale k prudkému infekčnímu kataru, k ostré polarizaci názorů a k jitrění vášni davu, neboť jedinec jako součást davu přestává myslet.“

„STATEČNOST je v tragikomedii lustrací a seznamu nahrazena úskočným psychologickým útokem na všechny bez rozlišení, zda jde o viníka či oběť. ... V bludišti seznamů, v množství jmen a osudů je vedle nevinných pranýřována pouze část skutečných fízlů. Fízlovali především – a povinně – partajníci, a ti v seznamech, zdá se, téměř úplně chybí.“

Uvedená kniha obsahuje „dopisy lidí ze seznamu“, které vybrala a uspořádala Zdena Salivarová – Škvorecká. V naší zemi se nenašel nikdo, kdo by se zastal naprosto křivě nařčených lidí. Kniha zveřejňuje osočení devadesáti dvou z nich. Uvedu tři známá jména: Marie Kostohryzová, Zdena Salivarová – Škvorecká, Bronislav Poloczek.

Na jakousi obranu bývalého synodního seniora se nyní zeptám: Co má J. Hromádka udělat? Jestliže je „vinen“ a svou vinu veřejně vyzná, může to být příležitostí ke škodolibé radosti některých, vyjádřené např. takto: „No vida, přece jsem měl pravdu! Darebák jeden!“ Jestliže je nevinen a začne svou nevinu veřejně obhajovat, bude to možná příležitostí k dalšímu odsouzení, např.: „Ještě navíc lže!“

Darebák jeden!“ Jestliže bude nadále mlčet, může vzbuzovat utvrzení původního podezření, např.: „Co pořád mlčí? Přece jenom spolupracoval! Darebák jeden!“

Tato slova (nebo aspoň myšlenky) budou asi pronesena (nebo aspoň myšleny) některými z křesťanů bez ohledu na slova zapsaná v Mt 7,1–6, která tvoří motto uvedené knihy: „*Nesud'te, abyste nebyli souzeni. Neboť podle toho, jak soudíte, budete sami souzeni, a jakou mírou měříte, takovou se naměří vám. Jak to, že vidíš třísku v oku svého bratra, ale trám ve svém oku nepozoruješ? Nebo jak chceš říkat svému bratrovi: 'Dovol, ať ti vyndám z oka třísku' a sám máš ve svém oku trám! ' Pokrytče! Napřed vyndej ze svého oka trám, a teprve potom budeš dobře vidět, abys mohl vyndat třísku z oka svého bratra.*“ Citoval jsem z knihy; oproti ČEP jsou zde nepatrné a nepodstatné rozdíly.

20. 1. 2005

Evoluce?

Je darwinistický výklad vzniku a vývoje života přijatelný?

Závažným „zádrhelem“ v evolucionistickém pohledu na vznik a vývoj života je fakt několika velikých katastrof během předpokládaného vývoje života na Zemi. Uvedu jednu z nich. „*V době před 200 000 léty nastalo období supervulkanismu a z povrchu Země vymazalo téměř veškerý život*“. (R. M. Youngson, Vědecké omyly, bludy a podvrhy). Jestliže takové období tehdy nastalo, pak lze shodně s evoluční teorií tvrdit, že za pouhých 200 000 let nemohl proběhnout evoluční vývoj od nejjednodušších organismů (které po katastrofickém období zbyly) až po nejsložitější z nich – po člověka.

Jsem fyzik a tak je předpoklad, že dobře chápu fyzikální zákonitosti. Samovolný (náhodný) vznik a vývoj života (na Zemi) odporuje druhému termodynamickému zákonu, který tvrdí, že v uzavřené soustavě se entropie, tj. míra chaotičnosti, s časem zvětšuje. Tzn., že všechno samovolně spěje od uspořádanosti k chaosu. Vznik a rozvoj života naproti tomu spěje z původní neuspořádanosti (chaosu) ke geniální uspořádanosti – ve formě člověka. Podle evolucionistické teorie naprosto samovolně neboli náhodně, a to po dobu několika set miliónů let!

Dokonale uzavřená soustava vlastně neexistuje. Vždy si mohou její části vyměňovat energii s okolím této soustavy. Avšak přenos energie se může dít konečnou (i když obrovskou) rychlostí. Navíc přirozená nebo umělá izolace (nějakou izolační látkou) zabraňuje předávání (přenosu) energie okolí, nebo je alespoň značně omezuje. Energie se od izolace „odráží“ zpět. Dále: Současná fyzika pokládá vesmír za uzavřený, protože otevřený (nekonečný) vesmír by měl nulovou hustotu. Hustota látky ve vesmíru je sice malá, ale nulová není. To může každý potvrdit sám na sobě.

Jedna z moderních fyzikálních hypotéz předpokládá v raném vesmíru vznik základních částic (jako jsou např. elektrony) na úkor existující energie. Lidově řečeno, vznikající částice si „vypůjčí“ energii z okolí a tím se celková energie dostane na zápornou hodnotu (!), ovšem jenom na velmi krátký zlomek sekundy.

Po proběhnutí tohoto kratičkého okamžiku se musí energie vrátit zpět. Připouští se tedy jakési „porušení“ zákona zachování energie, ale jenom na mizivý čas. Nadto nejde o skutečné porušení základního fyzikálního zákona, ale o jakousi výměnu energie, což sám zákon zachování energie tvrdí. („Energie nemůže vzniknout z ničeho ani se nemůže nikam ztratit, jenom se může přeměňovat z jedné formy na jinou“).

I kdybychom tedy přijali myšlenku, že se celková energie (celého vesmíru) dostane do záporných hodnot, pak to platí jenom po dobu několika miliontin sekundy. Evolucionisté tvrdí, že vývoj od chaosu k dokonalé uspořádanosti, tedy „výpůjčka“ energie z okolí se dála po dobu aspoň jednoho sta miliónu let! Energie Země a jejího nejbližšího okolí by za tu dobu musela klesnout na zápornou hodnotu, což by muselo mít silně destruktivní účinek nejenom na všechno živé, ale také na celou Zemi. Země by se musela „vypařit“ a tak dodat chybějící energii svému okolí.

Ve svém studiu Einsteinových prací jsem se dostal až k dopisu M. Solovinemu ze dne 30. 3. 1952. Cituji: *„Přecházím teď k nejzajímavější části Vašeho dopisu. Nacházíte zvláštním, že já mluvím o poznatelnosti světa (tou měrou, jakou máme právo o ní hovořit) jako o divu (zázraku) nebo věčné záhadě. Nu, což, apriori je nutné čekat chaotický svět, který je nemožné poznat pomocí myšlení. Možné by bylo (nebo musíme) pouze čekat, že tento svět je podřízen pouze tomu zákonu, do jakého jej můžeme uspořádat svým rozumem. To by bylo uspořádání, podobné abecednímu uspořádání slov nějakého jazyka. Oproti tomu, uspořádání, vnesené, například, newtonovskou teorií gravitace, nese zcela jiný charakter. Byť axiomy této teorie byly vytvořeny člověkem, úspěch tohoto podniku předpokládá existující uspořádanost objektivního světa, pro jejíž apriorní očekávání nemáme žádný základ. V tom spočívá „div“, a čím více se rozvíjí naše znalosti, tím větším se stává.*

Pozitivisté a profesionální ateisté vidí v tomto slabinu (zranitelné místo), neboť se cítí jako šťastlivci v poznání, že se jim nejen podařilo s úspěchem vyhnat boha z tohoto světa, ale také „zbavit tento svět zázraků“. Je to zajímavé, že se musíme spokojit s přiznáním „divu“, neboť zákonnou cestu, abychom se zbavili (jeho) existence, nemáme. Musím zvlášť podtrhnout, abyste si nemyslel, že jsem se já, slábnuv ve stáří, stal obětí popů.“

Vracím se k zákonu zachování energie. Někdy bývá název tohoto zákona doplňován slovem „hmotnost“, tedy jako „Zákon zachování energie a hmotnosti“. Tímto označením se zdůrazňuje, že hmotnost (tělesa) se může přeměnit na energii. Citovaný génius odhalil dnes už velmi známou ekvivalenci (rovnost) energie a hmotnosti. On sám (už tehdy) z toho vyvodil závěr, že tělesa (s nějakou hmotností) jsou vlastně koncentráty (nahuštěniny) energie, že rozdíl mezi energií a hmotností je kvantitativní, nikoliv kvalitativní. Energie má hmotnost a hmotná tělesa v sobě skrývají energii. Energie z hmotných těles se může uvolnit a my potom žasneme, kolik jí tam bylo.

Dále o energii víme, že je dávkována (kvantována). Markantně se to projevuje u přijímání (absorpce) a vysílání (emise) energie atomem. K těmto dějům může docházet pouze po určitých „skocích“, nikoliv plynule. Jestliže platí ekvivalence

energie a hmotnosti, pak docela snadno z toho odvodíme, že i látka („hmota“) se musí skládat z kvant, tedy z částic. Stavba hmoty je zrnitá, nikoliv plynulá. Látka se skládá z molekul, ty se skládají z atomů a atomy se skládají z protonů, neutronů a elektronů – lidově řečeno – ze „zrníček“ hmoty. Mezi látkovými částicemi či mezi tělesy je nějaké pole. Nejznámější pole je elektromagnetické pole. To se skládá z částic, zvaných fotony. Tedy i pole má kvantovou (zrnitou) strukturu.

Dosud se ve fyzice učí, že vesmír má dvojí podstatu. Hmota má dvě formy: látku a pole. Buďto jde o látku, nebo jde o pole. Všechno nasvědčuje tomu, že je to dvojakost zbytečná. Zatímco látka (tělesa, tělíska, částice) znamenají „mohutné“ „nahuštění“ energie, pole je „řidké“ „nahuštění“ energie. Energie a hmotnost (podle Einsteina) je totéž. Kdybychom si zvolili šikovní jednotky, změnil by se vztah $E = m \cdot c^2$ na $E = m$, tedy energie = hmotnost a samozřejmě hmotnost = energie. (Rovnice platí nejen zleva doprava, ale také zprava doleva).

Žádná energie se nemůže ztratit ani vzít z ničeho. Veškerou energii můžeme přijímat (nebo vydávat) jenom po dávkách (kvantech). Uspořádanost energie (i ve formě látky, tedy i nás samotných) je určena informací. Tato informace musí přicházet zvenčí. Odebíráním energie uzavřené soustavy (např. nějakému tělesu) se celková energie soustavy zmenšuje. Celková energie, tentokrát celého vesmíru, nemůže klesat do záporných hodnot, nemůže se „kamsi“ ztrácet (kam?).

Náhoda nic neuspořádá. Řád (uspořádanost) musí být dán, předem stanoven (definován). Nadto tak složitá uspořádanost do galaxií, hvězd, planet, rostlin, zvířat a člověka. Tak komplikované útvary nemohou vzniknout náhodou. K jejich vzniku je zapotřebí nesmírně velkého množství informací. Vývoj (evoluce) na úkor energie (která se bere odnikud) je stejný nesmysl jako perpetuum mobile (stroj konající práci a přitom nespotřebovávající energii).

12., 13. a 14. 12. 2005; drobná oprava 13. 7. 2019

Druhy energie

Mimo energii, jež má hmotnost, ovšem může existovat duchovní energie, kterou **nemůžeme** zkoumat fyzikálně ani pomocí jiné přírodní vědy. Nelze ovšem pochybovat, že i tato energie je nezničitelná, že se může měnit na energii fyzikální, přírodní, přírodovědnou. Duchovní energii ovšem může přijímat (nebo ji vydávat) pouze **jediná** forma hmoty: člověk. Přijímat ji však může **pouze od zcela** duchovní podstaty (bytosti), jíž obvykle říkáme Bůh.

Přijímání („absorpce“) a vydávání („emise“) duchovní energie probíhá také kvantovaně. Nemůžeme přijmout **méně** duchovní energie, než základní kvantum, jež v tomto případě je jedno kratičké slovo. Duchovní energie skládající se z pouhého jednoho písmene nemá pro nás žádný význam. To kratičké slovo má jenom tři písmena. Je to slovo „Bůh“. Proto i dnes platí Janovo „Na počátku bylo slovo Bůh“. Jakýkoli celistvý násobek slova „Bůh“ je pro nás přijatelný a dobrý. Např. „Bůh je láska“, tedy věta, složená ze tří slov. Obecně: věta, složená z celistvého násobku slov.

Janovo evangelium začíná takto: „Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo bylo Bůh.“ V předchozím odstavci jsem se tedy dopustil značného zjednodušení. Nepříznivým vlivem záplavy slov, jež na nás hrnou z různých reklam, sloganů a prázdných řečí musíme v dnešní době stručná slova Bible složitě vykládat, abychom pochopili, co vlastně chtěl jejich autor před zhruba dvěma tisíci roky říci. Většinou takový výklad dělají teologové neboli tzv. duchovní. Poněvadž se tito lidé při svém studiu na teologické fakultě zaobírali pouze společenskými vědami a přírodní vědy tím zanedbali, nebude vůbec na škodu, když jako fyzik se jim budu trochu „plést do řemesla“. Jiné aspekty, než ty které jsem vybral při použití Janových slov, ponechám těmto odborníkům

Začátek Janova evangelia používá klasické představy, že veškeré bytí (celý vesmír) je založeno na slovu. Řecký výraz pro slovo je „logos“. Odtud pochází i dnes tak rozvinutá logika. Co není logické, je nesmyslné a nemá cenu se tím zabývat. Také dnes tedy záleží na významu vyslovených (napsaných) slov. Nelogická slova vlastně žádná slova nejsou, je to jakási hatmatilka, které nikdo (ani jejich autor) nerozumí.

Na rozdíl od této představy se v úvodních slovech tohoto evangelia zdůrazňuje, že podstatou všeho není **jakékoliv** slovo, nýbrž jen jedno jediné: Bůh. Na tento fakt aplikuji základní kvantovou myšlenku podstaty hmoty (kterou hlásá tak zvaná kvantová fyzika). Budu se opakovat: jedno písmeno nemá žádnou informační hodnotu (kromě té, že jde o **určité** písmeno, jedno z mnoha). Dvě nebo tři písmena však už mohou tvořit slovo, které něco konkrétního vyjadřuje, které už má význam značný. Např. písmeno „n“ + „e“ vytvoří jasný a naprosto srozumitelný zápor „ne“. (Každému křesťanovi se při přečtení začátku předminulé věty vybaví analogické tvrzení, že jenom dva nebo tři lidé mohou tvořit společenství, jehož skrytým účastníkem může být Ježíš Kristus. Tuto analogii také ponechám k rozboru některému z teologů). V mém pohledu jde o tu závažnou okolnost, že podstata všeho je vyjádřena právě třemi písmeny (nejenom v češtině!), jakýmsi základním kvantem písmen. Kratičké třípísmenné slovo, a to slovo Bůh, je podstatou či příčinou všeho. **Žádné jiné slovo!**

Jak jsem uvedl, toto základní kvantum, může být rozvinuto do většího kvanta, do věty. Zde existuje (právě uvedená) nejpodstatnější věta: „Bůh je láska“. Věta složená z pouhých tří slov. Věta, jež ovšem má význam nesmírný. Dalo by se říci, že je to druhé nejstručnější křesťanské vyznání. Existuje totiž ještě stručnější: „Bůh je“. Ačkoliv se tato věta skládá jenom ze dvou slov, má (svým způsobem) kupodivu ještě větší hodnotu (význam) než ta předchozí, trojslovní. Kvantum slov nemusí tedy být veliké. Naopak, stručné vyjádření je jasné a kvalitní, zatímco „mlácení prázdné slámy“ je ztráta času (a energie).

K duchovní energii jsem v úvaze „Základní energie je tvůrčí“ napsal: Pokud někdo bude mluvit o duchovní auře, nebudeme se s ním o ničem přit. Nám fyzikům nebude ovšem zatěžko pochopit, že i duchovní energie (jež má pramálo společného s tou fyzikální) bude kvantována. Bude v určitém místě (nejvíce patrně v mozku) značně nahromaděna, bude však „vyzařovat“ z člověka s velkou duchovní energií. U mimořádných lidí bude dokonce (za určitých podmínek) viditelná. Obrazy světců

s aurou nejsou smyšlenkou. Tak ten člověk skutečně vypadal. Auru duchovní oblasti nebudeme moci zaregistrovat nějakým fyzikálním přístrojem (např. digitálním fotoaparátem). Malíř nebo ikonopisec ji však vidět může. Předpokladem pro toto je, aby byl rovněž bytostí s vysokou úrovní duchovní energie.

To jsme se však z oblasti čisté fyziky poněkud vzdálili. Ne však příliš. Tvrdíme totiž, že se energie nemůže nikdy a nikde ztratit. Zákon zachování energie platí obecně. I pro duchovní energii. Pochybnosti o neexistenci duchovní energie jsou zbytečné. Kterákoliv myšlenka vyvrací názor o této neexistenci. Myšlenky, i když jsou „produktem“ mozku, tedy organizované hmoty, jsou nehmotné.

14. 12. 2005

Reformace reformovaných

V posledních létech dochází v církvi (nejen té naší – ČCE) k několika významným posunům, které bychom mohli docela klidně označit za novou reformaci. Tradiční kalvínská strohost dostává „na frak“. Uvedu do očí bijící příklad. Umístit v kostele kříž, to bylo v mém mládí pro evangelíky helvetského ražení přímo rouhání. A vida, v naší olomoucké Betlémské kapli je už řadu let a nikomu to nevadí. Také obraz dobrého pastýře už v budově máme, i když zatím jenom v kanceláři. Třeba za pár roků bude moci být např. obraz beránka, nesoucího kříž (jako symbolu Božího beránka) přímo v chrámové prostora.

Jako dlouholetého zpěváka (člena Mužského pěveckého sboru Haná) mě obzvlášť zaujala snaha o nějaké znovupřijetí zpívané liturgie. V časopisu Český bratr se nejprve objevila příloha „Denní modlitba“ jako určitý podnět pro domácí pobožnosti (!), jejíž druhá část („Modlitba během dne“) obsahuje pro evangelíky naprosto nezvykle dlouhou „litanií“, v níž se má střídat předsedající (obdoba katolického či pravoslavného kněze) a shromáždění (sbor). Hned první díl (a potom i ty další) jsem si okopíroval a originál poslal svému pravoslavnému zeťovi, abych jej touto snahou potěšil. Když jsme u našich „mladých“ byli na návštěvě (několikrát), pak jsme se na vlastní uši přesvědčili, že v pravoslavné domácí pobožnosti je zpívaná liturgie běžná. Že by zpěv modlitby byl hříchem?? Námitka, že to někdo předepsal a že my se modlíme vlastními slovy, nemusí vždy obstát. Co když místo zbožné mnohomluvnosti raději použijeme duchaplných slov a duchauplné melodie? A co Modlitba Páně? Tu jenom tak odříkáváme?? Zde si dokonce netroufneme říkat její novočeskou versi a používáme kralické češtiny!

Narazil jsem na problém staré češtiny. I v moderním překladu Bible a v běžné zbožné řeči používáme zastaralých genitivů (2. pádů). Stále a možná trochu zatvrzele, používáme: „stůl Páně, modlitba Páně, Večeře Páně, ...“ místo, abychom použili novočeských výrazů „Pánův stůl, Pánova modlitba, Pánova Večeře, ...“. Také výraz „učedník“, popř. „učedlník“ se jaksí bojíme nahradit slovem „učení“. Pokud by přišel mezi nás naprostý ateista, vůbec nám nebude rozumět, co to „meleme“.

Na druhé straně jsme zanevřeli na Kralickou Bibli. Všechny citáty nyní bereme z nového překladu, jakoby kralická čeština byla „prašivá“. Pravda, některá slova

změnila svůj význam a je zapotřebí je pak vyložit (např. „ostříhati“ = střežit). Jenže zoufalým vyhýbáním se staré češtině spíše ztrácíme, než získáváme. A navíc: není moderní čeština plná obhroublých slov a neplete se do ní až příliš mnoho anglismů? (Příklad: už dlouho jsem neslyšel krásné české slovo „kopaná“, zato počestělé „fotbal“ a ještě k tomu spodobou pokroucené na „fodbal“ je slýchat až příliš často).

Myslím tedy, že je nejvyšší čas změnit některé své stereotypy a dovolit aspoň někdy změnu. Nemělo by jít o nějakou křečovitost, ale o „zdravý pohyb“ či „zdravý vítr“. Tak jako umístěním kříže do chrámového prostoru jsme nespáchali žádný hřích, tak bychom to neudělali umístěním obrazu, např. symbolu ryby a také radostným zpěvem části starokřesťanské liturgie při některých bohoslužbách, jakož i občasným citátem Kralické Bible. Ostatně mezi reformační zásady patří „semper reformanda“, tj. (církev) „**soustavně** reformovatelná“. Jak bohumile či bohulibě (lépe: Bohu mile či Bohu libě) zněla bohoslužba nebo zvěst, **zpívaná**, mluvená a hraná **širokým** sborem zpěváků, recitátorů a mimů v předvečer a o čtvrté neděli adventní! Má tomu tak být jenom o vánocích a ještě tak trochu o velikonocích? Nemohlo by ke změnám v bohoslužebném ritu docházet častěji? (A **nejenom** v „chodu“ bohoslužeb?).

Setrvávání na zaběhaném pořádku může znamenat jakési staromilství. Není tomu tak v otázce odporu proti obrazům a zpívané liturgii? Vždyť nemusí jít o vzývání světců nebo světic anebo o kopírování římskokatolické mše či pravoslavné liturgie! Jistě půjde o promyšlené užívání.

19. 12. 2007

Problém inteligentního designu

Nemohu se zabývat biologickými (nebo geologickými či jinými) otázkami nebo problémy, poněvadž tomu nerozumím. Zabývám se však už hodně dlouho kosmologií, a proto mohu k problému inteligentního designu zaujmout své stanovisko právě v této oblasti. Je jisté, že mnohem povolanější fyzikové by mohli znovu napsat k danému tématu daleko lépe než já. Problém ovšem bude v tom, že oni mají daleko méně času.

Především musím uvést, že v mnoha chvílích pronikání do uvedené problematiky jsem si opakovaně uvědomil hloubku tajemství vesmíru a jeho nesmírnou složitost, která (pro mne) absolutně vylučuje jakoukoli náhodu jeho vzniku a trvání. Shodně s geniálním Pascalem mohu – po dlouholetém studiu naznačeného oboru fyziky – tvrdit, že my dlouze a namáhavě objevujeme, jak (jakým způsobem) Bůh tvořil (uspořádal) vesmír. Poněvadž pro Boha čas nehraje vůbec žádnou roli, můžeme naprosto zodpovědně přeměnit minulý čas na právě probíhající i na budoucí: Bůh tvoří vesmír i dnes a bude to dělat i v budoucnu.

Ateisticky přesvědčený fyzik, který bude po odborné stránce mnohem fundovanější než já, může na základě svého studia (ať už teoretického nebo experimentálního) dojít k docela opačným závěrům. Některé důkazy, které já

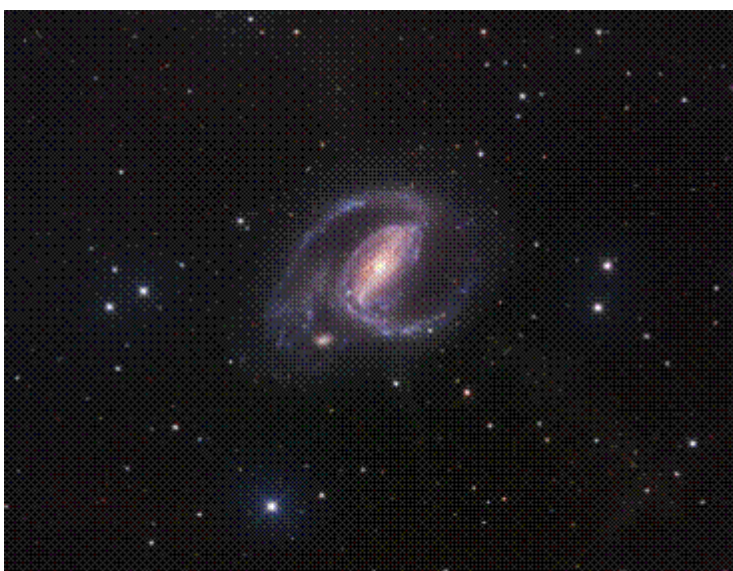
pokládám za směřodonné, bude on považovat za bezvýznamné a naopak jiná fakta, která já považuji za téměř nicotná, bude on vyzvedávat.

Některým lidem se zdá, že teorie velkého třesku odpovídá první stránce Bible, kde je psáno o vzniku „nebe a země“ jako o Božím tvůrčím činu. Mohou porovnávat šest biblických dnů s érami, které nastaly podle oné fyzikální teorie. Takové porovnávání, byť jen vzdálené, je však jaksi „mimo“. Teorie velkého třesku je vědecká teorie, hypotéza. Pomáhá při zkoumání **současného** vesmíru a je tedy jenom **pomůckou** a nikoli hlavním nebo nejdůležitějším předmětem vědeckého bádání. Jako každá jiná vědecká hypotéza bude za nějaký čas podstatně změněna nebo dokonce nahrazena jinou.

Říkává se, že počáteční verše Bible jsou oslavnou písní (hymnem) a **nikoli** popisem, jak Bůh tvořil. Porovnávat báseň (což každá píseň je) se „strohou“ vědou je nepatřičné. Oslavný hymnus věřícího srdce na začátku Bible není proto, že vznikl jako „první“ mezi ostatními jejími texty, nýbrž proto, že chválí Boha jako počátek všeho a že tedy chvála či oslava za počátek všeho patří na začátek knihy o Bohu. Anebo měli dávní pořadatelé textů dát tento hymnus někam jinam? A kam?

Nejmodernější poznatky v oboru kosmologie se týkají předpokladu temné hmoty, která činí (asi) 23% veškeré reality vesmíru a skryté energie, jež tvoří 70% vesmíru. Realita (vesmír) je podle toho dále tvořena asi čtyřmi procenty tzv. baryonové hmoty a pouze **jedním** procentem zářivé hmoty. Baryony jsou základní částice látky, mezi něž patří známé protony a neutrony. Pod pojem zářivá hmota si můžeme dosadit hvězdy, galaxie a shluky galaxií, které ovšem „svítí“ i v nesvětelné oblasti elektromagnetického záření (např. v infračervené nebo rentgenové).

Z uvedených poznatků vyplývají ohromující závěry. Především závěr, že dosud opomíjené vakuum je rozhodující „silou“ ve vesmíru. Ne už tedy tělesa (např. hvězdy), ale to „nic“ mezi nimi. Dále se naznačuje, že tzv. rozpínání vesmíru nebude to správné „orechové“. Podle teorie velkého třesku byla (velmi dávno) éra prudkého rozpínání, zvaná inflace. To znamená, že rozpínání vesmíru se zpomaluje. Jenže podle nejnovějších pozorování se rozpínání zrychluje (což vede k předpokladu skryté energie). Žádný fyzikální pohyb se nemůže zrychlovat a současně zpomalovat. Z toho neplyne, že rozměr vesmíru je stálý. Některé objekty se mo-

Výtrysky z NGC 1097

27. listopad 2009

hou od nás vzdalovat, jiné se mohou přibližovat. Jinak řečeno, vesmír může „tepat“ (podobně jako tepe srdce). Potvrzením této myšlenky je nedávný objev, že se naše Galaxie (Mléčná dráha) chová podobně jako rozezvučená blána bubnu: kmitá – příčně i podélně.

Vědecké teorie i vědecké objevy mohou sloužit současně jako potvrzení nebo jako vyvrácení víry v Boha. Ani myšlenka úžasné harmonie a ohromné složitosti nemusí podpírat víru v inteligentního designéra. Konečně – podle křesťanské víry – Bůh není pouhý designér ani jenom tvůrce. Je daleko víc.

Podle mého soudu nejde jenom o inteligentní design (ID). Pod pojmem „design“ rozumíme spíše vnější uspořádání či tvar. Pod „povrchem“ je však skryta obrovská složitost a současně funkčnost i nádhera. Nejenom tedy vnější struktura, ale hlavně vnitřní souvislosti jsou podle přesvědčení křesťanů jednoznačným důvodem lidské pokory i důvodem k **oslavě** Boha.

Křesťanská víra je nejenom přesvědčení. Je to také – a to podstatně – důvěra a věrnost. Křesťané nevědí, komu jinému by mohli tak důvěřovat a komu jinému by měli být tak věrni, než svému osobnímu Tvůrci, Zachránci a Povzbuzovateli. Samozřejmě, že věří, že tento Bůh stvořil a tvoří všechno ostatní. Všechno, co mohou vidět, ale také všechno to neviditelné. Z toho neviditelného si nejvíce cení víry, naděje a lásky. Že je to také jakási energie, je zřejmé. Ke zkoumání **této** energie však nebudou nikdy sloužit žádné fyzikální přístroje nebo metody.

Tak jsem se „připletl do řemesla“ i teologům. I v tomto případě budou moje tvrzení aspoň poněkud pokulhávat za mnohem lepšími vývody i těchto odborníků. Problém jejich volného času bude ovšem velmi podobný témuž problému u fyziků. Tak snad – z tohoto úhlu pohledu – nebudou mé řádky tak troufalé, jak by se mohlo jevit.

23. 2. 2006

Reálný mýtus

Rád bych se vyhnul „slovu odcizenému životu“, jež výstižně odsuzuje E. Kohák ve svém XXVI. dopisu z knihy „Dopisy přes oceán“. Druhým extrémem by byla jakási naivita nebo krajní prostoduchost. Závažnější úskalí však hrozí z určitého dublování C. S. Lewise, zejména jeho eseje „Mýtus, který se stal skutečností“.

V církvi, jíž jsem členem, je u některých teologů jakýmsi „zvykem“ biblické vyprávění o vtělení Ježíše Krista intelektuálně zkomplikovat. V obavě před zbožštěním Marie se řada odborníků na biblický výklad uchyluje až k přílišnému zdůraznění, že výraz „panna“ nemáme brát biologicky, nýbrž symbolicky. Zajisté má evangelijní zpráva, popř. křesťanské krédo význam především duchovní. Avšak tvrzení, že jde o význam **jediný**, je už jakýmsi zpochybněním. Takové tvrzení se ani nevyslovuje, je však v pozadí mnoha a mnoha jiných vět. Bývá tedy skryté neboli implicitní.

Termín „mladá dívka“ a „panna“ je v originále (Izajáš) vyjádřen stejným slovem. Toto sdělení teologů je správné, avšak neznamená, že slovo „panna“

nesmíme chápat biologicky. Z krajnosti přílišného zdůraznění biologie jistě plynou závažné úchylky. Stejně velké úchylky však vznikají z opačného extrému.

Mýty pohanských národů vyprávějí také o Panně, respektive o Královně či Paní Nebes, či o Panenské Matce. Líčení v těchto mýtech je velmi barvité, zacházející do velkých podrobností. Tyto mýty můžeme označit za legendy či za báje. Naproti tomu biblická zpráva je zde neobvykle stručná a strohá. K židovské dívce nevstupuje převtělený bůh Zeus, aby s ní souložil a tak zplodil poloboha. Přichází posel, který jí pouze **oznamuje**, že bude těhotná.

V puritánsky zaměřené židovské společnosti bylo naprosto nemyslitelné, aby dívka „obcovala“ s mužem, aniž by se nejprve, po dovršení dospělosti, stala „provdanou“. Pokud by se nějaká dívka proti tomuto pravidlu prohřešila, mohla být ukamenována. Proto ani označení, slovní pojmenování takové ženy, nemohlo být různé, jednou „dívka“, podruhé „panna“. Jinak řečeno, žádný izraelec nepředpokládal, že může existovat dívka, která pannou **není**.

Ani v naší „zhýralé“ době nebude nikdo nějakou dívku, mladší třinácti let, chválit za to, že už „ztratila svůj věneček“. Souložit s takovou dívkou je pro dospělého muže trestné. Vůbec přitom nemusí jít o nějakého ateistu, ale klidně může jít o „zapomětlivého“ křesťana. O přestoupení Božího přikázání přitom při soudním procesu nepadne ani zmínka. Umíme si přestavit, jaká byla (a jaká dosud je) situace v této otázce u Židů? Ostatně, podobné nábožensky motivované, puritánské pohoršení do dnešních dnů existuje u mnohých křesťanů.

Už nám trochu „svítá“, co prolétlo Marii hlavou, když zprávu, předávanou Poslem, slyšela? Takovéto obavy však nevyslovuje. Jen se diví, jak může otěhotnět, aniž „pozná“ muže. Je takováto otázka možná v legendě, v báji?

Jak teolog, který biologické chápání panenství Marie odsuzuje, vysvětlí početí z Ducha svatého? Také jako pouhý symbol? Jak potom chápat Mariino těhotenství a porod? Právě proto, že to všechno se stalo **skutečností**, stalo se to i závažnou duchovní ideou!

Ve svém mládí jsem slyšel, že otěhotnění a dokonce porod může v několika málo případech proběhnout bez porušení panenské blány. Zdá se, že lékařská věda dodnes takovou možnost uznává. Jestliže však jedna žena z milionu (nebo jedna z miliardy, což zde není podstatné), neztratí své panenství dokonce ani porodem, pak proč by to nemohlo nastat u Marie? Mariino těhotenství však **nebylo** způsobeno spermií nějakého muže. Nenastalo podobně jako ve výše uvedeném případě výjimky jedné ženy z milionu. Bylo způsobeno jinak. Křesťané věří, že se tak stalo pouhým Slovem. Případ Mariina těhotenství je naprosto ojedinělý, žádný podobný se nikdy nestal a ani nestane.

Příběh, v Bibli líčený, má silné mýtické prvky. **Jde** o mýtus. Na rozdíl od pohanských mýtů se však **skutečně stal**. Pohanské mýty jsou bájemi, které pouze nastiňují, pouze pohany připravují. Nikdy se nestaly a nikdy se nestanou. Základní křesťanská zvěst zní: Sen pohanů se stal skutečností. Ovšem skutečností, kterou nikdo z nich nečekal a nečeká. Hlavní hrdina – Boží Syn – se nestane všemocným pozemským králem, který by si podmaňoval jednu zemi za druhou, nýbrž se nechá pověsit jako nějaký zločinec. Tohle že je legenda, báje? Tohle že je **jenom** symbol?

Marie nebyla a není bohyní Ištar ani bohyní Andromeda. Nebyla dokonce ani Ištařinou kněžkou ani Mardukovou kněžkou, která by před zraky bohů v chrámu nebo na vrcholku zikkuratu (babylonské věže) názorně předvedla posvátný „sňatek“ a která by i po sexuálním styku s králem byla i poté posvátně **označována** jako panna. Marie byla do dané doby bezvýznamná židovská dívka. Avšak tím, že svůj úděl přijala, se stala absolutně nejvýznamnější ženou, která kdy žila. Vpravdě byla a je – naprosto jedinečně – požehnaná. Devět měsíců těhotenství, kojení, koupání, výuka základních hygienických návyků, výuka chůze, atd., čili velmi intimní a důvěrný styk s malým Ježíšem byly pro Marii požehnáním několikanásobně přesahujícím požehnání kterékoliv jiné matky, dělající přesně totéž se svým dítětem, protože **věděla**, že až její syn dospěje, stane se jejím Spasitelem a ona sama se stane jeho milovanou dcerou.

Z uvedeného vůbec nevyplývá, že se máme k Marii modlit a žádat ji, aby se za nás u Boha přimlouvala. Zejména, když nás náš – pohanský – apoštol nabádá, že **jediným** prostředníkem mezi člověkem a Bohem je Ježíš Kristus. Můžeme – a máme – po andělu opakovat: „Buď pozdravena, Marie, požehnaná mezi ženami, Pán s Tebou!“ Avšak už ne: „Svatá Maria, oroduj za nás!“ Spíše: „Ježíši Kriste, Synu Boží a synu lidský, přimlouvej se za nás! Tys to vlastně už dávno udělal, před dvěma tisíci léty. Narodil ses jako kdokoli z nás. Ponížil ses tak, jak to nemůže udělat nikdo z nás. Avšak nakonec ses stal Boží pravou rukou, Pánem všeho. Až přijdeš a vykonáš absolutně poslední soudní líčení, smiluj se nad námi! Své narození, svou službu, své ukřižování, své vzkříšení jsi udělal pro všechny, kteří se Ti svěřují; rozpomeň se i na nás! Amen.“

Nejsem doktorem teologie. Jsem bývalý učitel fyziky. Chybí mi znalost mnoha teologických článků a knih. Ale snad jsem se nedopustil přílišného zjednodušení.

30. 11. 2006

John Polkinghorne: Věda a teologie

Vyd. Centrum pro studium demokracie a kultury, 2002; psáno 21. 4. 2007

John Polkinghorne je fyzik a teolog, působící na Queens' Colledge v Cambridgi. Kniha „Věda a teologie“ vznikla v r. 1998 (a u nás vyšla v r. 2002). Svou knihu – o 168 str. kapesního formátu – autor charakterizuje jako učebnici, vzniklou z přednášek na Všeobecném semináři v New Yorku. K obecnému titulu knížky lze podotknout, že vlastně jde o vztah mezi kvantovou fyzikou a teologií.

Knížku by bylo možné chápat jako úvod k bakalářskému studiu teologie. Toto studium bych mohl jaksí absolvovat – podobně jako své dosavadní studium Úlohy vakua v kosmologii – tj. vlastním výběrem literatury, tentokrát ovšem podle doporučení fundovaných teologů.

První kapitola „Interakce“ má následující části: *Dva historické konflikty (Galilei a Darwin), Povaha vědy, Povaha teologie, Formy interakce, Modely, metafory a symboly. Druhá kapitola „Vědecký obraz světa obsahuje: Kvantová teorie, Kosmologie, Teorie chaosu a komplexity, Čas. Kapitola s názvem „Člověk“ se*

filozoficky věnuje povaze lidské osoby. Má části: Redukcionismus Holismus, Vědomí, Já a duše, Pád. Čtvrtá kapitola „Teismus“ obsahuje: Přírozenost Boha, Přírozená teologie, Teologie přírody, Stvoření, Širší lidská skutečnost, Náznaky nádeje. Další kapitola s názvem „Boží působení“ obsahuje: Jediný akt, Prvotní kauzalita, Procesní myšlení, Analogie s lidskou činností, Otevřený vesmír, Časový charakter Boha, Zázrak, Teodicea. Šestá kapitola „Křesťanská teologie“ má části: Zjevení, Ježíš Kristus – zmrtvýchvstání, Christologie, Trojice, Eschatologie, Asimilace a shoda. Sedmá kapitola „Světová náboženství“ obsahuje: Posvátno, Dissonance, Odpovědi, Věda jako místo setkání. Poslední kapitola „Snaha o poznání a moudrost“ má jen 2 části: Dvě disciplíny, Etické problémy.

1. Interakce

Nauka o stvoření implikuje:

- svět je uspořádaný, protože Bůh je rozumný
- ve volbě struktury stvoření Tvůrce nepodléhá žádným nutnostem, takže úkolem člověka je poznat, co zvolila boží vůle
- protože stvoření samo není posvátné, není jeho zkoumání žádná bezbožnost
- protože svět je Božím stvořením, je důstojným předmětem studia

Teologie musí být nepochybně pěstována v tradici určitého společenství, ale tato tradice není autentická sama od sebe, nýbrž čerpá svou autoritu z víry, že je správnou odpovědí Tomu, kdo stojí v milosrdenství i soudu nad tímto společenstvím.

Věda a teologie se snaží poznat význam svých setkání s mnohotvárnou skutečností. V případě vědy jde tu o dimenzi skutečnosti, již je fyzický svět. V případě teologie jde o skutečnost Boha. Ten přesahuje člověka a člověk se s ním může setkávat jedině v bázni a poslušnosti. Když tento rozdíl pochopíme, můžeme vidět, že tyto dvě disciplíny jsou hluboce intelektuálně spřízněné.

Věda a teologie si mají navzájem co říci o jevech, v nichž se jejich zájmy překrývají. Obvyklými příklady těchto problémů jsou dějiny vesmíru, vznik života, povaha lidské osoby a vztah mezi vědomím a tělem.

Zvláště mocnou symbolu je mýtus, příběh vyjadřující pravdu, jež je příliš hluboká, než aby mohla být adekvátně vyjádřena nějakou doslovnější formou. (Nechápeme mýtus v moderním pokleslém smyslu, který ztotožňuje mýtus s nepravdou).

2. Vědecký obraz světa

Známý kvantový paradox: ...tataž entita může mít jak vlastnosti částice, tak vlastnosti vlnění. Protože částice je malá kulička a vlna je roztažená, vlající věc, takové chování je v klasické teorii zcela nepochopitelné.

Měření je zásah každodenního (klasického) světa do kvantového světa, zásah, který vytváří pregnantní záznam vlastností pozorovaného kvantového systému v klasickém měřicím přístroji. ... Velké složité systémy (přístroje) jsou sice složeny z indeterministických složek, ale přesto jsou schopny plnit tuto deterministickou úlohu.

Hlásané neurčitosti kvantové teorie nejsou absolutním požadavkem, ale jsou věcí metafyzické volby.

Základní aspekt interpretace kvantové teorie, jímž je povaha měření, zůstal nevysvětlen a je předmětem diskuse.

Komplementarita: Vlastnost, podle níž lze tentýž soubor jevů popsat vzájemně se vylučujícími způsoby, přičemž každý popis je sám o sobě v zásadě úplný.

Subatomární svět nemůžeme chápat atomicky.

*Kvantová teorie vede k představě reality ovlivněné pozorovatelem, ale naprosto odmítá mluvit o realitě **vytvořené** pozorovatelem.*

*Kvantové **vakuum** není prázdná nicota, ale **aktivní prostředí, plné** fluktuující energie.*

3. Člověk

*Současný agnosticismus a ateismus západního světa se jeví historicky a geograficky jako naprostá anomálie. Křesťanský teolog mluví o hříšnosti člověka, tj. o jeho odcizení Bohu, který je **základem** našeho bytí. A mluví také o Ježíši Kristu, který nás smířil s Bohem, a tak nám získal spásu.*

V člověku si vesmír začal uvědomovat sám sebe. Jak říkával Blaise Pascal, člověk je „myslicí třtina“, větší než všechny hvězdy, protože poznává hvězdy i sebe, zatímco hvězdy nepoznávají vůbec nic.

Problém svobodné vůle je problém metafyzický a musí být řešen v metafyzice. Mnozí teologové zřejmě budou brát za základ lidskou intuici svobodné a odpovědné mravní volby. V současné vědě neexistuje nic, co by se stavělo proti tomu.

Obvykle se tvrdí, že evoluční nutnost zformovala nervové procesy v mozku tak, aby vyhovovaly požadavkům přežití. Je však obtížné uvěřit, že je to adekvátní, úplné vysvětlení schopnosti lidské mysli.

Lidské myšlení přesahuje to, co lze realizovat pomocí počítače.

K vyřešení našich nesnází s původem a povahou vědomí máme dosud velmi daleko, třebaže vědomí je základem veškerého našeho poznání a naší zkušenosti.

„Oživené tělo spíše než vtělenou duši“, tak chápali člověka staří Hebrejové. ...Jednou z mála věcí týkajících se člověka, o nichž dnes existuje podstatná shoda, je názor, že člověk je psychosomatická jednota, a ne duchovní bytost přebývající v hmotném těle.

Potřeba uznávat současně jak psychosomatickou jednotu, tak existenci nositele lidské identity je poznáním, jež má dlouhou filosofickou historii.

4. Teizmus

Teizmus chápe svět a lidskou zkušenost hlouběji než ateismus, Nevěřící nejsou hlupáci, ale dokážou vysvětlit méně než věřící.

Každé vysvětlení ... nutně má svůj vlastní nevysvětlitelný základ, na němž spočívá.

Mohli bychom očekávat, že evoluční vývoj povede ke vzniku mysli hominidů schopné zvládat každodenní zážitky, ale tato mysl bude také schopna porozumět subatomárnímu světu kvantové teorie a kosmickým implikacím obecné relativity. ... Tajemství se ještě prohlubuje, když uvážíme, že klíč k pochopení struktury fyzikálního světa nám dává matematika.

Je-li svět stvořen inteligentním Bohem a jsme-li tvorové stvoření k božímu obrazu, pak je zcela pochopitelné, že ve vesmíru existuje řád, který je pro naše mysli ve své hloubce přístupný.

Rozumová krása vesmíru, která tak působí na fyziky, není na biologické rovině bezprostředně zjevná.

Přírodní zákony jsou stanoveny tak, že povedou ke vzniku bytostí, jež jsou si vědomy samy sebe a Boha.

*Nauka o stvoření se netýká časového počátku, nýbrž ontologického původu, Je odpovědí na otázku, **proč** vůbec něco existuje.*

Creatio ex nihilo ...znamená ..., že vesmír je po všechny časy udržován v bytí, vytrhován z propasti nicoty jedině boží vůlí. ... Kvantové vakuum není nihil, neboť je strukturované zákony kvantové mechaniky a příslušnými rovnicemi kvantových polí – ty však podle mínění teistů existují proto, že Bůh rozhodl, aby tomu tak bylo.

Creatio continua můžeme chápat jako působení Tvůrce v jeho imanenci, tak jako creatio ex nihilo v jeho transcendenci. Tyto teologické ideje jsou v souladu s vědeckým poznáním vesmíru jako hlubokého řádu a vyvíjející se plodnosti.

Setkání s krásou jsou chápána jako účast na radosti, kterou má Bůh ze svého stvoření. Zde je zkušenostní základ pro poznání, že existuje Někdo hodný úcty a poslušnosti, kdo je základem estetické a mravní hodnoty světa.

5. Boží působení

„Aktivní informace“ se může ukázat jako vědecký ekvivalent imanentního působení Ducha na „nitro“ stvoření.

*Zázraky se nesmí interpretovat jako boží činy **proti** zákonům přírody, ale jako hlubší zjevení toho, jak se Bůh vztahuje ke stvoření.*

Svět bez jakéhokoli rizika by mohl být tak nevýrazný, že by nestimuloval duchovní růst a rozvoj člověka.

6. Křesťanská teologie

Judaismus, křesťanství a islám... ve své klasické podobě

-berou velmi vážně fyzickou skutečnost

-uznávají význam a bohatou hodnotu božího pohledu na individuální lidskou osobu

-věří, že za vyvíjející se historií je boží vůle a boží záměr

-důvěřují v mocného a soucitného Boha, který působí v dějinách tvorstva svou speciální prozřetelností

Funkční christologie: chápe Ježíše Krista jako člověka, který plně uskutečnil lidské možnosti. ... Stal se tím, čím jsme se v zásadě mohli stát i my.

Ontologická christologie ...o Ježíši Kristu užívá lidského i božského jazyka právě proto, že v něm je skutečně přítomen jak život lidský, tak život božský.

Zmrtvýchvstání je jedinečné proto, že vtělení (lidství i božství společně v Ježíšovi) je jedinečné.

Ježíš Kristus ... spojuje Tvůrce a stvoření. Slovy církevního otce Athanasia: „Stal se člověkem, abychom mohli mít podíl na životě Boha.“

Je důležité vědět, že nauka o Trojici vznikala „zdola“, jako pokus teologicky vystihnout aktuální stýkání církve s Bohem.

*At' je přirozeností esenciální Trojice cokoli, je jistě vztahová (relační). Moderní věda ... také podporuje užívání elastičtějších pojmů. ...**Zdánlivě individuální elektrony jsou ve skutečnosti excitacemi energie ve společném kvantovém poli.***

Důležitou implikací teistického pojetí skutečnosti je přesvědčení, že vesmír a jeho dějiny jsou zcela smysluplné, že svět je skutečně uspořádaný kosmos a nikoli „příběh vyprávěný idiotem“.

7. Světová náboženství

Světové náboženské tradice můžeme chápat jako útvary uchovávací svědectví proti reduktivnímu, materialistickému výkladu skutečnosti.

Bůh působí vždy a všude a žádná komunita nebyla bez určitého stupně pravého setkání s Bohem.

Žádný jednotlivý autor (včetně autora této knihy) nemůže dojít daleko mimo významový svět, v němž dosáhl své vědecké a náboženské zkušenosti.

8. Snaha o poznání a moudrost

Bůh transcendentuje lidstvo a tvorové ho nemohou podrobit testování. Věda a teologie se nacházejí na opačných koncích spektra racionálního zkoumání skutečnosti.

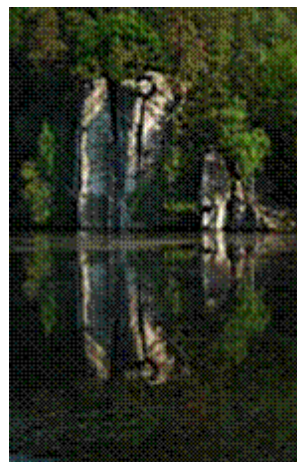
Věda dává možnost konání, ale sama nám neříká, jak máme těchto možností využívat. Dává vědění, nedává moudrost.

Je nutno se ptát, zda vědecká a technologická činnost není ničím omezena, nebo zda je nutno jí stanovit určité meze.

Technologický imperativ („Je to možné, tak do toho!“) musí být modifikován mravním imperativem („Jsou dané prostředky a cíle eticky přijatelné?“)

Základ etiky: Spravedlnost, Udržitelnost.

Nábožensky věřící mohou ... uvést důvod, který vysvětluje původ těchto mravních intuicí. ... Stvoření existuje jen z boží štědrosti, aby se tvorové nad ním podíleli, užívali ho a pře-dávali ho dále. Nejvýznamnější aspekt interakce mezi vědou a teologií záleží v tom, že teologie poskytuje základ pro etické zásady, v jejichž rámci je možno správně rozvíjet veliké úsilí vědy a teologie.

**Skály nad
Věžákem**

Pojď a přesvědč se (Jiří Gruber, ČCE Praha 2007, citáty kurzívou)

Úvodem

S některými větami by bylo možné polemizovat, ovšem pokud by si člověk nepřečetl celou knížku. Tak např.: *Představa, že pozemský život je pouze předehrou toho, co nás čeká po smrti, je křesťanům vzdálená.* Věta (uvedená na str. 8) by se mohla jevit jako nepravdivá, pokud by ji člověk nedal do souvislosti s kapitolou 17. „Co bude po smrti?“ na str. 51. Z knížky jsem vybral některé věty, které se mi

jevily jako nejpodstatnější. Někdo by si vybral jiné. Vybrané věty, by ani celá knížka nemohou obsáhnout všechno o křesťanství. Zvědavý čtenář sáhne i po jiných knihách, z nichž tou nejdůležitější je Kniha (s velkým K), tj. Bible. Ovšem k jejímu čtení bude pravděpodobně potřebovat pomoc – zejména od těch, kteří ji znají výborně a kteří se jí také snaží řídit. Při výpiscích jsem vynechal kapitolu „Jak žije evangelický sbor?“, kterou nepovažuji za důležitou. Jen ztěží bych uměl vybrané formulovat aspoň stejně duchaplně, nebo spíše vůbec by se mi to nedařilo.

Pozvání na cestu

Především by si člověk neměl představovat, že křesťanská víra je stav naprostého a pevného přesvědčení, které se dá nazvat jistotou. Víra je právě proto vírou, že připouští pochybnost a nejistotu.

Proč věřit?

Věřit znamená, že nám na něčem záleží a většinou jsme ochotni tomu i něco obětovat. Být člověkem, žít naplno a o něco přitom usilovat – to vše předpokládá, že člověk něčemu věří, v něco doufá, na něco se těší, něco miluje a chce tomu být věrný.

Existuje Bůh?

Je-li jeden Bůh, pak je zcela jedinečný a ničím neporovnatelný. Je jiný než všechno, co známe a o čem mluvíme. Proto ho nelze zařadit mezi věci a pojmy, které lze dokázat, nezávisle ověřit a zkoumat.

Existuje však řada znamení, které nás k víře v Boha zvou a vedou. Kdo nechce, toho ani tato fakta a úvahy nepřesvědčí. Kdo nechce, aby mu Bůh mluvil do života, a chce být sám svým pánem, ten si tato znamení vyloží po svém. Ale kdo Boha hledá, může tu najít oporu a povzbuzení.

Jedním ze znamení Boží moci a lásky je samotná skutečnost života a světa kolem nás. Čím víc toho o světě víme, tím více žasneme nad jeho dokonalostí a krásou. Je těžké si představit, že svět a člověk vznikli jen náhodou nebo nekonečnou cestou pokusů a omylů.

Je víra dar nebo vlastní rozhodnutí?

Víra je jako záchranné kolo, které nám Pán Bůh hodil. Kdo se ho však nechytne, tomu hrozí, že se utopí.

Víra je naše životní orientace, cesta, po níž jdeme, celkové směřování našeho života.

Víra není hotový stav, který jednoho dne nastane a už se na něm nic nezmění. Víra v Boha je cesta k cíli, který člověk celý člověk hledá, ztrácí a nalézá. Kdyby to bylo pouze na nás, všichni bychom zabloudili. Bůh nás však stále hledá a volá, aby se mu nikdo neztratil.

Kde se vzala Bible?

Základní biblickou myšlenkou je přesvědčení, že Bůh se nám dává poznat nejzřetelněji skrze své slovo.

Boží slovo tu prostě je a nelze ho „vypnout“, jakkoli může být člověku nepohodlné. Je to výzva, kterou je možno odmítnout a nebrat vážně, ale není ji možné umlčet a popřít.

Bible je ovšem kniha, kterou napsali lidé. Bůh k nám v Bibli mluví lidskými slovy a myšlenkami.

Společným cílem biblických textů bylo oslavit Boží lásku a věrnost. Vše ostatní je tomuto cíli podřízeno.

Kdy žili Adam s Evou?

Většina biblických příběhů má reálné historické pozadí, ale nikdy to není nezaujatý popis událostí.

Příběhy o stvoření a prvních lidech nechtějí popsat dávnou historii, ale vysvětlit naši přítomnost.

První dvě kapitoly Bible nelze chápat jako reportáž o vzniku světa ani jako lekci z fyziky a astronomie. Je to radostná píseň o Boží dobrotě a chvále.

Bible se nesoustředí na to, co se stalo v jednom dávném okamžiku, ale pomocí konkrétních a modelových příběhů svědčí o tom, co platí a trvá stále.

Kdo je Ježíš?

Lidé tenkrát sice očekávali, že nás Bůh vzkřísí z mrtvých, ale až na konci času při posledním soudu. Ježíš však byl vzkříšen již nyní. Stovky lidí mohly dosvědčit, že byl mrtev a přesto se jim dal poznat živý.

Víra v Ježíšovo vzkříšení od základu změnila život jeho učedníků. Z ustrašených a nechápavých lidí se během několika dní stávají odvážní svědkové, kteří neváhají oslovit a riskovat kvůli Ježíšovi život.

Jak působí Duch svatý?

Duch svatý je živý a jednající Bůh. Setkáváme se s ním a poznáváme ho jako Boží sílu, která působí mezi námi a skrze nás.

Kdo svými schopnostmi neslouží jen sám sobě, ale druhým, stává se Božím nástrojem.

Obdarování Duchem svatým se pozná podle toho, že je provází pokora a radost.

Víra v Boží Trojici není logickým vysvětlením Boží existence, ale naším respektem k Božímu tajemství a nepostižitelnosti. Věříme, že Bůh je jeden. Jeho láska a sláva však přesahuje všechny naše představy, slova a pojmy.

Komu jsme odpovědní?

Jestliže je pravda, že život si nikdo z nás nedal, ale přijali jsme jej od Boha jako dar a poslání, pak také platí, že si s ním nemůžeme dělat, co chceme. Lépe řečeno, můžeme si s ním dělat, co chceme, ale právě proto neseme za své činy odpovědnost. Ze svého života budeme skládat účty. Nejen svému svědomí a svým bližním, ale i Bohu, který nám život svěřil.

Podstatou hříchu je, že člověk Boha odmítá a nestojí o jeho pomoc, chce být sám svým pánem a o všem rozhodovat podle svého. Tento postoj nám bere to nejcennější a nejkrásnější, co život nabízí. Společenství s Bohem.

Každý člověk ví co je soucit, nezištná láska, odpuštění, a je takových činů schopen. Kdo však neví, že těmto činům patří budoucnost, rozhoduje se pro takovou cestu života s daleko větší nejistotou než ten, kdo ví, že se k této cestě Bůh v Ježíši Kristu přiznal.

Jak poznám, že mi bylo odpuštěno?

Je nesporné, že Ježíš zemřel, protože se ho vládnoucí klika v Jeruzalémě chtěla zbavit. Evangelia svědčí o tom, že Ježíš o této hrozbě věděl a rozhodl se před ní neuhýbat. Přijal svou smrt jako součást svého poslání, ačkoli se smrti bál a na kříži prožil chvíle odpuštění a prázdnoty.

Ježíš obětoval svůj život, aby smrt mohla být na jeho těle přemožena a poražena.

Kristova smrt na kříži a jeho vzkříšení se ... stávají viditelným potvrzením našeho trvalého smíření s Bohem a pozváním k životu, nad nímž hřích a smrt nemají poslední slovo.

Proč dodržovat Desatero?

Z Desatera poznáváme, co všechno už dělat nemusíme, protože nám Bůh nabízí něco lepšího. ...Desatero nabízí cestu, na níž si lze darovanou svobodu uchovat a nebrat ji druhým.

Nic nás neopravňuje k tvrzení, že právě křesťané Boží přikázání dodržují lépe a častěji než druzí lidé. Mnozí „nevěřící“ nás svou poctivostí zahanbují a usvědčují z pokrytectví. Přesto je důležité, aby člověk věděl, kdo za pravdivost přikázání ručí.

Proč se modlit?

Modlitba není volání do prázdna. Je to pokračování v rozhovoru, který otevřel Bůh tím, že nám daroval život a posla Ježíše Krista, který nás pozval na cestu následování.

Víra nám pomáhá přijmout obtížnou situaci jako zkoušku, úkol nebo poslání. Věřit Bohu znamená být mu věrní i v tom, co jsme si nepřáli.

Šlo by to bez církve?

Bůh nesvěřil kázání evangelia andělům, ale hříšným lidem, protože chtěl, abychom se o ty nejdůležitější věci navzájem dělili a nenechávali si je pro své soukromí.

V církvi se člověk učí vírou žít. Víra neznamená jen pomoc od Boha přijímat, ale také ji sdílet a navzájem si ji předávat.

Stačí být pokřtěn?

Křest je svátost, při níž nám Boží lásku a věrnost připomíná voda. Voda symbolizuje očištění od hříchu a nový začátek – ve smyslu překročení řeky nebo záchrany před utonutím.

Druhou svátostí je v evangelické církvi večeře Páně. ... Při večeři Páně smíme prožít smíření s Bohem i mezi sebou navzájem.

Proč je na světě zlo?

Známe i chvíle, kdy na nás zlo dolehlo v plné síle. Tehdy se naše víra chvěje v základech a pochybnosti nás svírají. Jsou to chvíle, kdy se s bolestí v srdci ptáme, proč Bůh mlčí a neodpovídá.

Jak víra ovlivňuje svět?

Dnešní odpor vůči církvi a nezáměr o její službu souvisí do značné míry s tím, jak se církev chovala a jednala v minulosti. Křesťané však výrazně a pozitivně ovlivnili svět ... svou úctou k životu každé lidské bytosti. ... Kdysi byla veškerá zdravotní a sociální péče na bedrech církve. Postupně se však osamostatnila a z velké míry ji převzal stát a církev ji spíš doplňuje.

Zajímavý je také vztah víry a vědy. Kdysi to byla právě biblická víra, která rozvoji vědeckého myšlení do značné míry napomohla. V křesťanském prostředí mohl být svět zkoumán a měněn díky tomu, že nebyl považován za božský. ... Později se však církev pokoušela určovat hranice vědeckého bádání. ... V minulém století to byla naopak věda, která se často tvářila jako majitelka posledních pravd.

Kdo bude spasen?

Budeme rozděleni podle toho, jak jsme se chovali ke svým bližním. Kdo jim nezištně pomáhal ..., toho čeká budoucnost, ale kdo v životě myslel jen na sebe, toho už nečeká nic.

Přemůže-li nás strach, jednáme spíše sobecky. Tak, aby to pro nás bylo výhodné. Má-li člověk ustoupit nebo se plnou vahou zasadit o druhého, musí pro to mít silný důvod. A ten nám nabízí právě křesťanská víra. Křesťan věří, že bude-li žít podle Kristova příkladu, dělá to nejlepší, co může, i když mu to v bezprostředním horizontu často přináší jen ztrátu a prohru.

Co bude po smrti?

Lidsky viděno: když zemřeme, nic z nás nezůstává. Náš život je nedělitelný, umírá naše tělo i duše. Jediný, kdo zůstává je živý Bůh. Náš život je skryt v něm samotném – v tom je jediná naše naděje.

Křesťané však věří, že Boží království již začalo, působí mezi námi. Jeho definitivní příchod je nezadržitelný. Nevíme, kdy konečný zlom nastane, a nemůžeme ho ani nijak urychlit. Ale již dnes můžeme z této budoucnosti žít.

Proč není pouze jedna církev?

V rámci křesťanství postupně vykrytalizovaly tři samostatné tradice: římsko-katolická, východní (pravoslavná) a evangelická (protestantská). Všechny představují základní a rovnocenné modely křesťanského života, které se v průběhu dějin vytvořily.

V čem jsou křesťané jiní?

Být křesťanem neznamená, že se automaticky staneme lepšími a statečnějšími než ostatní lidé. Můžeme se však stát silnějšími a užitečnějšími lidmi, než kdybychom žili bez Boha.

Křesťanská víra znamená aktivní přístup k životu. Křesťané se snaží řídit Božím slovem.

Křesťanská víra nás osvobozuje od mnoha zbytečných starostí.

Kdo nemusí myslet sám na sebe, je svobodnější a může pro druhé udělat víc než ten, kdo jim slouží pouze proto, aby si tím sám něco zasloužil.

Víra v Ježíše Krista je zdrojem radosti a životního optimismu. ... Tato radost je trvalá a nezávislá na tom, co se děje s námi a kolem nás.

Bůh si nevšímá pouze úspěšných a prvních, ale stejně vzácní jsou pro něho i ti, kdo jsou poslední, ať už proto, že byli slabší, nebo proto, že dovedli ustoupit a s druhými se rozdělit.

Slovo na závěr

Teprve když víme, čemu nerozumíme a co hledáme, můžeme hledat odpovědi a být i opatrnější ve svých dosavadních závěrech a tvrzeních.

Křesťanská víra není recept na šťastný a jednoduchý život. Je to pozvání, které člověku leckdy nedává spát a nutí ho přemýšlet nad věcmi, s kterými si jiní starosti nedělají. Ale jsou chvíle, kdy právě toto pozvání dává člověku nadhled a pokoj, který si sám darovat nemůže.

Nevěřím, že by lidé a vesmír vznikli pouhou náhodou. Tuším za tím vším sílu a moudrost, která náš svět a život vyvolala z počáteční nicoty a zmatku.

Díky Ježíšovi věřím, že poslední slovo nad mým životem bude mít Boží láska, kterou nikdy nepochopím, ale mohu se z ní už nyní radovat.

11. 6. 2007

RNDr. Jiří Mrázek, CSc. (1923-1978): Čtyři cesty

Výpisky plus můj komentář

Za atomem pro mne stojí Bůh. Hledí na mne z jediného atomu a volá na mne tak silně, že nejsem schopen najít průkazné argumenty, jak mu odporovat.

To je i moje přesvědčení. Neboli: „Bratře, pro mne je jediný atom nezvratným důkazem Boží existence.“ Že nám Bůh o sobě nepodal dostatek důkazů? Naopak: podal jich nespočetné množství. Naprosto nepředstavitelné množství! Je přesně tolik důkazů pro existenci Boha, jako je počet atomů ve vesmíru. Jenže: někteří z nás pro stromy nevidí les. Nedohlédnou dále, než na svůj vlastní nos. Proč? Protože **nechtějí**.

Kdyby byla naše Země jen o jediné procento dále od Slunce - 1,5 milionu km - než skutečně jest, oceány by záhy po svém vzniku zamrzly, a protože led odráží asi osmkrát více dopadajícího záření než tekutá voda, už by nikdy nerozmrzly.

Náhodné seskupení a stmelení prachu a tělísek při rotaci kolem Protoslunce (podle nejznámějšího modelu) by muselo vést s pravděpodobností 99 procent k formování Země na špatném místě, v němž by nemohl vzniknout a rozvíjet se život.

Každoročně v době, kdy je u nás léto, je shodou okolností naše Země od Slunce nejdále a nachází se vlastně už na vnější hranici ... pomyslné meze života a smrti! Jak málo by stačilo ke kosmické katastrofě!

Stačilo by, kdyby kolem Země prolétl velký meteor (který jsme ještě nezahledli), který by Zemi vychýlil ze své každoroční dráhy. Pochopitelně by vychýlil (narovnal nebo více sklonil) zemskou osu:

Kdyby nebyla zemská osa nakloněna, výpary oceánů by se pohybovaly na sever a jih a vytvořily by nesmírné plochy ledu.

Zemská kůra je asi jen tak tlustá, jako stěna pingpongového míčku, kdyby byla Země tak velká jako míček.

Místy (např. v Himalájích) je tlustší a tlačí tak na horké „podloží“. Místy je tenčí (např. v atlantickém příkopu). Jak to, že vřelé magma (tlačené z Himalájí do toho příkopu) už dávno nevybuchlo a nevytvořilo supersopky?? Je nutno dodat, že litosférické desky, z nichž je zemská kůra složena, se právě u jmenovaného příkopu

od sebe vzdalují a vytvářejí tak „prasklinu“ čím dál širší. Až se to „provalí“, nastane apokalypsa. Nikdo neví, kdy to bude.

Kdyby byla zemská kůra jen o 3 metry tlustší, nebylo by v ovzduší kyslíku. Kdyby bylo moře v průměru jen o několik metrů hlubší, pohltilo by všechen náš kyslík a kysličník uhličitý a nemohlo by existovat žádné rostlinstvo.

Kdo na Zemi implantoval život?

Poněvadž nemohl vzniknout sám od sebe na Zemi a tím méně někde ve vesmíru a na Zemi být donesen, musel být stvořen. Dlouhověkový vývoj (evoluce) nebyl možný, protože během předpokládané doby došlo na Zemi několikrát k velké katastrofě, která vždy téměř všechno živé zničila. Zůstaly vždycky jenom nejprimitivnější formy. Ty se nemohly vyvinout až ke člověku, čas k tomu byl příliš krátký.

Všechno, co mohu vidět dostupnými prostředky hvězdářské techniky, je pouhé jediné procento hmoty z pozorovatelné části vesmíru.

Tato hmota („zářivá“) je jenom jedním procentem z celkové reality (hmoty-energie) vesmíru. 99% fyzikální reality vesmíru prostě nevidíme (rozptýlené baryony: 4%, temná hmota: 25%, skrytá (temná) energie: 70%). Navíc: existují obrovské oblasti, kam žádnými prostředky nevidíme.

Vesmír minulosti měl možná jiná prostorová měřítka, jiný tok času a jiné množství hmoty než vesmír dnešní.

V různých oblastech vesmíru (multivesmíru) jsou oscilace prostoru i času různé. I dnes, nejenom kdysi.

Jak to, že nenastane naprostý chaos, jehož výsledkem by bylo čisté Nic, zprůměrování veškeré energie-hmoty, jenom základní pole (postaru: prázdný prostor)???

Bůh ... nestvořil hmotu v čase, nýbrž s časem. Čas je totiž atribut, akcident, nikoliv podstata. Čas nelze brát absolutně.

Poněvadž je Bůh pánem i času, je proto jeho Tvůrcem. Čas pro něj neznamena vůbec nic. Člověka vytvořil ke svému obrazu. I on tedy má chápat čas relativně. Asi tak, jakoby – stejně jako pro letící foton – pro něj čas neplynul.

Názorný obraz pekla: do sebe zhroucená samota za nepředstavitelně těžkých podmínek.

Pěkné přirovnání. Samota nemá s hmotou (látkou) mnoho společného. Spíše by se dala přirovnat k prázdnotě = vakuu. Jenže žádná fyzikální prázdnota neexistuje. Prázdnota, která by nás mohla čekat při soustavném odmítání Boha je absolutní NIC. Dostali bychom se do prostoru, v němž není ani jedna částice, ani „špetička“ pole. Dokonalý zmar. Přitom ovšem bychom tuto hrůzu pocítili.

Pro současnou vědu na počátku byl matematický vzorec, a ne hmota!

To odpovídá prvnímu verši Janova evangelia: Na počátku byla Informace. Ta informace byla od Boha. Platí také: Na počátku je (právě teď) Informace, Zákon, Logos. Ten zákon je dán Bohem, ta informace je dána Bohem, ta logika pochází od Boha. Jakou hmotnost má logika?

Jenže věda, která chce zůstat jen holou vědou, nemůže připustit, že na počátku je vzorec, smysl. Nutně by musela uzavřít: kde je smysl, je i mysl - a Osoba.

Nemá-li vědecký pracovník smysl pro tajemství, těžko se bude dobírat celé pravdy.

Taková věda, takový vědec je (sama) sám proti sobě. Žádná věda (žádný vědecký obor) nevyčerpává skutečnost. Vždycky zůstává oblast, kterou teprve může poznat, ale kterou nezná. Pokud je vědec poctivý, věda poctivá, pak musí připustit i skutečnosti, které jsou vědecky nepoznatelné a to principiálně. Tzn. **absolutně** nepoznatelné. Tedy vědou. Poznatelné jsou, ale nikoli vědecky. Oblast, kterou daná věda dosud nezná, je ve skutečnosti mnohokrát větší než ta, kterou zná. Jinak by nemohl existovat vědecký pokrok. Je-li tomu tak, pak vědci nezbývá než opakovat: „Vím, že nic nevím!“

Bůh je nad všechno nesmírně povznesený, protože je Původcem vesmíru a jeho zákonů. Stvořil svět, aby existoval se svými vlastními silami a zákony a v něm stvořil nás, abychom žili a řídili se rozumem a vůlí a využívali zákonů přírody, ale také je respektovali.

To je výklad prvního verše Bible. Velmi se blíží i mému výkladu. Jak jinak? Pochází od téhož Ducha.

On zná všechny zákony, jejich důsledky a bez něho se nestane nic. Pro Něho není náhody. Přesněji: Bůh se chce s námi setkávat ve všech věcech. Ve všech událostech, které nás potkávají, nám chce něco říci.

To je nádherné vyznání. Je absolutně pravdivé. Následující rovněž:

Je nekonečně vzdálený pro náš rozum, avšak našemu srdci je nekonečně blízký. Do hlavy se nevejde. Do srdce ano.

Co je život? Jak vznikl? Jaké jsou základní struktury, jež tvoří podstatu života? Jaká je pravděpodobnost jejich vzniku? Je výsledkem náhodného setkání náhodně vzniklých molekul? Je život výsledkem náhodné kombinace, nebo je to jev zákonitý?

Nad týmiž otázkami se velmi podobně zamýšlí i Dr. Král ve své knížce „Život – náhoda nebo záměr?“

Člověk je svojí schopností reflexe překvapením ve vývoji života. Člověk je někdo jiný, než výsledek řízeného vývoje. Ve vývoji je přece všechno zákonité, alespoň nějak. Člověk je však mezera v zákonitosti, průlom, přerušení, protože člověk si může dělat, co chce!

Je svobodný. Může se rozhodovat. A to vývoj nemůže. Vývoj nemohl dát člověku jeho JÁ.

K podobným větám jsem dospěl i já.

Konečná odpověď, zda na počátku vývoje stojí Bůh - či náhoda, zůstává záležitostí osobního rozhodnutí, i když vysoká pravděpodobnost je na straně Boží.

Dr. Mrázek uvádí pěknou ilustraci: výběr ze dvou možností přemístění se z Prahy do České Třebové, kratší a delší. Uzavírá: Svoboda rozhodování ... zahrnuje **obě** možnosti. Zbývá dodat, že tou delší cestou nemusíme dojít k danému cíli, protože cesta je tak dlouhá, že během ní zemřeme.

*Živá hmota je **jiná** podstata (než neživá) ... V rané fázi prenatalního vývoje nastává „dělba práce“ mezi buňkami, přizpůsobují se účelnosti. To však neznamená, že nastala díky samovolné evoluci. Právě proto, že jde o náhlé skoky v podstatě, v principu, je evoluční teorie nevědecká.*

C. S. Lewis užívá samovolné evoluční teorie – ovšem jen pro věřící této teorii – asi takto: Jestliže existoval vývoj od nepohlavního k pohlavnímu rozmnožování, další vyšší stupeň vývoje se pravděpodobně bude dít opět jiným způsobem. Křesťané věří, že k tomu už došlo – zhruba před dvěma tisíciletími. Dítě v Mariině děloze **nebylo** počato spermatem jejího snoubence Josefa, který svým činem ukázal, že ani žádného jiného muže.

C. Judson Henrik: „... počet různých funkčních kombinací kortikálních neuronů... Kdyby milión kortikálních nervových buněk byl propojen ve všech možných kombinacích ve skupinách po dvou neuronech, odpovídal by počet různých spojení číslu $10^{2\,783\,000}$!

Vysoká kultura předpokládá vysokou morálku. Vysoká morálka však předpokládá vysokou askezi. Má-li být skutečně, musí být k tomu silný a pravdivý důvod. Není silnější a pravdivější pohnutky k udržení života než láska.

Dr. Zdislav Šíma: „... Pokud i je ve vesmíru více životů, zcela chybí čas na překlenutí ohromných vzdáleností, na kontakt a výměnu informací, natož na navštěvování.“

V jedné své práci uvádím: Možná, že někde jsou inteligentní bytosti. Možná! Avšak zde na Zemi jsou zcela určitě! Na domluvu s nimi se však dává žalostný zlomek toho, co se vynakládá na naprosto beznadějný projekt komunikace s mimozemskými civilizacemi.

Energie Boží lásky se do lidstva vlévá Vtělením a v obdivuhodném kruhu se vrací zpět.

Jde o zcela jinou energii, než o tu, která je ekvivalentní hmotnosti.

Věda skončila u čtyř velkých otazníků: Atom...? Vesmír...? Oživená hmota....? Smysl života...?

Einstein na tyto čtyři otázky odpovídá: „Každý hluboký přírodovědec musí mít blízko k náboženskému citění, protože si nemůže představit, že on sám poprvé myslel ony podivuhodné a jemné vztahy, které zkoumal. V podivuhodném vesmíru se projevuje bezmezne vševládnoucí Rozum.“

27. 11. 2007

Porovnání

První verš Bible začíná: „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi.“ V poznámce českého ekumenického překladu biblisté mj. napsali: „Nebe stvořil Bůh pro sebe, zemi pro člověka“. Bůh tedy stvořil oblast vyhrazenou jen sobě a druhou oblast určenou pro člověka. Dnes bychom tedy místo slova „země“ použili termínu „vesmír“. (Konečně prapůvodní význam slova „vesmír“ je „celý svět“). Poněvadž je Bůh také tvůrcem času, jeho pánem, platí, že vesmír tvoří i dnes, právě v tomto okamžiku.

Verš pokračuje: „Země pak byla pustá a prázdná.“ V poznámce je uvedeno: „Starý Izraelec si nedovedl přestavit stvoření z ničeho. V duchu své doby proto

mluví o ztvárnění něčeho beztvarého, chaotického, temného. Teprve Božím stvořením se svět stává místem, v němž je možný život.“

Ani my si dnes nedovedeme představit vznik hmoty nebo energie z ničeho. Žádný experiment nebo žádné pozorování dosud nezpochybnilo zákon zachování energie – hmoty. Musíme doplnit, že od Einsteinova objevu rovnosti (ekvivalence) energie a hmoty nechápeme tyto dvě skutečnosti jako naprosto odlišné, ale naopak jako shodné. Energie a hmota má tutéž podstatu. Každý atom, tedy i každý atom našeho vlastního těla, je nahromaděním energie. Tato energie je přitom obrovská. Dnes dovedeme tuto energii uvolnit dvojím způsobem, jednak při výbuchu atomové nebo vodíkové bomby, jednak v atomových elektrárnách při výrobě elektrické energie. Nicméně, pořád přitom platí, že se žádná energie (nebo hmota) nemůže ztratit, ani se nemůže získat z ničeho.

Ani **vakuum** dnes nechápeme jako dokonalou prázdnotu. Naopak, jde o základní formu energie – hmoty, která velmi silně ovlivňuje všechna nám její známé formy, z nichž nejznámější jsou: elektromagnetické pole, částice, tělíska a tělesa. Jednotlivé formy energie – hmoty se mohou vzájemně přeměňovat, jedna forma se může transformovat na jinou a to, jak se to dnes jeví, **včetně** vakua! Vakuum ve skutečnosti žádná prázdnota není, nýbrž je to skrytá, našimi přístroji nezachytitelná, **forma** hmoty – energie.

Žádné dokonalé vakuum neexistuje. Pro prázdnotu ve vesmíru nezbyvá žádné procento! Můžeme tvrdit, že vesmírné vakuum je veliký chaos, z něhož tu a tam „vyčnívá“ nějaká ta hvězda. I když mezi hvězdami jsou veliké prostory, v nichž nevidíme vůbec nic, jsou hvězdy soustředěny ve stovkách miliard do galaxií. Totéž platí i pro galaxie: I když jsou mezi jednotlivými galaxiemi obrovské jakoby prázdné prostory, jsou galaxie soustředěny do mnoha miliard skupin, kup a nadkup. Nadkupy galaxií vytvářejí jakousi obrovskou síť, jejíž jednotlivá vlákna jsou tvořena skupinami galaxií a mezi vlákny jsou pak hrozitánsky obrovská „oka“, ve kterých je „dokonalá“ tma.

Z čehosi dokonale tmavého, z nepřehledného chaosu, z beztvarosti, viditelně vystupují nespočitatelná kvanta zářící hmoty. Tato kvanta jsou však pouhým jedním procentem veškeré hmoty – energie vesmíru. Jak mohl autor prvního verše Bible vědět, že tomu tak je? O vesmíru měl naprosto odlišné představy. Kosmologie tehdy neexistovala. Neexistovaly ani obrovské dalekohledy, z nichž by jeden byl na umělé družici, jak je tomu dnes. Astronomická pozorování byla pouze prostým okem. Přes to všechno se autor verše nemýlil ani v nejmenším! Výpověď tohoto verše je přesná i podle nejpresnějších kritérií současné vědy! Samozřejmě věda sama nám neřekne, zda vesmír tvoří Bůh nebo zda vznikl sám od sebe. I když platí zákon zachování energie, nemůže žádný přímý důkaz pozorováním někoho přesvědčit o tvůrčí Boží činnosti.

Ateisté rádi používají argumentu, že hmota (nebo vesmír) přece musí vznikat podle určitých zákonitostí, podle přírodních zákonů. Že tedy není nutný nějaký nadpřirozený zásah nějakého Tvůrce. Můžeme opáčit: Samozřejmě, že Bůh tvoří podle zákonů! Musí nejprve stanovit zákonitost a potom podle ní něco vytvořit. Jestliže by nepoužil žádného předpisu, nemohlo by vzniknout nic. Ve vesmíru by

pořád panoval chaos, naprostá zmlt', v níž nelze vůbec nic zaregistrovat! Neexistoval by ovšem ani člověk, který by pomocí své inteligence mohl cokoliv konstatovat!

Poněvadž existují jak inteligentní pozorovatelé, tak skvostně uspořádaný vesmír, musí existovat jejich příčina. Pro absolutní prázdnotu není ve vesmíru místa! Naopak, existují různé druhy hmoty – energie a existují zákony, jimiž se řídí. Člověk může a dokonce **má** tyto zákonitosti odhalovat.

Narazili jsme na termín „nadpřirozený“. Tento termín neznamena totéž co „naprosto nezákonný“, jak si mnozí lidé myslí. Bůh stojí nad přírodou, nad přírodními zákony. Není součástí přírody ani součástí souboru přírodních zákonů. Je **nad** nimi! Tvoří jejich prostřednictvím! Jestliže by byl nějak jejich součástí, jak by mohl pomocí nich „vládnout“? To je přece logický nesmysl. První verš Bible to tvrdí takto: „Nad propastnou tůň byla tma, ale nad vodami vznášel se duch Boží.“ Boží duch byl a je nad jakoukoli propastí, nad jakoukoliv zdánlivou prázdnotou, povznesen. Je mnohem výše než kterákoliv uvedená skutečnost, je **nad** tím vším. Je prostě nad přírodou. **Toto** je význam slova „nadpřirozený“!

Biblický termín „propastná tůň“ je především alegorické vyjádření šeólu, říše mrtvých. I **nad** touto oblastí je Bůh, i z ní vytváří novou skutečnost! O tom nám svědčí stovky prvních svědků vzkříšení a pak také miliony křesťanů. Bůh také stojí nad různými vodami, v nichž bychom se bez něj mohli utopit. Vody, moře nebo oceány byly pro Izraelce i jiné staré národy symbolem protibožské moci, symbolem zmaru a smrti. Zatímco různé národy uctívaly nějaké božstvo vod a moří, které je rovnocenné jiným bohům, Hebrejové pevně věřili, že toto moře je nejvyššímu Bohu podřízeno. Že vlastně o žádné božstvo nejde, že jde jenom o Boží výtvar! I my tomu věříme.

Je jistě pozoruhodné, že moderní fyzika zná bezvodé oceány nebo moře. Jedním z nich je tzv. Diracův oceán, což je metafora pro vakuum. Do tohoto oceánu nebo moře mohou „zapadnout“ elektrony, v tomto moři nebo oceánu pak existují virtuální páry elektronů a pozitronů (částic stejných jako elektrony, ale s opačným znaménkem), z tohoto moře nebo oceánu mohou „vyskočit“ pozorovatelné elektrony či pozitrony – jako „náhrada“ těch, které před okamžikem do něj „zapadly“.

Moderní věřící fyzik vyznává: I nad Diracovým mořem panuje Bůh, je nad ním povznesen! On je pánem jakéhokoliv moře, jakéhokoliv propasti, jakékoli tůně, jakkoli hluboké! Vyznává tedy **přesně** totéž, co tvrdil i autor prvního verše Bible! Moderní věřící fyzik se obdivuje přesnosti starověkého vyznání. Poněvadž autor (nebo autoři) verše nemohl (i) znát výše uvedená fakta z fyziky či z její součásti, tj. z astronomie nebo z astrofyziky nebo z kosmologie, muselo mu (jim) tvrzení prvního verše Bible být vnuknuto! Přijatelnější vysvětlení přesnosti tohoto biblického tvrzení nenajdeme.

Vraťme se na začátek. Prvé zde uvedené poznámce o stvoření nebe pro Boha a země pro člověka předchází věta, že první verš Bible je možno chápat jako nadpis k celé kapitole. Následuje totiž oslavná píseň neboli hymnus věřícího

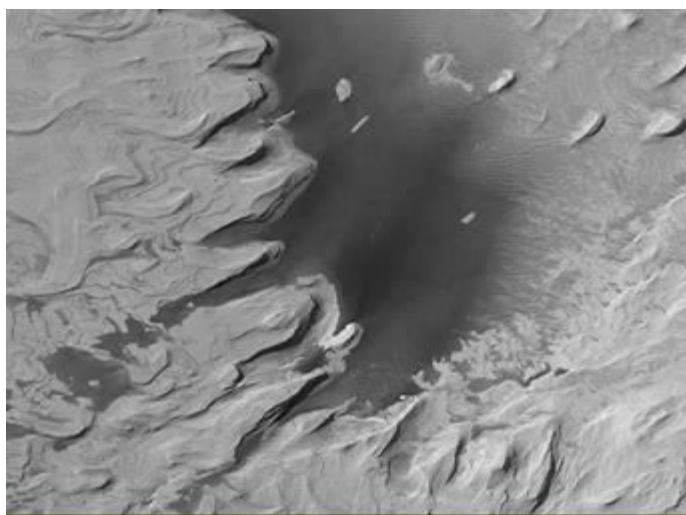
srdce. Starověký básník zde vyjmenovává **konkrétně**, co všechno Bůh stvořil. Jednotlivé sloky prokládá refrémem o konci jedné části tvorby a začátku další.

Je velmi pravděpodobné, že pořadatelé starých textů před starší oslavný hymnus položili mladší úvod nebo, jak píší dnešní biblisté, „nadpisek“. Chtěli tím vyjádřit, jak je třeba na hymnus pohlížet.

Přesto, že prvé verše jsou především vyznáním, že jsou oslavným hymnem věřícího člověka svému Tvůrci, mohou být dokonce přesné i exaktně vědecky. Tyto verše **nelze** ztotožňovat s přesnými vědeckými tvrzeními, která bývají doprovázena přesnými matematickými rovnicemi. Vždyť jde o hymnus, o oslavnou báseň či píseň.

V jednom fyzikálním článku, který se zabývá jistým kosmologickým problémem, se lze dočíst toto: „Existují **tisíce** nuklidů (tj. určitých chemických prvků) s poločasem rozpadu (τ), dosahujících enormně přes rozsah časových stupnic, od mikrosekund (např. Uran 222 má $\tau = 1$ mikrosekundu) přes sekundy (např. U 226 s $\tau = 0,5$ s), dny (např. U 231 s $\tau = 4,5$ d), tisíce let (např. U 233 s $\tau = 1,6 \cdot 10^5$ roků = 16 000 r), stáří vesmíru (např. U 238 s $\tau = 4,5 \cdot 10^9$ roků = 4,5 miliardy r.) až k 10^{20} rokům (např. Selen 82 mající $\tau = 1,4 \cdot 10^{20}$ roků) a více.“

Číslo 10^{20} je číslo s dvaceti nulami. Toto číslo je tedy sto miliardkrát větší než číslo, jímž se běžně v kosmologii operuje jako se stářím vesmíru. (Poměr $10^{20} : 10^9 = 10^{11}$, tj. uvedených sto miliard). Říká se, že od Velkého třesku, jímž vesmír začal, uplynulo asi 8 miliard let. Jestliže existují chemické prvky, které jsou „starší“ a to dokonce sto miliardkrát, pak je jasné, že stáří vesmíru je určeno hrubě špatně!

Starodávně vrstevnaté kopce na Marsu

29. listopad 2009

31. 1. a 1. 2. 2008; oprava 13. 7. 2019

Všechno začíná Slovem Příspěvek k seriálu „Církev Slova“

Je svým způsobem dobré, že se omezuje na Slovo s velkým S. Existují také slova prázdná, planá, nic neříkající, lidově „mlácení prázdné slámy“. Pak ještě existují slova pomlouvačná a bulvární, dokonale odporující předposlednímu přikázání.

Odmítnutí prázdných a zlých slov je skryto už jenom v tom omezení na Slovo, které je s nimi v nepřehlédnutelném kontrastu.

Je také dobré soustředit se na výklad Slova. Ten se – jak jinak – děje zase pomocí slov. Přesto, že byly napsány různé knihy o výkladu Slova slovem, je určitě dobré se touto otázkou soustavně zabývat. Kazatelé mají nesnadný úkol – vyslovit nevyslovitelné. Proto nebudou nikdy s tímto úkolem hotoví. Mohou a mají o něm pořád přemýšlet.

Tak i já, ačkoli nejsem kazatelem, chci přispět „svou troškou do mlýna“. Taková opovážlivost se aspoň trochu zmírní faktem, že jsem penzionovaným učitelem a proto jsem byl nucen probíranou školní látku především vyslovovat. Po přechodu do důchodu jsem se mohl soustřeďovat na studium oboru, který mě velmi zajímal, tudíž zase na slovo. Mám tedy po stránce formální ke kazatelům hodně blízko.

Jedním z nejzávažnějších důvodů soustředění naší církve na Slovo je ten, že Slovem všechno začíná. Na počátku světa stálo Slovo, tedy tvůrčí slovo, slovo, které všechno vytvořilo. Celý vesmír se stovkami miliard galaxií, z nichž každá obsahuje stovky miliard hvězd. Celý vesmírný prostor mezi hvězdami a mezi galaxiemi, který je přímo obrovsky veliký. Vesmír, tedy nám známý vesmír, má „poloměr“ asi 12 miliard světelných let. Světelný rok je **vzdálenost**, kterou uletí světlo za rok a která je přibližně rovna 12,5 biliónu kilometrů. Když si tato čísla (třebas na kalkulačce) vynásobíme, zatočí se nám s tak velikánského rozměru hlava!

Nejmodernějším poznatkem o vesmíru je tvrzení, že v něm nové hvězdy (a jiné vesmírné objekty) pořád vznikají. Některé jiné samozřejmě zanikají, ale vzniká z nich něco jiného! Prostě řečeno, tvůrčí proces ve vesmíru probíhá pořád, i právě teď. Počátky jsou právě **ted'**, nejen kdysi – podle teorie Velkého třesku – před dvanácti miliardami let!

Takový fakt nás, znalce Písma, vůbec nepřekvapí. Vždyť toto tam můžeme jasně číst. Je hodně pozoruhodné a pro nás potěšující, že nejmodernější vědecké poznatky někdo už před několika tisíci lety zapsal. Odkud to asi věděl? Z vědy určitě ne! Jak že to v Bibli je? Asi následovně.

Pro Boha neplyne čas. Tisíc let je pro něj jako jeden den a jeden den je pro něj jako tisíc let. Jeho tvůrčí činnost nebyla jenom kdysi dávno, ale probíhá právě teď. Tzn., že i začátek Janova evangelia můžeme – a dokonce máme – číst: „Na počátku (všeho) **je** Slovo, Slovo od Boha.“ A začátek celé Bible pak: „Říká (právě teď) Bůh: Buď světlo! A světlo **je** (existuje)! Vidí (právě teď) Bůh, že světlo **je** dobré a odděluje světlo od tmy“

Význam prvního verše Janova evangelia je ovšem širší: „Na počátku všeho je Logos, tj. Slovo, Zákon, Informace. Tento Zákon, tato Informace je od Boha.“ Tvůrčí Boží činnost probíhá podle zákonů. Není nahodilá, nesmyslná. Naopak, Bůh ze zmatku a chaosu tvoří řád. To, co by jinak nemělo vůbec žádný význam, vůbec žádnou hodnotu, to se jeho informací stává smysluplné, řídící se určitými zákonitostmi. Všechno by mohlo probíhat podle mnoha různých zákonů nebo principů. Avšak neprobíhá. Počet základních zákonů je maličký. Nejmodernější vědecké

tvrzení říká, že je jenom **jeden**! Zase nic překvapujícího: jeden jediný Zákon od jednoho jediného Boha!

Jinak řečeno, všechno se řídí jednou jedinou logikou, jedinou základní Informací. Tato Informace pochází od Boha. Nikdo z lidí se nemůže vymlouvat, všichni jsou informovaní. Říká se, že neznalost zákona neomlouvá. Jestliže nadto každý tento Zákon zná, jak se může vymlouvat? Jestliže je každý informovaný, čím zdůvodní své pomínutí této informace? Jedině přiznáním své viny! Své bláhové touhy být samostatný, na Bohu nezávislý. Vtom však poznává, že to nejde. Zákony, které si dává lidská společnost, které schvaluje parlament, se dají obejít. Tak mnozí hledají v těchto zákonech „skuliny“ a „mezery“! Snaží se jich využít či lépe řečeno zneužít. Některým se to daří. Společenské zákony se obejít dají. Avšak, přírodní zákony se obejít nedají!

Na počátku všeho je informace, pokyn o postupu, **jak** to má probíhat. Bez informace, jak má něco probíhat, to probíhat nemůže! Mohlo by to jenom neprobíhat, tedy by to nebylo. Každá drobná informace vyrůstá z jedné jediné Informace, která je od Boha. Bez této základní informace, totiž bez toho, že vůbec **něco** má být, vůbec něco probíhat, by nebylo **nic**. NIC!!!

Ze svého studia (jak každý asi uhodl, fyzikálního) vyvozují, že je to vlastně **zázrak**, že tady něco **je**. Je tady vesmír s miliardami miliard hvězd. Je tady Země, kde žijí miliardy miliard rostlin a živočichů. Je tady všechno, ačkoliv by tu nemuselo být nic! Je to tady proto, že Někdo **chce**, aby to tady bylo. Soustavně vytahuje ze zmatku a chaosu hvězdy, mezihvězdný prostor, rostliny, živočichy a lidi. Dělá to svým Slovem, Zákonem, Informací. Určuje, jakými přírodními zákony se celý vesmír má řídit. Ani chvíli jej nepřestává řídit, ani chvíli jej nepřestává informovat.

Mezi bilióny biliónů různých výtvořů, které se danými zákony řídí naprosto bez odchylky, jaksi „slepě“, v krajním případě podle pudů, které jim byly dány, existuje jeden tvor, kterému byla dána svoboda. Tento tvor, Člověk, se danými zákony řídit nemusí! Může se docela svobodně rozhodnout, jestli bude s Bohem nebo proti Bohu. Vesmírná tělesa, rostliny a zvířata zákonů Božích poslouchají. Nemají tu svobodu, jakou má člověk. Prostě všechny výtvořby byly Bohem tak vytvořeny. Jedinou výjimkou je člověk. Ten byl sice také vytvořen pro Boha, ale byla mu dána svoboda se od něj oddálit. Bůh, namísto potrestání svého tvora jménem Člověk – za to, že jeho dobré rady neposlouchá – udělal další, mnohem **větší zázrak**. Poslal k lidem svého Syna, aby je z průšvihů, který si sami způsobili, vytáhl. Aby to bylo zřejmé, tak sám Syn nás o tom informoval. To je zcela speciální Informace, určená jenom nám lidem. Nemusel říkat nic, vždyť za něj mluvily jeho činy. On však mluvil – a mluví dosud! Informace o onom druhém zázraku zní pořád, zní z různých rozhlasů a televizí, zní z mnoha a mnoha kazatelen, z různých proslovů a promluv. Bůh nás informuje soustavně.

31. 3. 2008

Co kdo opouští

K článku J. Váchy „Teologie opouští loď?“

Doporučuji přečíst si knihu Hanse-Joachima Zillmera „Evoluce – podvod století“. Nejprve uvedu text ze zadní obálky: „*Dr. Ing. Hans-Joachim Zillmer se narodil v roce 1950. Je poradcem Komory stavebních inženýrů Severního Poryní-Vestfálska, je uveden v Who's Who in Science and Engineering a Who's Who in World, byl nominován jako mezinárodní vědec roku 2002 (IBC) a člen New York Academy of Sciences.*“

Dále budu citovat jeden odstavec z jeho knihy: „*Velké přírodní katastrofy znamenají pro postižená území vždy časový skok (mají tedy časový dopad), neboť kataklyzmatické procesy probíhají prudkým tempem, jako časová zkratka rovnoměrně probíhajících, dlouhodobých geologických sedimentačních procesů. Pokud k časovému dopadu nepřihlédneme, přírodní katastrofa jakoby zastupuje nekonečně dlouho trvající geologická období, bez nichž se však neobejdeme, protože evoluce potřebuje velmi mnoho času.*“

Autor v knize dokládá na mnoha důkazech, že k žádné evoluci, tak jak bývá popisována, nedošlo. Jednotlivé druhy fauny se na Zemi objevily náhle a značně později než bývá udáváno. Časový rozdíl mezi tradičním „vědeckým“ odhadem stáří jednotlivých epoch Země a skutečností, jak se podle nejnovějších objevů rýsuje, je přímo šokující. Chyba, kterou tradiční vykladači historie Země dělají, je řádu desítek až miliard let. V celé knize není ani náznak o nějakém tvůrčím činu, natož o nadpřirozeném zásahu! Jsou tam pouze vědecká fakta. Jak si kdo náhlý objev např. člověka na Zemi vyloží, to už v knize není.

Cituji z textu ze zadní obálky knihy: „*Již v knize "Darwinův omyl" autor dokazoval, že žádná evoluce neproběhla a časová údobí s touto teorií spjatá jsou pojatá naprosto chybně. Od roku 1968, kdy knihu napsal, se již několik jeho předpovědí splnilo. Nově prováděné určování stáří v roce 2004 rovněž potvrdilo, že většina lebek neandrtálců řazených do starší doby kamenné je mladší až o 28 000 let, než se dosud předpokládalo. Z „nejstaršího Vestfálce“ z paderbornských písků byl téměř přes nos „nejmladší Vestfálec“, protože mu je jen 250 let. V této knize dr. Zillmer ukazuje, že oficiální názory na historii lidstva, od nejranějších dob až po moderního člověka, se hroutí jako domeček z karet. Vymyšlená fakta, podvržená dogmata a neočekávaná záplava přesvědčivých nálezů, jež nám předkládají ortodoxní vědci, vytvářejí zcela jiný obrázek počátků historie lidstva, než jaká je skutečnost.*“

V dobách už naštěstí minulých nás marxističtí školitelé násilně přesvědčovali o neomylnosti „vědy“, která místo náboženských „mýtů“ podává „ověřené“ vědecké důkazy o vývoji člověka z předka opice a člověka. Místo toho nám ovšem byly vtlačovány vědecké podvrhy! I ve velmi ateistické knize „Vědecké omyly, bludy a podvrhy“ je malý odstavec o jedné obrovské katastrofě na Zemi, která se odehrála před 200 000 léty a jež měla za následek vymření téměř všech druhů živočichů. Musely zbyť jenom nejjednodušší životní formy. Ani nejzarytější

evolucionista nebude tvrdit, že pro vývoj od jednoduchých organismů až ke člověku stačí jenom 200 000 let!

Mým oborem je fyzika, konkrétně Úloha vakua v kosmologii. Po odchodu do důchodu jsem se mohl studiu tohoto oboru věnovat naplno. Jedním z poznatků mého studia je, že vše se děje podle jen málo principů, dokonce jen podle jednoho. Náhodný vývoj může probíhat jen podle velkého počtu zcela protichůdných principů. V nejbližším kosmu zcela jinak než někde „kousek“ dál, v dnešní etapě naprosto odlišně od etapy před milióny let. Všechno však ukazuje, že takto to prostě není! Zdá se, že teorie velkého třesku, která dovoluje pozvolný vývoj od nejjednodušších forem hmoty až ke složitým galaxiím, hvězdám a planetám v nich, je také falešná. Jak probíhal „vývoj“ kosmu a jak probíhat bude, to vlastně nikdo neví. A že tu vesmír je, to se každý může přesvědčit na vlastní oči. Největší odborníci v této oblasti – podle svých pozorování – tvrdí, že by tu mohl být úplně jiný vesmír, se zcela odlišnými zákonitostmi. Avšak není; je tu ten, který vidíme a jehož jsme součástí.

18. 4. 2008

Báje nebo realita? Mýtus, který se skutečně stal

J 8, 3 – 7 (Nepatrně pozměněno):

*Zákoníci a farizeové přivedli k Ježíši ženu, přistiženou při cizoložství; postavili ji doprostřed a řekli mu: „Mistře, tato žena byla přistižena při činu jako cizoložnice. V zákoně nám Mojžíš přikázal takové kamenovat. Co říkáš ty?“ Tou otázkou ho zkoušeli, aby ho mohli obžalovat. **Ježíš se sklonil a psal prstem po zemi.** Když však na něj nepřestávali naléhat, zvedl se a řekl: „Kdo z vás je bez hříchu, první hod' kamenem!“ **A opět se sklonil a psal po zemi.***

Pod pojem „mýtus“ se dnes nejčastěji dosazuje „pohádka“ nebo „báje“. Zde máme známý příběh z Janova evangelia, z něhož nejjasněji vystupuje závěr „*Ani já tě neodsuzuji! Odejdi a už nehřeš*“, a který pod tímto závěrečným úhlem pohledu bývá nejčastěji rozebírán. Všimněme si však velmi závažného faktu, na který poukazuje C. S. Lewis ve své eseji „Mýtus, který se skutečně stal“ a který se mi po čase vynořil z paměti. Úmyslně se nechci znovu začíst do tohoto textu, abych se nedopustil „výpůjček“, které pro svou jasnost by mohly přerůst do plagiátu.

Tedy: V Bibli máme hodně vyprávění, která velmi silně připomínají mýtus – ve smyslu báje. Ateista se např. zeptá: *Copak i dneska při tak vysoké vědecké úrovni věříš takovému nesmyslu, jako je chození po vodě? To do Bible dali kněží, aby tímto líčením ohromovali přírodních zákonů neznalé lidičky! Dnes budou moderní kněží vykládat takový text jako alegorii. Rozhodně nebudou trvat na doslovném významu a nebudou tvrdit, že Ježíš porušil přírodní zákony!*

Náš text rozhodně není takovou bájí! Vždyť se ani do sbírky mýtopoetických textů, jakým Bible údajně je, vůbec nehodí! Co je to za mýtus, v němž hlavní

hrdina nebojuje na koni v čele svých vojsk s mečem v ruce? To, co v textu čteme, je naopak silně realistické líčení. Líčení, jaké v době vzniku tohoto textu vůbec nebylo obvyklé zaznamenávat. Realistický popis je velmi mladý druh textu, který se začíná objevovat až počátkem novověku. Po celý starověk a středověk bylo obvyklé a dokonce jedině přijatelné co nejbarvitější líčení všelijakých zázračných činů nebo hrdinských činů se silnými prvky zázračnosti. Kdyby nějaký vypravěč tehdy chtěl uspět s realitou prostinkého popisu, jak hrdina mýtu či legendy píše prstem do písku, tak by jej nikdo neposlouchal a navíc by se mnozí vysmívali.

Jak je možné, že lidé tak zvyklí pohádkovým příběhům vůbec námi přečtené líčení přijali? Jak je možné, že přes celý starověk a středověk nebyl tento text vynechán jako naprosto nevhodný? Možné je to jenom proto, že je to pravda: takto se to **skutečně stalo!** Autor textu prostě zapsal to, co **viděl**: skloněného Ježíše, písčícího do písčité země. Pravda, text není zapsán kvůli tomuto detailu, ale kvůli odpouštějící lásce. Nicméně věta, že Ježíš do země psal, je v textu dokonce **dvakrát**. Je tedy důležitá. Naprosto jasně nám sděluje postoj Mistra k obžalobě zákoníků a farizeů. Kdyby žalobci **soustavně** nenaléhali, Ježíš by neřekl vůbec nic! Žalobu považoval od začátku za pokryteckou a falešnou. Kdyby si žalobci povšimli Ježíšova činu, totiž toho, že takové žaloby je lépe si nevšímat a raději si místo toho něco kreslit do písku, bylo i tak jasné, jak žalobci měli a jak i my máme takovou žalobu posuzovat.

To je jeden aspekt zápisu o Ježíši, písčícím do písku. Ten druhý je pro moderní pochybovače: Když je v Bibli příběh, obsahující tak prostinký či všední fakt, že hlavní hrdina příběhu píše po zemi, pak jde o příběh realistický a pravdivý! Je-li tento příběh realistický a pravdivý, pak je i příběh, líčící chůzi Ježíše a Petra po vodě **také** realistický a pravdivý. Nemáme jej chápat jenom jako alegorii, ale jako **skutečnost**: Jestliže skutečně Ježíš psal do písku, potom i **skutečně** krácel po moři!

V nejmodernější vysokoškolské učebnici fyziky je (mj.) věta o skladbě atomu. Atom i podle nejnovějších poznatků je převážně, minimálně z 99%, tvořen „**prázdným prostorem**“ a jenom zcela zanedbatelná jeho část je vlastní hmota. Ačkoli tedy jsou atomy naší nohy a atomy podlahy, na níž právě stojíme, jsou složeny z „ničeho“ (z „prázdnoty“), přece se podlahou nepropadneme! Chůze po podlaze ze dřeva nebo z betonu je tedy naprosto **stejný zázrak** jako chůze Ježíše a Petra po moři! Žádný z moderních fyziků neumí vysvětlit skutečnost nepropadnutí se podlahou! Prostě to všichni, laici i odborníci, přijímáme jako fakt, o němž se můžeme kteroukoli chvíli přesvědčit. Ale **proč** tomu tak je, to nevíme! Pozorováními, pokusy, výpočty a teoriemi se snažíme poodhalit podstatu této reality. Že bychom to však už **dovedli**, na to není ani pomyslení!

Kazatel, který se vyhne skutečností, které vypadají jako zázraky, tedy podle moderních ateistů jako pohádkové nesmysly, vhodné tak akorát pro „svíčkové báby“ a pro malé děti, nedělá vždycky dobře. Jen ať si každý křesťan přečte něco z nejmodernějších fyzikálních poznatků! Bude mít úplně jiný pohled na zprávy, zapsané v Bibli, než jaký mu vnucovali nepříliš poučení ateisté!

Opatrný vykladač nějaký zázračný čin nebo děj, popsany v Bibli, jaksi obejde a bude se zabývat jenom alegorickým nebo nadčasovým významem textu. Popis

zázraku bude raději ponechávat jaksi stranou. A to je chyba! Vždyť nejde o nějakou pohádku, pro moderní vědu absolutně nepřijatelnou! Právě naopak! Jde o zcela skutečné, realistické líčení, s doslovným významem!

Ježíš **skutečně** psal do písku. Ježíš **skutečně** uzdravoval. Ježíš **skutečně** vstal z mrtvých! Jestliže žádný kazatel neodsoudí základní křesťanskou pravdu čili realitu o vzkříšení, jak může pominout proti tomu tak „banální“ **skutečnosti**, jako je jeho chůze po moři nebo uzdravování nemocných? Tyto skutečnosti jsou oproti realitě vzkříšení **méně** podstatné. Jsou důležité pro jednotlivce, pro každého jinak. Avšak ona základní křesťanská realita je důležitá pro **všechny** a to naprosto stejně!

Ještě jeden důležitý fakt je našem textu: Ježíš se **sklonil**, aby mohl psát prstem po zemi. Vždyť, k tomu psaní se sklánět nemusel! Mohl psát nohou nebo mohl použít hole. Tak by to udělal skoro každý z nás, kdyby chtěl něco do písku čmárat: buďto by použil nohu nebo nějaký prut či hůl. Ne tak náš Mistr: on se sklání k zemi. Každá úklona, zejména hluboká úklona, jakou on udělal, vyjadřuje příchozímu úctu. Ježíš se před farizeji a zákoníky, kteří pokrytecky žalují a chtějí jej „chytit“, **sklání!** Prokazuje jim, sice mimoděk, ale přesto, úctu. Vždyť to byli hluboce vzdělaní lidé, vykladači Slova Božího! Už jenom pro jejich vzdělání jim úcta náleží. Ježíš si ovšem na druhou stranu jejich žaloby nevšímá, raději si píše do písku země. Tak jasně naznačuje, zač ta žaloba stojí. Úctu vzdělání, to ano. Avšak nikoli léčce! To je celý význam Mistrovy hluboké úklony a psaní do země.

30. 9. 2008

Při rozhodování zda jde o báji nebo skutečnost je tomu podobně u zprávy o Noemovi. Celé vyprávění začíná lidskou vinou, která je chápána jako důvod trestu Potopou. Jen Noe byl „spravedlivý“ a proto byl, ovšem s celou svou rodinou, zachráněn. Na konci příběhu se však ukazuje, že i on je hříšný. Je však **důležité**: Co je to za mýtus (legendu), v němž se vyskytuje podrobný technický popis „archy“? Opakuji: technický popis je pohádka?? Dále: co je to za mýtus, v němž hlavní hrdina se na závěr opije namol? To je tak „drsná“ realita, která v žádné legendě nemůže být obsažena. Legenda má hlavního hrdinu jen oslavit. Také výsměch jiných lidí Noemovi, že přece jen blázen může po léta stavět loď daleko od moře je silně realistický.

Tyto skutečnosti, technický popis, výsměch zbožnému člověku a jeho žalostné zklamání jsou – podobně jako Ježíšovo psaní – naprosto nevhodné k označení za mýtus, legendu. Proč by měla ostatní fakta, zejména globální zaplavení Země, být jenom bájí, která se nikdy neudála nebo udála jen místně, např. v Mezopotámii, kdežto všude jinde nikoli?

První kapitola Genesis bývá také označována za báji. Někteří křesťané ji chápou jako hymnus, tedy oslavnou píseň, zpívanou Tvůrci všeho hmotného i nehmotného. Ano, **je to** hymnus věřícího člověka – dávného autora stejně jako dnešního křesťana! Ale jednotlivé dny **nejdou** celé věky (např. miliardy let). Takový výklad odporuje „příkázání“ zachovávání dne odpočinku, které je zdůvodněno napodobováním tvůrčí činnosti a odpočinku samotného Tvůrce člověkem. Tento pokyn neboli směrnice radí: „Pracuj jen šest dnů v týdnu stejně, jako tvůř Tvůrce pracoval

šest dnů. Sedmý den Ježí také napodob a odpočívaj.“ Jaký smysl by toto zdůvodnění mělo, kdyby tvůrčí (stvořitelské) dny trvaly nějaké miliony nebo miliardy let?

Ježíš Kristus při své návštěvě Země několikrát prohlásil: „Slýchali jste od svých otců ... Ale já vám říkám ...“ Ani jedno toto prohlášení se netýká tvůrčího (stvořitelského) týdne. Neřekl: „Mojžíš vám dal desatero, v němž se odůvodňuje šestidenní pracovní týden vystřídaný dnem odpočinku. Ale já vám říkám, že stvořitelské dny nebyly dnešní dny, nýbrž to byly celé věky. Víte přece, že pro Hospodina může den znamenat také tisíc roků a tisíc let je pro něj jako jeden den.“. Naopak, o Noemovi mluví jako o skutečné osobě a neopravuje dny potopy na pouhé symboly. Přitom velmi rád používal podobenství.

Jak to, že příběhy „genocidy“, kterou vedl Jozue, jsou pravdivé a musíme je chápat doslova, kdežto jiné příběhy jsou jenom pohádkami, jimiž kazatelé či kněží straší lidi? Je „náboženství“ opiem lidu, jak „kázal“ Marx a všichni marxisté? Nebo je místo toho opiem to, že žádný Bůh neexistuje a přitom je hrozně krutý?

Tvůrčí týden byl už prvním hlasatelem myšlenky velkého třesku (již tak tehdy neoznačoval), což byl kosmolog a současně katolický kněz, chápán jako alegorie a jednotlivé dny byly ztotožněny s dlouhými obdobími. Nyní se ukazuje i v kosmologii, že žádný velký třesk nenastal. V podstatě jsou pak dvě možnosti: Buď je vesmír věčný (hmota a energie je věčná) nebo byl stvořen během šesti dnů. Zobecněný zákon růstu chaosu čili poklesu užitečné energie však říká, že vesmír zde nebude věčně. Existuje nekonečnost existence vesmíru jen směrem do minulosti, kdežto do budoucnosti ne? Pak to ovšem žádná věčnost není!

Vracím se k úvodnímu textu evangelia. Náš Učitel (nebo jak pravoslavní křesťané říkají „Božský Spasitel“), přesto, že vidí také provinění toho, kdo odsuzuje, sám neodsuzuje. **Sklání** se před každým z nás a to v nejhlubší možné úkloně – která je nutná pro psaní prstem po zemi. On, „Božský Spasitel“, který je sám hoden nejvyšší úcty, prokazuje tuto nejhlubší úctu **každému** z nás. Mně, Tobě a také tomu, kdo **chce** být zachráněn („spasen“). I my máme jeden druhého ctít. Nemusíme se před ním klanět až po zem, jak se nakonec poklonil Ivan před Dědečkem Hříbečkem v pohádce „Mrazík“, ale máme mít hlubokou úctu před jiným mužem nebo jinou ženou. I před vrahem nebo podvodným miliardářem nebo protřelou prostitutkou atd.? Ano! Dokonce před i učencem, který osnuje léčky.

Neznamená to ovšem, že takové lidi budeme chválit. Ani to neznamená, že budeme vítat jejich nástrahy. Ježíš Kristus, přesto, že se před učenými pokrytci sklonil až k zemi, je neváhal oslovit jako pokrytce nebo dokonce hadí plemeno. Jaký div, že jej nenáviděli?

8. 11. 2013

Sex

Tradicionalismus?

Výpisky: Listy, Kostnické jiskry, Český bratr. Komentář normálním písmem

Denní modlitba 7. díl přílohy Českého bratra: *Vyznávám se všemohoucímu Bohu i vám, bratři a sestry, že hřeším myšlením, slovy i skutky. Je to má vina, má převeliká vina. Proto vás prosím: modlete se za mne k Pánu.*

Listy 1/06, Jan Jařab: **Poslední zákop tradicionalistů**

Už nadpis ohlašuje cosi „nepříjemného“. Po čase jsem na to přišel: silně se to podobá větě Internacionály: „Poslední bitva vzplála...“

Smyslem manželství bylo zachování rodu a jeho majetku, ne citový vztah. Po staletí byla právě bezdětnost – a ne citové odcizení – jediným důvodem, pro který bylo možno manželství učinit neplatným.

Jenom u bohatých (markantní to bylo u králů) to šlo, ale uskutečnění rozvodu bylo přinejmenším velmi obtížné.

V mnoha společnostech byla tradiční formou manželství polygamie (možná i proto se našim zastáncům „tradice“ zdá přijatelnější než monogamní homosexuální partnerství). Ale i v křesťanském světě, kde byla oficiálně monogamie, se manželská věrnost požadovala převážně jen po ženách.

*Za poslední dvě staletí se západní manželství proměnilo na svobodně zvolený a výlučný vztah dvou rovnoprávných dospělých lidí. **Svobodný, výlučný, rovnoprávný, dospělý.** Pět adjektiv, která k tradičnímu manželství nepatřila – ale k modernímu ano. A k registrovanému partnerství osob stejného pohlaví rovněž...*

Pět adjektiv patří k modernímu manželství jen v ideálním případě, tedy výjimečně. Porovnávat ideální moderní manželství s pokleslým dřívějším („tradičním“) je tedy jaksi „vedle“. V mnoha současných manželstvích je aspoň jedno z adjektiv porušováno nebo dokonce pošlapáváno. K registrovanému partnerství jich **nepatří** více současně.

... biblický Ježíš není farizejský mravokárce, jehož hlavním poselstvím by byla mstivá intolerance. Evangelia naopak zdůrazňují, v čem se Ježíš lišil, jak se opakovaně zastal stigmatizovaných – cizoložnice, celníka, malomocného.

On **zákon** (tóru) nevykládal, on jej uskutečňoval: odpouštěl a léčil. Vyléčení a ospravedlnění lidé po jeho činu svůj život radikálně **změnili**. Ke svému původnímu „stavu“ se nevraceli. To platí i dnes – o současných dříve nemocných a zabloudilých lidech, kteří se jeho zásahem radikálně mění.

*Je ... skličující, že mnozí hlasatelé té či oné víry stále ještě potřebují povzbuzovat sebevědomí vlastních zastánců tím, že jim sugerují atavistické představy o méněcennosti („hříšnosti“) těch **druhých**, místo aby šířili tolik postrádanou spiritualitu. Kamenováním „hříšných homosexuálů“ ovšem ke spiritualitě opravdu nedojdeme.*

Člověk, který se „zbavuje“ své osobní hříšnosti poukazem na hříšnost těch druhých je odporný a to nejen lidem.

*Tradicionalismus nostalgicky vzpomíná na hodnoty **předdemokratické** společnosti, konzervatismus by měl naopak obhajovat základní hodnoty společnosti **demokratické**, opírající se o **práva** a **důstojnost** individua.*

*Práva jednotlivce jsou uskutečnitelná důsledně pouze tehdy, jestliže onen jednatel současně na sebe bere jisté povinnosti vůči ostatním, jestliže je tedy odpovědný. Dovede-li se jednatel zříkat svých osobních práv ve prospěch jiných, pak může společnost (demokratická především) vzkvétat. Jestliže však valná většina jednotlivců uplatňuje jenom svá (osobní) **práva** a na **povinnosti** jaksi zapomíná, společnost upadá a bortí se.*

*Takovou konzervativní hodnotou je například závazek k monogamnímu vztahu, ovšem jen za předpokladu spojení se svobodou jednotlivce. I to je totiž hodnota konzervativní, ale z historického pohledu nikoli tradiční. Z pohledu konzervativních hodnot představují např. prostituce a pornografie morální zlo, neboť **degradují** důstojnost jedince (obvykle ženy). Tradicionalismus má naopak zejména vůči prostituci blahosklonný postoj, protože je to přece tradiční, staletí tolerovaná konvence, doplněná ovšem o pseudomorální stigmatizaci „hříšných“ prostitutek.*

*S tímto souhlasím. Nelze odsuzovat homosexualitu a přitom tolerovat prostituci. Jsem však přesvědčený, že homosexuální vztah **také** degraduje důstojnost jedince.*

*Z perspektivy zbavené předsudků se ovšem požadavek na společenské uznání registrovaného partnerství dvou osob stejného pohlaví jeví jako důsledek uplatnění **konzervativních** hodnot. Vždyť, kdo chce žít promiskuitně a bez závazků, ten se jistě do registrovaného partnerství nepohne.*

Je to tak jisté? A co je promiskuitní a co ne?

Se vším však souvisí pýcha – není správné se povyšovat, byť jenom tím, že jiné ponižují. Pýcha je dokonce největší provinění (postaru: hřích). Zatímco sexuální rozkoš vykvétá z pudu, pýcha pochází přímo z pekel. Nikoho z lidí nemám právo odsuzovat (pokud nejsem soudce a neposuzuji vinu za zločin). Avšak tolerovat degradaci člověka jako takovou, to je něco jiného.

Kostnické jiskry 6/06, Adam Balcar:

Nad studií Problematika homosexuálních vztahů

...studie, která byla na 3. zasedání (synodu ČCE) předložena...

*Naši biblisté zde **naznačují**, že se nejčastěji citovaná biblická místa, která v souvislosti s touto otázkou zaznívají zvláště z úst odpůrců přijetí homosexuality, netýkají vrozené dispozice k homosexuální orientaci ... popřípadě nedovoleného chování ... ovšem proto, že jde o prvek cizího náboženství a jeho kultu, nikoliv proto, že by to bylo chování obecně nemravné, nevhodné, obecně zlé v Hospodinových očích. To by pro nás dnes vlastně znamenalo, že se s ním související normy a směrnice nebo dokonce zákazy **nevztahují** na nás, poněvadž nežijeme ve staroizraelské popř. židovské pospolitosti.*

Biblická studie starozákonní hned na začátku od sebe s naprostou jistotou oděluje vrozenou homosexuální orientaci a homosexuální jednání. ... Má smysl rozlišovat lidi na ty, kteří se pouze chovají jako homosexuálové, třeba jen nějakou

dobu nebo jen v určité společnosti, a na lidi, kteří jsou homosexuály na základě vrozené dispozice?

Ani zapovězení sexuálního poměru k nejbližším příbuzným nebo k zvířatům by pak v naší době neplatilo, a tedy ani pro nás křesťany.

Pavel neříká, že homosexualita je hřích, ale mluví o ní jako o neslušném jednání, nečistotě, nectnosti, něčem lživém. Homosexualita je ... Pavlem řazena mezi nectné vášně, je to cosi bludného, co lidi samo vytrestá.

Pokud by se medicíně prokázalo nebo pokud by už to prokázáno je, že se rodíme s jednoznačnou dispozicí pro tu či onu sexuální orientaci, nevyhneme se tak ještě otázce, co je správné, co je dobré a co je špatné. Jsou i **jiné** tzv. vrozené dispozice, se kterými prý přicházíme na svět, a které proto není třeba hned považovat za dobré (nebo naopak za špatné).

Postoj biblistů připouštějících homosexualitu je (jak dobře autor zdůvodňuje) falešný. Proč by vrozená dispozice k homosexualitě homosexuála omlouvala, kdežto vrozená dispozice pedofila k pedofilii nikoli?

Apoštolův postoj je jednoznačný. Nevím, proč bychom nečistotu, nectnost a lež měli považovat za něco jiného než za hřích.

Je ovšem nutno opět připomenout pýchu a (falešné) očištění se poukazem na nečistotu někoho jiného. Viz také jiné články (a poznámky k nim).

Stejný zdroj, rubrika Nad Biblí, Vlastimil Sláma: **Vstupovat do trhlin a mezer**

Tváří tvář katastrofě konce izraelské samostatnosti vynáší Ezechiel na Izraelem tvrdý, avšak pravdivý soud: „Ty jsi země, která nejsi čistá, která nebude v den hrozného hněvu zavražděna. ... Její kněží znásilňují můj zákon a znesvěcují moje svaté věci. Nerozlišují svaté od nesvatého, neznají rozdíl mezi nečistým a čistým...“

Kdo zde může v situaci takového celkového rozvratu v Božím lidu pomoci? Kdo usvědčí ze zpronevěry ty mnohé ideology a falešné proroky rozkladně působící v tzv. médiích ...?

Autor útočí na demagogy z řad politiků. A však to jsou lidé většinou nevěřící, stojící mimo kteroukoli církev. Neměli by však „chytit za nos“ hlavně „kněží“, tedy věřící biblisté, kteří by měli mít znalost tóry i milosti v malíčku?

*Je správné – a snad je možno zde říci i „bohulibé“ – hledat a odhalovat ty nejružnější trhliny a mezery v soukolí naší společnosti, u sebe, ano i v církvi! V pravdě je to poslání **každého** Božím slovem probuzeného protestanta; a současně vyznávat své vlastní chyby, nedostatečnosti, ani i viny – v pokání před Bohem i před tváří společenství. Teprve potom je totiž takové protestantské hledání a pranýřování chyb a provinění v našem společenství správné a věrohodné. Jen tak je nápomocné našemu lidu, aby v nezákonnosti před Soudcem nejvyšším neztratil nejen tvář a pravou identitu, ale nakonec i vlast! Ne jako „deux ex machina“ a nikoli jako „duchovní“ realitu nezasahující a neosvobodivě zde může a má zaznít slovo Boží radostné zvěsti: Zajisté, všichni zhřešili, není spravedlivého **ani jednoho**, nikdo zde nemá slávu Boží spravedlnosti a pravdy (Ř 3,12), ale – a to je záchranné BOŽÍ ALE – tam, kde se rozmnožil náš hřích, tam se ještě více roz-*

hojnila Boží milost. Ježíš Kristus **odhalil** jako jediný spravedlivý, totiž jako svatý Boží syn, **všechnu** naši lidskou bídu, naše vždy nová a vždy horší poblouzení, **všechny** naše viny. To vše ne proto, aby nás spolu s celým naším světem a jeho dějinami odsoudil, nýbrž aby nás vykoupil z jakoby osudové nutnosti dělat vše vposled špatně, trhat lidské společenství na cáry potišťeného papíru ... On přišel, aby hledal a spasil nás porušené a pobloudilé od pravdy, nalomené a nepevné v hledání pravdy a spravedlnosti Božího království. On konal své dílo záchrany nás a našeho lidského společenství a on toto dílo také dokončil ve své svaté oběti za hřích a pro naše vzkříšení. Jemu a v něho věřme a jeho následujme.

Jaro Křivohlavý: **Podvečerní poděkování**, citáty J. Hellera

„Naše úkoly ve světě a vůči lidem i ostatním tvorům jsou podivuhodně podobné. Je to osvobození od „já“, od soběstřednosti, od sobectví, od ulpívání na sobě samém ve prospěch těch, kteří jsou se mnou. Někdo řekne kříž, někdo sebeobět', někdo pokora a někdo láska. Všichni mají pravdu. Totiž pokud touto cestou opravdu jdou a nezvěrohodňují ji svým nedobrým životem, který i z moudrých slov dělá prázdné mluvení.“

„Máme se vůbec po smyslu života ptát? Když se neptáme, když si to dokonce zakazujeme, vracíme se zpět na úroveň zvířat. Naše lidství konstituuje právě to, že se ptáme, co bude dál a zvláště co bude s námi. Smysl života je něco, co lze velmi obtížně definovat, ale co je přesto nutno vyhlížet, přijímat a pak i prožívat.“

Svobodné rozhodnutí vzdát se sexuality – jak pro katolického kněze, katolického nebo protestantského řeholníka či řeholnici, tak pro homosexuála (gaye či lesbičku), neschopného manželství, je zcela určitě sebeobět'. Těmto lidem patří úcta. I když toto rozhodnutí udělají **jenom** proto, aby své bratry či sestry, jimž se takové vztahy nelíbí, nepohoršovali. Určitě smysl života aspoň hledají.

Český bratr 2/06, Stanovisko SR ČCE k otázce zákona o registrovaném partnerství

... špatné je jakékoli soužití, v němž jedna bytost ponižuje nebo zneužívá druhou i soužití, řízené úmysly **konzumními**, ziskovými či sobeckými.

Evangeličtí kazatelé k homosexualitě

Biblické výpovědi o tom, že není dobré člověku býti samotnému, nasloucháme především jako upozornění a zaslíbení, že naše lidství se naplňuje ve vztahu s druhým člověkem. Institut registrovaného partnerství pak chápeme jako podporu takového vztahu v případě lidí s homosexuální orientací.

Myslím, že výpověď o nedobré osamocenosti se týká zdůvodnění manželství nebo přátelství, nikoli homosexuálního vztahu. Evangeličtí kazatelé, kteří s benevolencí k homosexualitě souhlasí a veřejně ji propagují, by udělali lépe, kdyby se pokoušeli pozvednout **přátelství**, jež v dnešní době tak vzácné. Přátelství nemá se sexem nic společného!

Rubrika Nad vašimi dopisy, Tomáš Pavelka: **Je přirozené vždy správné?**

*Muž, který se zamiluje do své sestry (Lv 18,9) a ta jeho city opětuje, chce přece právě tuto ženu, a ne libovolnou jinou. A přesto musí zapřít sám sebe a nést svůj kříž. Proto je spíše třeba vzdát účtu a poskytnout všemožnou podporu těm bratrům a sestrám, kteří si do života přinášejí homosexuální sklony a **nepodléhají** jim. Těm patří i **má** hluboká úcta.*

Bude mu patřit úcta mnohých – i těch, kteří se zatím (dočasně) jemu posmívají. Je to výborný příklad s těmi sourozenci! Jemný, ale rozhodný!

Mgr. Stanislav Kaczmarczyk: **Kam směřuje ČCE?**

Na severní Moravě je ještě poměrně dost lidí, kteří ... jsou šokováni, že učitelé teologické fakulty zpochybňují platnost jasných citátů Písma svatého o homosexualitě. ... Jak mám jako kazatel odpovídat, když se mne vážení členové církve i členové jiných církví ptají: Kam směřuje ČCE?

1. Díky za ty šokované! 2. Naštěstí ne všichni kazatelé, bratře faráři, tohle dělají! Jedním z důkazů jste Vy sám! 3. Můžete si myslet, že hlasatelé benevolence nebo propagace homosexuality se značně podobají oněm kněžím, proti nimž vystupuje Ezechiel.

Blahoslav Hájek: **Jsou homosexuálové na okraji společnosti?**

*... kobylický sbor už před léty ... poskytl homosexuální menšině pohostinství ke shromažďování. ... Jistěže evangelium je radostným poselstvím zvláště pro opovrhované, kteří jsou na okraji společnosti. Ale jsou jimi dnes **opravdu** homosexuálové? Ti mají dnes silný lobbying, mezinárodně propojený a jejich hlas na veřejnosti vůbec nezaniká. Mnozí z nich dokonce **rádi** dávají svou výjimečnost **okázale** najevo. Díky tomu všemu dnes už **nejdou** žádnou utlačovanou menšinou. Jak snadno veřejnost podléhá setrvačnému **klamu** o tom, kdo že je opravdu trpící menšinou ...*

Do té veřejnosti bohužel musíme započítat mnohé kazatele. Tvzení o mezinárodním lobbyngu není nijak přehnané. Rocco Buttiglione řekl (viz ET-KJ 37-38/04): „Mohu si **myslet**, že homosexualita je hřích, a nemá vliv na politiku, pokud neřeknu, že homosexualita je zločin.“ Za tento výrok byl „znemožněn“ jako kandidát na europoslance. A to přesto, že „navíc prohlásil: „**Stát nemá právo strkat nos do těchto věcí a nikdo nemůže být diskriminován na základě sexuální orientace ... to stojí v Chartě lidských práv, to stojí v Ústavě a já jsem slíbil, že tuto Ústavu budu obhajovat.**“ Nuže, kdo byl diskriminován? Člověk upřímný – za to, co si **myslí!**

Před mnoha léty se objevil (v Kostnických jiskrách) článek, jak se lesbičky zúčastní Svaté večeře Páně. Jevilo se mi, že z podtextu (či mezi řádky) vyplývá, že po této „hostině chudých“ zůstaly nadále lesbičkami a že se za svou „orientaci“ ani nezastyděly. Bylo to v době, kdy se i v našem sboru začalo o homosexualitě diskutovat. Do diskuze jsem se zapojil. No, to jsem si cosi dovolil, když jsem se přiklonil k odsudku homosexuality (**nikoliv** homosexuálů)!

Zmínka B. Hájka o poskytnutí pohostinství podle mne **naznačuje**, že oni homosexuálové měli své vlastní sborové shromáždění (bohoslužby?). A proč své vlastní – izolované? Proč se nezúčastnili bohoslužeb společných (s hererosexuály)? **Zdá se**, že i výše uvedené Večeře Páně se ony lesbičky zúčastnily odděleně. Báli se uvedení gayové a lesbičky (třebas horlivých heterosexuálů) – nebo chtěli **zůstat** nezměněnými? Šlo by o jejich diskriminaci, kdyby vysluhující po nich požadoval zpytování svědomí nebo účast na **společné** eucharistii? Nebylo to (tehdy) přesně řečeno, a tak se mohu mýlit (zejména v podezření z oddělenosti). Také jedna jediná věta z dopisu bratra Hájka může být myšlena právě v mnou naznačeném smyslu. Pokud by chtěli homosexuálové tvrdit, že nehřeší, pak by se **oni** povyšovali nad heterosexuály, kteří své viny (i ze zneužitého sexu) vyznávají!

Závěrečné poznámky

Tento text (Výběr a komentáře k němu) jsem napsal **před** tím, než jsem se znovu podíval na své dřívější texty.

V tomto textu jsem zvýraznění tučným písmem udělal já.

Pouze „K homosexualitě“ bylo publikováno. Předložil jsem to našemu staršovstvu k posouzení. Staršovstvo se vyslovalo tak, že text má být uveřejněn a předalo ho redakci sborového časopisu.

Další texty nebyly dosud publikovány, přesto, že tentokrát jsem si to přál. Redakce (ET KJ a onoho sborového časopisu) usoudily, že článek zveřejněn být nemá. Redakce ET KJ mne o tomto svém rozhodnutí neinformovala.

Tentokrát **nežádám** nikoho o nějaké posouzení, vyjadřuji své přesvědčení. Pravděpodobně však posouzen budu.

Nepředávám své tři „ostřejší“ články, domnívám se, že ty, které uveřejňuji, stačí.

28. 2. 2006; malé opravy 13. 7. 2019

Po „**Tradicionalismu**“ následují samostatné úvahy

Námět

Dne 4. 12. 2001 jsem napsal svůj článek k problematice homosexuality, který nebyl jinde uveřejněn. Myslím, že to, co z něj teď vybírám, může zůstat v platnosti. Vybrané jen **málo** doplňuji novými myšlenkami („uprostřed“ textu):

Co mají **věřící** gayové a lesbičky dělat? Nemohli by programově volit absolutní sexuální zdrženlivost? Aspoň kvůli svým bratrům a sestrám heterosexuálům, kteří v jejich sexuální **praxi** vidí neposlušnost Božích příkazů a pro něž jsou pohoršením? Tedy: když se jinak sexuálně orientovaní dokážou (s pomocí Boží) vzdát (vzdávat) své tělesné touhy, bude mnohé vyřešeno. Pak nechť se shromažďují (spolu s heterosexuály nebo výjimečně odděleně nebo trvale odděleně a tak vytvářejíce nějaký nový řád a přijímají chléb a víno ve Večeři Páně. Ale to už

nebudou gayové a lesbičky, ale (aspoň upřímně potenciálně) sexuálně zdrženliví lidé. Nikdo nebude pohoršován. Naopak, tito křesťané se (doufejme) stanou vážnými v křesťanském společenství.

Argumentovat odlišným genetickým zakódováním není zrovna nejšťastnější. „Odlišná sexuální orientace“ může být způsobena traumatizujícími zážitky v dětství a to i v raném. Přesto, že současná věda to zpochybňuje nebo vylučuje.

Některým křesťanům zní argumentace odlišné sexuální orientace odchylkou v genech stejně jako chyba při stvoření člověka. Takovou chybu budou vylučovat všichni křesťané. Všichni však budou připouštět možnost poruchy lidského genomu vinou člověka.

A teď z druhé strany: Nemáme se my – heterosexuálové – vyznat ze svého provinění laciného odsudku homosexuálů? Nemáme se svěřit do týchž rukou jako homosexuálové? Nemáme **všichni** prosit o dary Ducha? Zcela určitě máme. V pokoře přiznáme, že jsme zhřešili všichni. Nemůžeme tvrdit (ani nepřímou), že lesbičky a gayové hřeší více a heterosexuálové méně.

Požadovat po parlamentu, který se skládá převážně z ateistů, aby neuzákonil registrované homosexuální partnerství, je podle mne jaksi „vedle“. Rozhodně se to nemůže povést poukazem na cizí hříšnost při vynechání své vlastní.

13. 3. 2006; drobná úprava 5. 6. 2023

Manželství, rodina a jejich úskali

Nejprve doporučuji přehodit slova tématu synodu tak, jak jsem to udělal v nadpisu. Nějaký „šťoural“ může tvrdit, že původní pořadí slov v tématu je voleno nesprávně, že v křesťanském pohledu nejprve může vzniknout manželství a potom teprve rodina a ne naopak. Přesně vzato, bude mít pravdu. Proč zbytečně provokovat hned v názvu? Není to zrovna laskavé.

Pro získání nějakých stanovisek k tématu od širší evangelické veřejnosti je volba formou ankety dvojsečná zbraň. Pro vůbec nějaké vyjádření to může být pro ostýchavé nebo nezbedné dobrá pomůcka. Anketa má však svá úskali. Danou problematiku zužuje, nastavuje jenom určitý směr pohledu, formulace otázek je vždy aspoň trochu problematická, z ankety vyplývají data převážně statistického rázu a má ještě další nedostatky. Pravděpodobně však tvůrci ankety jsou si těchto faktů vědomi a anketu budou zpracovávat i pod tímto úhlem pohledu.

Poněvadž mám schopnost o různých „otázkách života“ celkem obstojně psát, jsem jaksi povinen použít spíše tohoto způsobu, než stručných odpovědí na anketní otázky.

Prvním vážným problémem je vůbec nějaká definice manželství, co lze považovat za manželství a co ne. Podle křesťanství je manželství celoživotní vztah mezi mužem a ženou. To je jasná formulace, proti níž snad nebudou od různých křesťanů žádné výhrady. Problém nastane, když budeme chtít za každou cenu vydělit tzv. partnerství. Může to být něco zcela odlišného a nemusí. Nechtějme si však pohrávat se slovíčky! Raději bych „otázkou“ manželství chtěl směřovat jiným směrem: Kdy a čím začíná manželství? Někdo velmi přísný může tvrdit, že

manželství začíná prvním milostným polibkem. Přirozená náklonnost se u dvou mladých lidí opačného pohlaví mění v zamilovanost a nakonec i v trvalou lásku. Každý milostný vztah, nejen křesťanský, začíná celou řadou slibů, zejména slibu věrnosti. Že jsou tyto sliby stvrzovány polibkem, není nic nepřirozeného. Záleží pak na tom, zda tito lidé své sliby míní natolik vážně, že od jejich splnění neustoupí za žádnou cenu. Jestliže tuto podmínku oba takto spojení lidé dodržují, a to navzdory různým nepříznivým vlivům, není tak důležité, zda zazněl jejich slib i před lidmi, při svatebním obřadu, nebo zda zazněl jen v soukromí. Rozpoznání, zda byl slib dodržen, nebo ne, je pak ovšem možné teprve po dlouholetém soužití a to ještě k tomu za jistých podmínek.

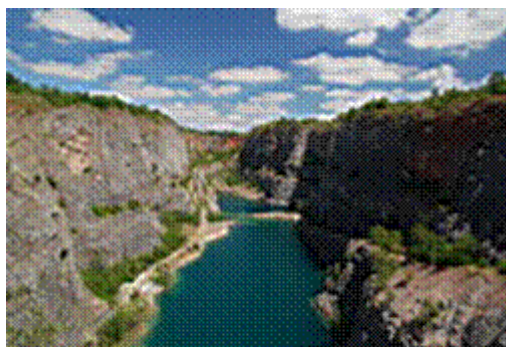
Křesťanští snoubenci ovšem nebudou tvrdohlavě – jakoby naschvál – volit vzájemné soužití „na psí knížku“. Pravděpodobně i spontánně budou chtít svůj slib vyslovit i nahlas, tak, aby jej slyšeli i ti, do jejichž řad se hlásí. Naopak, nikdo ze sboru, kam partneři patří, je nebude nutit, aby „ceremoniál“ podstoupili – pod záminkou, že jinak jde o hřích. Každý by si měl uvědomit, že jakýkoliv nátlak může mít jenom záporné důsledky. Také bychom měli zastávat stanovisko, že ani tisíc podpisů svatebních protokolů nezabrání rozchodu či rozvodu. Spíš bychom neměli shovívavě přehlížet střídání partnerů, které bývá velmi nezodpovědné.

Uvedené stanovisko platí i v otázce sexu. Jenom jeden muž a jedna žena mohou být spojeni i tělesně. Láska mez manžely je oproti jiným druhům lásky zvláštní právě v tělesném spojení. Výraz, že manželé tvoří jediné **tělo**, je velice výstižný a přitom decentní, laskavý a přejný. V žádném jiném společenství lidí nemůže k tak dokonalému spojení dojít. Je to velká výsada, se kterou nebudou křesťané hazardovat. Jde ovšem o spojení velmi intimní, úzce soukromé.

Nezávazný sexuální styk, snad s výjimkou prostitutek, vlastně neexistuje. Sex, provozovaný mimo manželství jen za účelem tělesné rozkoše má konec konců i psychické důsledky.

Ináhodné sexuální partnery nějak svazuje po stránce duševní a duchovní. To, pravda, nebylo původním úmyslem takovýchto partnerů, ale ukazuje se, že tomu tak je, ať chtějí nebo nechtějí. Mnozí lidé to tuší, křesťané to vědí. Každý člověk je tímto směrem „naprogramován“ a vybočení z vnitřně uloženého řádu mívá závažné, většinou vel-mi nedobré, důsledky.

Jde při „ustanovení“ manželského svazku v Gn 1,27-28 ve slovu „plod'te“ o plození dětí? Proč hned následující slovo je „množte se“? To se opakuje dvakrát totéž, jen jiným výrazem? Slovo by pak znělo: „Plod'te děti a rozmnožujte se!“ Odjakživa, i při ne-znalostech podrobností skrytého děje, všichni vědí, že jenom mužská spermie, „mužské semeno“, oplodňuje ženské vajíčko a nikdy naopak. Jde v Božím požehnání při „příkazu“ plození o oplodňování ženy mužským

Velká Amerika (Český kras)

Michal Němejc

„semenem“? Domnívám se, že ne, že slovo zní takto: „Oplodňujte jeden druhého a rozmnožte se!“ Ono to má své pokračování: „Plod'te se a množte se a naplňte celou Zemi!“ Jde tedy o **tři** příkazy, ve stručnosti vzájemně spojené. Každý z nich může stát samostatně. Jak může být Země naplněna i bez několika miliard lidí najednou, z pouhé jedné dvojice, je o kousíček dále. Naplňovat Zemi lze i rozumným hospodařením, správčováním svěřeného života rostlinného a živočišného. Rostliny a zvířata mají pociťovat blahodárné, laskavé a řízené působení člověka na svůj život. Ke zvládnutí tohoto obrovského úkolu stačí pouze lidí mnoho. Proto lidé na počátku historie dostávají příkaz k rozmnožování. Tělesné spojení však nemusí vždy znamenat vznik nového života. Tak je to zařízeno, tak je to naplánováno. Může být také určeno ke vzájemnému obdarování. A to i v případě, kdy oba manželé **vědí**, že ke vzniku života, k početí, dojít nemůže.

Podle mne: V uvedeném smyslu má Katolický katechismus pravdu, avšak taxativně vymezovat, že při sexuálním styku neplodných dní použít lze, kdežto jiného prostředku nikoli, to správné není. Jestliže má člověk úkol správcovat nad životem rostlin a zvířat, pak proč by měl ponechávat vznik nového lidského tvora jenom náhodě? Nedostal člověk pod kontrolu i tento proces? Na otázku, zda manželé smějí plánovat rodičovství, je odpověď, že v určitém smyslu musejí! Nemusí jim to vždycky „vyjít“, ale že by záměrně početí nového života neusměrňovali, to nemusí být a nebývá zodpovědné. Odpovědnost, konečně, v obou případech – v případě usměrňování i v případě neusměrňování – spočívá pouze na nich. I z této odpovědnosti budou vydávat „počet“. Nikdo jiný to nemůže udělat za ně.

Dnešní „svět“ je presexualizovaný. Proto jasné vymezení, k čemu je sex vlastně určen, je nanejvýš potřebné. Pravděpodobně i v tomto „poučování“ nebude možné vynechat přiznání vin či hříchů v oblasti sexuálního, manželského a rodinného života i ze strany křesťanů. Křesťané nejsou ani v těchto oblastech vzorovými anděly, ačkoli by jimi být měli. „Zahýbání“, rozvody, zanedbávání vlastních dětí, ba dokonce odporná pedofilie – to jsou hříchy i křesťanů. Křesťané však vědí, jak z tohoto marasmu „ven“. Záchrana existuje!

Další vážnou připomínkou by – podle mého soudu – mělo být přivedení slov „přítel – přítelkyně“ k jejich původnímu významu. Dnes se pod těmito slovy skrývá význam „sexuální partner – partnerka“. Jako už tolikrát v historii lidstva, došlo k nežádoucímu posunu významu slova. Přítel (přítelkyně) naproti tomu bude jiný člověk, zpravidla **stejného** pohlaví, který sdílí s jiným všechno dobré i zlé s **vyjím-kou** sexu. Přítel (přítelkyně) svého **dlouholetého** druha podpírá, pomáhá mu, obětuje se pro něj, a **nic** za to nevyžaduje. Přátelství je dar, jehož je velice zapotřebí, který je však velmi vzácný. V dnešní době je zcela výjimečný! Kéž bychom my, křesťané, byli zcela nezištnými přáteli všech, kteří se na nás s důvěrou obrátí! A ovšem i těch, kteří se ostýchají nebo kteří nám – kvůli našim hříchům – příliš nedůvěřují!

5. 2. 2007

Křesťanské tělo

Milý Tomáši!

Pokusím se odpovědět na Vaši otázku, kde najdete praktický křesťanský výklad, jak zacházet s vlastním tělem včetně sexuality. Obávám se však, že nejsem k zodpovězení této otázky kompetentní. Proto, prosím, berte má slova s rezervou a pokuste se si je doplnit a ověřit jinde.

Nejprve bych Vám doporučil, abyste si přečetl od Marka Orka Váchy „Tančící skály“ a „Šestou cestu“. Potom, prosím, sáhněte ke knížce C. S. Lewise „K jádru křesťanství“. Na mnohé Vaše spravedlivé námitky se Vám dostane opravdu fundované odpovědi. Nemohu opomenout zdroj těchto informací, totiž Bibli, v případě nalezení pohledu na sexualitu na Píseň (Píseň písní, Píseň Šalomounovu).

Máte velmi pravděpodobně nedobré zkušenosti s různými křesťany. Jinak byste asi nepsal o křesťanské represi (za projevy sexuality). Myslím si, že je více než na místě pravdivě popsat tyto zvláštní lidi. Pavel Švanda ve svém článku (uveřejněném za Vaším) píše: „Církev je ... kolektivní, a proto **velmi nedokonalé** zařízení.“ Myslím, že tato jediná věta nijak nevyváží obecnou zápornou zkušenost takzvaných ateistů s církví a s křesťany. Je nutné přidat i osobní přiznání k nedokonalosti a dokonce k úmyslným prohřeškům proti pravidlům morálky, již my křesťané hlásáme. V ústech med, v praxi jed. Taková je moje „situace“ a „situace“ ostatních křesťanů. Přesto, že jsem nikoho nezabil, že svou ženu nepodvádím a že chodím do kostela.

Zdá se, že podobných přiznání právě v reakcích na Vaše články chybí. Snad se křesťané, kteří Vám odpovídali, obávali přílišného sebemrskačství. Křesťané jsou jenom lidé, žádní andělé. Do kostela chodí také pro ujištění, že jejich viny byly smazány a že mohou znovu začít konat dobro a pokoušet se už nedopouštět se zlého.

Pod první dva odstavce pod nadpisem Paradox křesťanství v článku P. Švandy, z nichž jsem citoval větu o nedokonalosti církve, mohu bez váhání „podepsat“. Jako evangelík se neztotožňuji s rolí papeže a církevní hierarchie. Tato skutečnost je však podružná. Někáký pořádek nebo nějakou vnější organizační strukturu musí mít **kterákoliv** církev. Jediným důvodem je právě lidská nedokonalost, to, že církve se skládají z lidí. Tedy z bytostí nejen veskrze nedokonalých, ale dokonce vinných. Pokud bychom se nesnažili je podrobit nějakému organizačnímu řádu, nastal by téměř okamžitě naprostý chaos, změť naprosto různorodých výkladů křesťanské morálky a dokonce i praktický boj (doslova). Ono něco takového nastává i tak, ale je to „drženo na uzdě“.

Předchozí slova mohou zdánlivě potvrzovat obavy ze sankcí, jež církev jednotlivým věřícím ukládá. Především nemůže jít o žádné represe pro jiného, pokud si člověk, který provinění jednotlivého křesťana posuzuje, plně uvědomuje **vlastní** nedokonalost a **vlastní** viny či prohřešky. Jestliže se někteří křesťané na nějakého zpovědníka obracejí, dělají to nikoli proto, že jim to církev ukládá, nýbrž proto, že tu svou vinu pocítují a že mají naději o jejím smazání. Odpustit viny (či jak křesťané říkají „hříchy“) samozřejmě žádný člověk nemůže, může však spolu

s provinilcem o to žádat toho, jenž je takového činu schopen, totiž Boha, a může **zprostředkovat** ujištění, že křesťan („hříšník“) takové odpuštění od Boha získává – pokud ovšem svých prohřešků hluboce lituje.

Ale zpátky k tématu. Pokud Vy, Tomáši, hledáte v některé církvi dokonalé bytosti, které dělají totéž, co svými ústy hlásají, tak je tam určitě nenajdete. Takoví lidé totiž neexistují **nikde** a paradoxně v církvi (či v církvích) teprve ne. Navenek a na první pohled je někdy kterékoliv společenství křesťanů sdružením pokrytců, kteří se snaží vypadat přímo vzorně, ale v praxi je to „pěkná“ „banda“. Snad alespoň někteří z nich si tuto skutečnost naštěstí uvědomují a také ji veřejně přiznávají. Netváří se, že je všechno s nimi a v církvi v pořádku, ale naopak i jinde než v kostele vyznávají svou nehotovost, nedokonalost a své viny a prohřešky.

Nemohu jinak, než Vás, Tomáši, znovu odkázat na Bibli. Budete-li pozorně číst, dočtete se, že jsou tam popisováni jednotliví věřící jako silní hříšníci. Vezměte třeba takového krále Davida, jehož pokládají za vzor jak křesťané, tak Židé. Proto, aby mohl souložit s cizí ženou, svého „soka“ nechal zavraždit. Žádný věřící není bezpečný proti podobnému hříchu. Tam však není konec příběhu. Čtěte sám.

Křesťané si své tělo uvědomují, někdy i velmi důrazně a dokonce někdy s velkým zahanbením. Právě proto zdůrazňují duši a ducha. Člověk není jenom bytost, toužící po požitku, jak se nám snaží namluvit až dryáčnická reklama. V dnešní době i jiné programy, i mimo televizi, nás chtějí přesvědčit, jak dobrý a zdravý je **jakýkoli** sex. Snad právě proto je nutné sdělovat něco opačného. Totiž to, že člověk je také bytost duchovní, která může dosahovat nebe“, tj. nabývat nejušlechtlejších vlastností.

Pokud existují křesťané, kteří zavrhuji sex v každém případě, jde o extrémní případy, o jakousi reakci na současné (a také historické) nadměrné zdůrazňování sexu.

Sex je zakázaný pouze mimo manželství. Toto důrazné varování se velmi podobá doporučení lékařů, kteří shodně s křesťanstvím tvrdí, že nejlepší ochranou proti šíření chorob pomocí sexuálního styku, je partnerská věrnost. Jestliže někdo tohoto varování nedbá, neměl by pak nadávat na někoho jiného nebo na špatné okolnosti, když pak vinou nedbání „zákazu“ nějak onemocní. Křesťané vědí i o jiných nemocech, než je např. AIDS. Vědí o trýzni, kterou někdo bude prožívat, pokud varování o nevázaném sexu nedbá. To bývá ta sankce nebo represe, která člověka čeká. Je tedy lepší se nevázaného sexu zříci, než potom dlouze nést duševní a možná i tělesné následky.

Sex mezi manžely je nejen dovolen, ale dokonce je přikázán! Bůh totiž stvořil člověka jako **muže a ženu**, aby tvořili jedno **tělo** a **výslovně** jim to sdělil! Proto, že člověk Božímu tvůrčímu činu nerozumí, dostává se mu důrazného doporučení, aby nesouložil s jinou ženou než svou vlastní / s jiným mužem než svým vlastním. Zákaz „Nezesmilníš“ by se měl vykládat tak, jak jej vykládá Ježíš Kristus: „Nezcižolžíš“, nikoli: „Nesmíš souložit“ nebo: „Soulož je hřích vždycky“.

Podle mého soudu neexistuje lepší a přiléhavější výraz manželského soužití, než ten biblický, že totiž ti dva tvoří jedno tělo. Samozřejmě, že přitom nemají zapomínat na to, že mají tvořit i jednu duši a jednoho ducha. Manželé jsou zvláštní

společenství dvou rovnoprávných duchovních bytostí, které navíc mají i společné tělo. Tuto výsadu by neměli nikdy ztratit hazardováním s tělesným soužitím s někým jiným.

Křesťanskou alternativou manželství je celibát. Existují lidé, kteří ze závažných důvodů – totiž **pro ně** závažných důvodů – místo manželského tělesného soužití volí absolutní sexuální zdrženlivost. Katoličtí kněží nebo řeholníci a řeholnice, kteří a které dobrovolně k celibátu přistoupili, by jej neměli později nějak porušovat. Dostal jsem se teď takto znovu k problému dodržování hláсанých zásad.

23. 7. 2005

*

Závěrem souboru úvah

Soubor jsem nazval „Úvahy inspirované Biblí“. U některých úvah jde o vzdálenou inspiraci, u jiných o přímou. Původní titul „Duchovní úvahy“ jsem tedy změnil. Po dokončení jsem našel několik chyb, zejména jednu úvahu zařazenu dvakrát.

2. 1. 2009; opravy 25. 12. 2010; tento závěr 8. 11. 2013

Doplňk závěru

Zrušil jsem barevné písmo (jako ne zrovna nejvhodnější) v některých místech; přesunul jsem osamělé krátké spojky a předložky (a, k, v) z konce řádku na začátek následujícího řádku; opravil jsem několik překlepů, ale ponechal jsem datumy vzniků. Snadno se dá odhalit, že jsem procházel určitým hledáním. Podstatu jsem však měnit nemusel. S rostoucím věkem mohu pozorovat určité upřesňování, ale také zvyšování schopnosti „kontroverze.“ K tomu vede mé soustavné studium a možná růst „zkoštnatělosti.“

14. 5. 2019

Poznámka 13. 7. 2019; 29. 9. 2021 a 24. 11. 2022: Ve svém výše uvedeném textu jsem teď udělal jen několik drobných úprav, které by se daly nazvat „opravami překlepů.“ Zdůrazňuji, že se zde – i v jiných svých textech – mohu mýlit a to dost závažně.

Poslední revize: 6. 10. 2023

Obsah

Úvod; J. A. Komenský: Jedno potřebné	2
Zvláštní sociace	3
Co nás čeká	5
Proč jsou a budou poslední prvními?	6
Prázdnota	8
Naše šance	
Podněty	9
O moci bezmocných	10
Podvod a podvodníci	15
Kořeny a plody	28
Vyzbrojení či obrnění?	39
Do Sokola!	40
Návrh vyznání	57
Volit evolucionismus nebo kreacionismus	59
Pro obezřetnost při hodnocení podle „minulosti:	62
Evoluce?	64
Druhy energie	66
Reformace reformovaných	68
Problém inteligentního designu	69
Reálný mýtus	71
John Polkinghorne: Věda a teologie	73
Pojď a přesvědč se (J. Gruber)	77
RNDr. J. Mrázek, CsC.: Čtyři cesty	82
Porovnání	85
Všechno začíná Slovem	88
Co kdo opouští	91
Báje nebo realita?	92
Sex: Tradicionalismus?	96
Námět	101
Manželství, rodina a jejich úskalí	102
Křesťanské tělo	105
Závěrem	107

* * *